DE NOORDWIJKSE METHODE

Leerkrachtboekje

Groep 5 + 6

Thema Oceanen

Inhoudsopgave

Onderzoekend lezen, luisteren en kijken met de Denkbubbels 2
Wat vind je in dit tekstboekje? 3
Hoe gebruik je dit tekstboekje? 5
Benodigde boeken, teksten en links voor de lessen 6
WAK-woordenlijsten 8
WAK-woordenlijst groep 5 Thema Oceanen 8
WAK-woordenlijst groep 6 Thema Oceanen 9
Thema-woordenlijst groep 5-6 Thema Oceanen 10
Uitgewerkte lessen 11
1. Het grote waterboek 12
2. Atlantis 20
3. De man met de zeegroene ogen 30
Evaluatietoets A – woordenschat – groep 5 39
Evaluatietoets A – woordenschat – groep 6 40
4. Beestige duo's 41
5. Het gevaarlijke lampje van diepzeehengelvissen 51
Evaluatietoets B – schrijven – groep 5/6 59
6. Waar zijn de vissen in de Waddenzee gebleven? 61
7. Badeendje maakte wereldreis 69
Evaluatietoets C – woordenschat– groep 5 74
Evaluatietoets C – woordenschat – groep 6 75
8. Lampje 76
9. Plastic soep surfer 83
Evaluatietoets D – schrijven – groep 5/6 92
10. Het scheepvaartmuseum 94
11. Het scheepsjournaal van kapitein Abdi 103
Boeksuggesties 114
Tekstsuggesties 119
Liedsuggesties 120
Tabel tekstsoorten en werkvormen 121
Werkvormen technisch lezen 125
Doelenblad Technisch lezen groep 5/6 128
8 werkvormen per ronde 129

Onderzoekend lezen, luisteren en kijken met de Denkbubbels

Dit tekstboekje dat je nu leest, hoort bij het thema Oceanen van De Noordwijkse Methode. Je vindt hier 11 verschillende teksten met bijbehorende taal-, lees- en schrijfopdrachten en daarnaast nog extra teksten en werkvormen die je kunt kiezen.
In de opbouw van de opdrachten is uitgegaan van herhaald lezen van teksten, steeds met een ander leesdoel. We onderscheiden hierbij vier rondes. Aan elke ronde zijn Denkbubbelvragen gekoppeld:

Ronde 1: betekenisronde
Bij de eerste keer lezen, luisteren of kijken gaat het over algemeen begrip (Waar gaat de tekst eigenlijk over?)

Ronde 2: detailronde
Bij de tweede keer lezen, luisteren of kijken gaat het over de details in de tekst (wat betekent dit woord, hoe liggen de verbanden in de tekst, welke details zijn belangrijk, waar vind ik die precies). Verbanden leggen binnen de context.

Ronde 3: contextronde
Bij de derde keer lezen gaan de kinderen aan de slag met afgeleid niveau (wat bedoelt de schrijver, wat vind ik daarvan, wat zegt die andere tekst hierover). Er wordt een transfer gemaakt naar andere contexten (verbanden leggen en persoonlijke relevantie).

Ronde 4: Reflectieronde
Bij de 4e leesronde controleren we of de leesdoelen zijn behaald.

Wat vind je in dit tekstboekje?

Woordenschat
Gekoppeld aan het thema en de teksten in dit boekje, vind je woordenschatlijsten. Deze woordenschatlijsten zijn gekoppeld aan de BAK-woordenlijst (Basiswoordenlijst Amsterdamse Kleuters) voor groep 1 en 2 en de WAK-woordenlijst (Woordenlijst Amsterdamse Kinderen) voor groep 3 t/m 8. Deze lijsten zijn in 2007 in opdracht van het Ministerie van OC&W ontwikkeld als checklist voor het ontwikkelen van een goede woordenschat op de basisschool. De Noordwijkse Methode heeft woorden uit de BAK-lijst en de WAK-lijst geselecteerd die passen bij het thema. Wij raden aan om tijdens het thema aandacht te besteden aan deze woorden. Veel van de woorden zullen terugkomen in de teksten van onderzoekend lezen, luisteren en kijken.

Boeksuggesties
Naast de teksten in dit boekje die je inzet voor technisch lezen, onderzoekend lezen en taalopdrachten in de verschillende leesrondes, is het belangrijk om te werken aan leesplezier en zelfstandig lezen. Daarom vind je in dit tekstboekje thema gerelateerde boeksuggesties ter stimulering van het zelfstandig lezen in de klas. We adviseren om boeken te lenen bij de bibliotheek of waar nodig aan te schaffen.

Teksten met uitgewerkte lessuggesties voor de leesrondes
In dit tekstboekje zijn 11 uitgewerkte teksten te vinden. De teksten sluiten aan bij de atelierlessen en vormen een verdieping of verbreding van het thema. Je gebruikt per week 1 tekst. Hierbij is bewust gekozen voor diverse tekstsoorten, van nieuwsberichten tot gedichten en alle andere mogelijke tekstsoorten. Onder de tekst staat vermeld welke tekstsoort het is en welke taal-, lees- en woordenschatdoelen in de opdrachten aan bod komen. Vervolgens is per ronde een uitgewerkte werkvorm beschreven. Deze werkvormen sluiten aan bij de taal-en leesdoelen voor de midden-bovenbouw. Het overzicht van deze doelen vind je in het *doelenoverzicht taal en lezen*. Als je een andere werkvorm of tekst wilt gebruiken kijk dan bij de extra werkvormen en teksten en lees deze in plaats van een uitgewerkte tekst.

Extra teksten en werkvormsuggesties
Naast de 11 teksten met uitgewerkte lessuggesties, vind je in dit boekje een extra verzameling themagerelateerde teksten die je kunt inzetten in je klas. Deze teksten zijn op tekstsoort geordend. Ook vind je een lijst met werkvormen per ronde. Deze kun je inzetten als alternatief voor de uitgewerkte werkvorm bij de 10 uitgewerkte lessen of als werkvorm bij de extra teksten.

Overzichtstabel met tekstsoorten en werkvormen
In bijlage 1 is een overzicht te vinden van alle tekstsoorten en werkvormen die aan bod komen in dit tekstboekje. Hierdoor wordt het voor de leerkracht inzichtelijk aan welke doelen en tekstsoorten allemaal gewerkt is.

Bijlagen bij de teksten
In de bijlagen vind je werkbladen, woordkaartjes en andere printbladen die je kunt gebruiken bij de teksten en de opdrachten. Bij de teksten en opdrachten staat met een paperclip aangegeven of er een bijlage bij de tekst hoort.

Dyslexie

Kinderen met dyslexie kunnen moeite hebben met het lezen van standaard lettertypes. Het Kermit-lettertype in Word is speciaal ontworpen om letters beter van elkaar te onderscheiden, wat het lezen vergemakkelijkt. Door teksten in dit lettertype aan te bieden, sluit je beter aan bij hun behoeften.

Hoe gebruik je dit tekstboekje?

Herhaald lezen
Zoals je hierboven hebt kunnen lezen, zijn de teksten en opdrachten zo opgebouwd, dat je elke tekst meerdere keren kunt lezen. Dit versterkt het leesniveau, de woordenschat en het tekstbegrip.

Start leesronde 1, 2 en 3 met technisch lezen
We adviseren om een tekst eerst in te zetten ter oefening van het technisch lezen. In het bijbehorende doelenoverzicht taal en lezen (te vinden op de portal van De Noordwijkse Methode), vind je een overzicht van de technisch leesdoelen die je hieraan kunt koppelen. Als leerkracht kies je zelf welk doel je op dit moment relevant vindt voor jouw groep.
Tijdens ronde 1: Start met hardop klassikaal samen de tekst technisch lezen. Daarna nogmaals met gebruik van afwisselende werkvormen.
Tijdens ronde 2 en 3 onderzoekend lezen: Nogmaals technisch lezen toevoegen met afwisselende werkvormen.

Voor suggesties, zie de werkvormenlijst technisch lezen hieronder. LET OP: De kinderen doen deze werkvormen zoveel mogelijk in kleine groepjes met elkaar.

Planning in je weekrooster
Als school of leerkracht kies je zelf hoe vaak je de tekst en de opdrachten in wilt plannen. Voor optimaal leeseffect, adviseren we drie leesmomenten in de week met daaraan gekoppeld een reflectie/evaluatie van de leesdoelen:

1 x 45 minuten:
Introductie van de tekst, technisch lezen en eerste ronde onderzoekend lezen met een actieve opdracht.

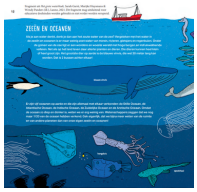
2 x 30 minuten:
Ronde 2 en 3 van het onderzoekend lezen. Deze opdrachten kun je gezamenlijk doen of inplannen in de zelfstandige taken van de leerlingen.

1 x 10 minuten:
Ronde 4 van het onderzoekend lezen. In deze ronde evalueer je als leerkracht of de lees- en taaldoelen behaald zijn.

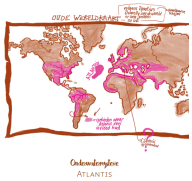
Eventueel kun je ervoor kiezen om de rondes te integreren in de vakateliers tijdens de middagen. Hierdoor kun je ook delen van je taalonderwijs naar de middag verschuiven en creëer je extra ruimte in je ochtendprogramma.

Hoe evalueer je de leesdoelen met je leerlingen
Aan het einde van de week reflecteer je op de doelen van die week in ronde vier. Je kunt deze ronde apart doen, of koppelen aan ronde 3. Kies zelf welke doelen je relevant vindt voor jouw groep en wilt evalueren.
Er zijn vier evaluatie opdrachten opgenomen in het tekstboekje, verdeeld over de 10 themaweken. Twee keer per thema is een woordschat testje. Test de woorden die jouw groep nog lastig vindt. Gebruik hierbij de BAK/WAK.
Twee keer per thema is er een evaluatie schrijfopdracht: Hierin komen schriftelijke taaldoelen aan bod. Let bij de evaluatie als extra evaluatiepunt op het goed toepassen van relevante spelling categorieën.

Benodigde boeken, teksten en links voor de lessen

1

Zeeën en oceanen
Fragment uit *Het grote waterboek,* Sarah Garré, Marijke Huysmans en Wendy Panders
https://www.rijketeksten.org/zoek-rijke-tekst/de-waterkringloop-over-zeewater-en-regenwater

2

Atlantis
Fragment uit *Het Grote Mysterieboek,* Arwen Kleyngeld
https://www.rijketeksten.org/zoek-rijke-tekst/atlantis

3

Zoek de schat
Fragment uit *De man met de zeegroene ogen,* Koos Meinderts en Sanne te Loo
https://www.rijketeksten.org/zoek-rijke-tekst/zoek-de-schat

4

Tekst over symbiose
Fragment uit *Diervrienden, een boek vol beestige duo's,* Coco en June
https://www.rijketeksten.org/zoek-rijke-tekst/zeeanemoon-en-heremietkreeft

5

Het gevaarlijke lampje van diepzeehengelvissen
Podcast van expeditie oceaan

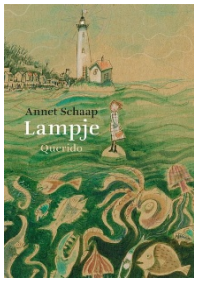
Scrol naar beneden voor de goede aflevering:
https://kinderpodcasts.nl/project/expeditie-oceaan-podcast/

6

Waar zijn de vissen in de Waddenzee gebleven?
https://www.kidsweek.nl/nieuws/waar-zijn-de-vissen-in-de-waddenzee-gebleven~34e62bf

7
DE WADDENKRANT
Badeendje maakte wereldreis

Badeendje maakte wereldreis
De tekst staat in de les.

8

Het monster onder het bed en **Een lied voor het monster**
Fragment uit *Lampje,* Annet Schaap
https://www.rijketeksten.org/zoek-rijke-tekst/het-monster-onder-het-bed

9

Plastic soep surfer
https://www.rijketeksten.org/zoek-rijke-tekst/plastic-soup-surfer

10

Informatiefolder scheepvaartsmuseum
https://www.hetscheepvaartmuseum.nl/sites/default/files/2022-05/Factsheet%20Groepen%20-%20Het%20Scheepvaartmuseum.pdf

11

Scheepsjournaal van Kapitein Abdi
De tekst staat in de les.

WAK-woordenlijsten

WAK-woordenlijst groep 5 Thema Oceanen

Scheepvaart en verhalen		
de geschiedenis	de container	de scheepvaart
de eeuw	de lading	de kajuit
de handel	de visserij	iemand gevangen nemen
verkennen	overleven	de tentoonstelling
eens (ooit)	de walvis	
De aarde, stromingen en milieu		
de dijk	de eb	de vloed
de stroming/stroom	het wateroppervlak	de zandbank
het klimaat	aanspoelen	het kanaal
de vlakte	bevroren	de spriet
verlaten	vegetarisch	
Navigatie en onderzoek		
de atlas	de landkaart	de onderzoeker
het uur	de ontdekkingsreis	volledig
het westen	de zender	noord
ontvangen	melden	zuid
de richting	de grens	de kwaliteit
de energie	levensgroot	eenvoudig
diverse		
Overig		
onzeker	de wasbak	de komende week
de oorzaak	het aantal	verstoppen
het centrum	de inwoner	de kokosnoot
de tafel dekken	iemand opwachten	besteden
de reactie	de activiteiten	de mogelijkheden
de ruimte	ontvangst	aanschuiven
meest		

WAK-woordenlijst groep 6 Thema Oceanen

Zeedieren		
de kreeft	het schelpdier	het wezen
de schilfer	het gif	angstaanjagend
glanzend	slijmerig	actief
Oceaan en milieu		
de oceaan	de rotzooi	het oppervlaktewater
de planeet	het statiegeld	de diepte
de waterstand	eindeloos	de onderzeeër
Ruimte en tijd		
de ster	internationaal	wereldwijd
het decennium	de massa	eerder
hoogst	de samenleving	
Wetenschap, technologie en museum		
de kennis	online	de collectie
het museumbezoek	de rondleiding	interactief
de toegang	de hoofdingang	de grendel
modern	bekend	het koper
interesseren		
Overig		
de partner	schimmelen	bereikbaar
surfen	geen hand voor ogen zien	verzinnen
precies	kieskeurig	zich iets kunnen voorstellen
favoriet	de verbeelding	de consumptie
het product	de nadruk	

DE NOORDWIJKSE METHODE

Thema-woordenlijst groep 5-6 Thema Oceanen

Het kustgebied		
de strandjutter	wadlopen	het kustgebied
het cederhout	het drijfhout	getijden
Scheepvaart		
de feniciërs	de zeevaarders	maritiem
de scheepsmodellen	de schippershut	de kombuis
de admiraliteitskamer		
Milieu en wetenschap		
de oceanograaf	de waterdruk	de expeditie
samenklonteren	de plasticsoep	de milieuramp
afbreekbaar	de microplastics	de wetenschapper
organisch		
In de zee		
de trog	de diepzee	het koraal
de tentakel	het pantser	het slakkenhuis
het schaaldier	het plankton	de zeeanemoon
de heremietkreeft	de netelcellen	de bioluminescentie
het roofdier	de bacterie	de levensvormen
fluorescerend	zich hechten aan	
Overig		
de legende	de beschaving	de streekproducten
de eetcultuur	culinair	de schat
het arrangement	campagne voeren	volhardend
de bijzaak	grauw	hebberig
misbruik maken van	vooraanstaand	exclusief
maximum	het toegangsbewijs	de workshop
de museumgids		

Uitgewerkte lessen

1. Het grote waterboek
   Sluit aan bij de startweek

2. Atlantis
   Sluit aan bij atelier geschiedenis

3. De man met de zeegroene ogen
   Sluit aan bij atelier techniek

4. Beestige duo's
   Sluit aan bij atelier biologie

5. Het gevaarlijke lampje van diepzeehengelvissen
   Sluit aan bij atelier biologie

6. Waar zijn de vissen in de Waddenzee gebleven?
   Sluit aan bij atelier biologie

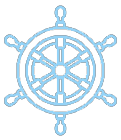
7. Badeendje maakte wereldreis
   Sluit aan bij atelier aardrijkskunde

8. Lampje
   Sluit aan bij atelier techniek

9. Plastic soep surfer
   Sluit aan bij atelier aardrijkskunde

10. Het scheepvaartmuseum
    Sluit aan bij atelier geschiedenis

11. Het scheepsjournaal van kapitein Abdi
    Sluit aan bij atelier geschiedenis

1. Het grote waterboek

Informatieve tekst - Thematekst

Sluit aan bij de startweek

Hoofddoelen	
Onderzoekend lezen	Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan gesprekken voeren om informatie en meningen uit te wisselen.
Schrijven	Ik kan een rijmend gedicht schrijven.

	Lesdoelen	1	2	3	4
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan goed meedoen met een gesprek in de klas.	X			
	Ik kan mijn mening geven over een onderwerp en dit onderbouwen met argumenten.	X			X
	Ik kan gesprekken voeren om informatie en meningen uit te wisselen.	X	X		X
	Ik kan een verhaal vertellen over iets wat ik gehoord, gezien of gelezen heb of iets wat ik heb meegemaakt.	X			
Onderzoekend lezen	Ik voorspel waar de tekst over gaat door te kijken naar de kaft, de plaatjes, de titel en tussenkopjes.	X			
	Ik denk na over wat ik al van een onderwerp weet.	X	X		
	Ik kan informatie ordenen (bijvoorbeeld met signaalwoorden en verwijswoorden) voor een beter begrip van de tekst.		X		
	Ik kan aantekeningen maken bij een verhaal en dit overzichtelijk weergeven.		X		
	Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.		X	X	
Schrijven	Ik zorg ervoor dat mijn teksten netjes zijn opgemaakt (kantlijn, lettertype, handschrift, kleur, etc.).			X	X
	Ik kan de spellingsregels toepassen			X	X
	Ik kan het woordgebruik en de toon aapassen aan degene voor wie ik schrijf			X	
	Ik kan een rijmend gedicht schrijven			X	X

Leestekst

Het grote waterboek, Sarah Garré, Marijke Huysmans & Wendy Panders (ill.), Lanno, 2021. Pagina 12-13: Zeeën en oceanen.

https://www.rijketeksten.org/sites/default/files/downloads/Het-grote-waterboek_p.-12-13-16-17.pdf

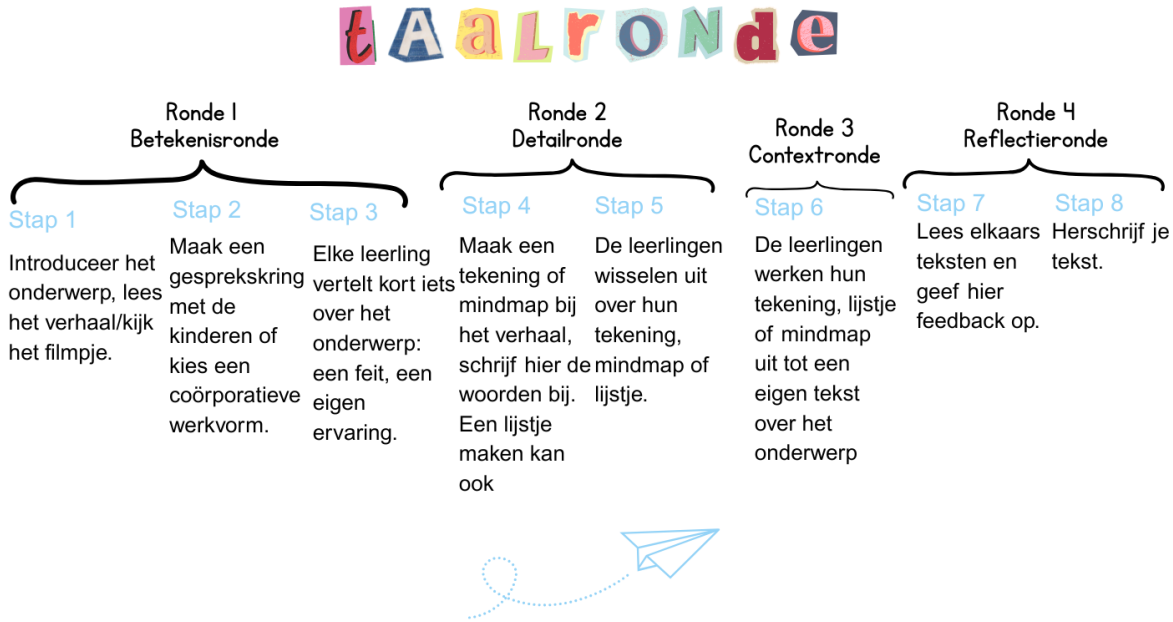
Woordenschat	
WAK groep 5	de vlakte (gebied), het klimaat, de eb, de vloed, de kwaliteit, verkennen, overleven
WAK groep 6	de oceaan, de diepte, schatten, de onderzeeër, het schelpdier, de planeet
Overig	getijden, de wetenschapper

Materialen bij de les

- Bijlage bij de les 📎
- P. 12-13 op het digibord

Uitleg taalronde

Deze tekst is gekoppeld aan een taalronde. Een taalronde is een samenhang van vertellen, luisteren, schrijven, lezen en taalbeschouwing. Hierbij staat het plezier van ervaringen uitwisselen centraal. Hieronder volgt een korte uitleg van de taalronde en hoe we de verschillende opdrachten die horen bij een taalronde hebben onderverdeeld in de rondes van het onderzoekend lezen, de betekenisronde, de detailronde, de contextronde en de reflectieronde.

Combinatie van vertellen, luisteren, schrijven, lezen en taal
In gesprek met de kinderen over een bepaald onderwerp

1A Introductie

Voorspel waar de tekst over gaat en activeer de voorkennis. Bespreek de tekstsoort en het doel van de tekst met de kinderen.

Taalronde stap 1: Voorkennis activeren

Instructie leerkracht:
Laat alleen het bovenste gedeelte van pagina 12 op het digibord zien. Scrol langzaam naar beneden. Bij elke laag voorspellen de kinderen wat ze dieper zullen tegenkomen.
Bij de bodem stop je en noem je de titel: Zeeën en oceanen. Herhaal dit eventueel met pagina 13.

Instructie leerling:
Geef antwoord op de Denkbubbelvraag:

Wat denk jij dat je tegenkomt in de volgende laag van de oceaan?

1B Betekenisronde

Advies: Voer deze ronde alle opdrachten uit.

Lees nu de tekst

Taalronde stap 2: Coöperatieve werkvorm

Instructie leerkracht:
Doe de werkvorm wandel-wissel uit. De kinderen lopen door de klas. Wanneer je klapt vormen de kinderen een duo met degene die het dichtstbij staat. Stel de Denkbubbelvragen en laat de duo's hun antwoord uitwisselen. Doe meerdere rondes.

Waar gaat deze tekst eigenlijk over?
Hoeveel oceanen zijn er op aarde, en wat hebben ze met elkaar te maken?
Wat leeft er allemaal onder de golven?
Wat is het verschil tussen een zee en een oceaan?
Waarom weten we zo weinig van de oceaan?

TIP: in plaats van klappen kun je ook oceaangeluiden op YouTube aanzetten. Als de geluiden stoppen, zoeken de kinderen een duo.

Instructie leerling:
Loop rond in de klas.
Als de juf / meester klapt zoek je een duo.
Bespreek samen de vraag die de juf / meester stelt.

Taalronde stap 3: Feit of eigen ervaring

Instructie leerkracht:
Elk kind vertelt kort één ding:

- Een feit uit de tekst;
- Een weetje over de oceaan dat ze zelf weten;
- Een eigen ervaring met de zee of oceaan.

Schrijf de feiten en ervaringen op het bord en maak hier een foto van. De kinderen gebruiken ze bij de *detailronde* in stap 4.

Instructie leerling:
Denk na over de Denkbubbelvraag:

Welk feitje over de oceaan vind jij het leukt om te vertellen aan de klas?
Wat heb je zelf meegemaakt in of rond de oceaan?

Vertel een feit uit de tekst, een ander oceaanweetje of iets wat je zelf hebt meegemaakt in of rond de oceaan.

2 Detailronde

Advies: Voer deze ronde alle opdrachten uit.

Taalronde stap 4: Lijstje

Instructie leerkracht:
De kinderen vullen het blad uit de bijlage 📎 in. Laat de foto uit de vorige ronde zien op het bord. De kinderen vullen het weetjesblad in. In minstens drie vakken schrijven ze weetjes uit de tekst, aangevuld met dingen die ze zelf al wisten of gehoord hebben bij stap 3.

- Dieren en planten in de zee
- Zee en oceaan (zout water, de vijf oceanen, de Noordzee)
- Diep en donker (de Marianentrog, hoeveel we al hebben verkend)
- Eb en vloed
- Wat mensen uit de zee halen
- De oceaan en het klimaat

Instructie leerling:
Bekijk het blad en denk na over de Denkbubbelvragen:

Hoe weet ik of een weetje echt klopt?

In welk vak past mijn weetje het best?

Vul het blad in met weetjes over de oceaan.
Vul ten minste drie vakken.

Taalronde stap 5: Uitwisselen

Instructie leerkracht:
De kinderen vormen tweetallen. De kinderen vergelijken hun weetjesblad in duo's. Ze vullen hun eigen lijstje aan met minimaal twee weetjes van hun klasgenoot.

Instructie leerling:
Maak tweetallen.
Vergelijk de weetjes die jullie hebben opgeschreven en beantwoord de Denkbubbelvragen

Hoe kun je controleren of het weetje van je klasgenoot klopt?

Heb jij dezelfde weetjes opgeschreven als je klasgenoot? Of heb je hele andere weetjes opgeschreven?

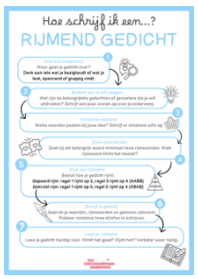
Neem minstens twee weetjes van je klasgenoot over.

3 Contextronde

Advies: Voer deze ronde alle opdrachten uit.

Taalronde stap 6: Gedicht

Instructie leerkracht:

Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen.

De kinderen schrijven een gedicht vanuit de oceaan zelf van ten minste 8 regels (groep 5) of 16 regels (groep 6), in de ik-vorm met behulp van de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Rijmend gedicht* 📎 Ze gebruiken hun aangevulde weetjesblad uit ronde 2. Het gedicht bevat minimaal drie weetjes over de oceaan. Schrijf deze eisen op het bord.

Instructie leerling:
Denk na over de Denkbubbelvragen:

Hoe voelt de oceaan zich over de verschillende weetjes?

Welk weetje past het best aan het begin van je gedicht, en welk aan het einde?

Mag een gedicht dingen zeggen die niet helemaal waar zijn?
Welke weetjes in jouw gedicht moeten kloppen?

Schrijf een rijmend gedicht van minstens 8 regels (groep 5) of 16 regels (groep 6).
Schrijf het gedicht alsof je de oceaan bent. Je schrijft in de ik-vorm.
Verwerk ten minste drie weetjes in het gedicht.

Verdiepingsopdracht: Een andere wending

Instructie leerkracht:
Kinderen die snel klaar zijn, schrijven een reactie op hun eigen oceaangedicht. Dit keer schrijven ze vanuit zichzelf: wat zeg jij terug tegen de oceaan? De reactie rijmt en bestaat uit minimaal 8 regels. In het tweede gedicht komt minimaal één reactie op het gedicht van de oceaan. Het kind schrijft het gedicht onder het gedicht van de oceaan, zodat de gedichten van de oceaan en het kind samen een tweegesprek vormen.

Instructie leerling:
De oceaan heeft tegen jou gepraat. Wat zeg jij terug? Denk na over de Denkbubbelvragen:

Wat heeft de oceaan met jou te maken?

Wat zou jij de oceaan willen beloven of vragen?

Wat vind je belangrijk om te vertellen tegen de oceaan?

Schrijf een antwoord van 8 regels die rijmen. Reageer op minimaal één weetje uit het gedicht van de oceaan.
Zet je antwoord onder je gedicht.

4 Reflectieronde: evaluatie van de doelen

Advies: Voer deze ronde alle opdrachten uit.

Taalronde stap 7: Feedback geven en ontvangen

Instructie leerkracht:
Verdeel de kinderen weer in tweetallen of in groepjes. Laat de kinderen elkaars werk bekijken. De kinderen vertellen elkaar wat er al goed is aan het gedicht van de ander en wat ze nog anders zouden doen/wat er nog onduidelijk is/wanneer een zin niet goed rijmt etc.

Instructie leerling:
Werk in tweetallen of in groepjes
Bekijk elkaars werk.
Geef een top en een tip.
Gebruik de Denkbubbelvragen om een tip en een top te geven.

Wat vind jij goed aan het gedicht van de ander?
Welke tip helpt de ander echt om zijn/haar tekst beter te maken?

Taalronde stap 8: Je gedicht verbeteren

Instructie leerkracht:

Geef de kinderen de tijd om het gedicht nog te verbeteren aan de hand van de feedback die ze hebben gekregen in stap 7.

Instructie leerling:

Bekijk de Denkbubbelvragen en verbeter jouw gedicht.

Welke tip die je kreeg is het belangrijkst om te gebruiken?
Wat was eerst nog niet goed en heb je nu verbeterd?

2. Atlantis

Informatieve tekst – Thematekst

Sluit aan bij atelier geschiedenis

Hoofddoelen	
Onderzoekend lezen	Ik kan aantekeningen maken bij een verhaal en dit overzichtelijk weergeven.
	Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.
	Ik kan van een gelezen tekst onderscheid maken tussen hoofd- en bijzaken.

Lesdoelen		1	2	3	4
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan in een gesprek een goede luisterhouding aannemen.	X	X		X
	Ik kan gesprekken voeren om informatie en meningen uit te wisselen.	X	X		X
	Ik kan 15 tot 20 minuten luisteren naar eenvoudige verhalen over alledaagse onderwerpen			X	
Woordenschat	Ik kan nieuwe woorden toepassen in de juiste context.				X
Onderzoekend lezen	Ik weet dat de titel bovenaan het verhaal staat en iets over de tekst zegt.	X		X	X
	Ik kan informatie opzoeken uit bijvoorbeeld een woordenboek of online zoekmachine.	X			
	Ik kan informatie verzamelen door het houden van een vraaggesprek/interview.	X			
	Ik kan aantekeningen maken bij een verhaal en dit overzichtelijk weergeven.		X	X	X
	Ik kan de personages uit het verhaal benoemen en hier iets over vertellen.		X		
	Ik herken verschillende emoties in een tekst, zoals verdriet, boosheid en blijdschap.		X	X	
	Ik geef de tekst betekenis door er een beeld bij te vormen in mijn hoofd.			X	
	Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.	X	X	X	X
	Ik kan van een gelezen tekst onderscheid maken tussen hoofd- en bijzaken.		X	X	X
Schrijven	Ik schrijf een stripverhaal.		X		
	Ik schrijf een postkaart (ansichtkaart).			X	
	Ik kan alinea's maken in een tekst die ik schrijf.			X	
	Ik gebruik een titel en tekstkopjes als ik een verhaal schrijf.			X	

Leestekst

De tekst is te vinden via de volgende link:
https://www.rijketeksten.org/sites/default/files/downloads/Kleyngeld-Het-Grote-Mysterieboek-Atlantis.pdf

Woordenschat	
WAK groep 5	Eens, het aantal, het kanaal, zuid, de richting, verstoppen, het centrum, de inwoner
WAK groep 6	De kennis, verzinnen, eerder, leiden, bekend zijn, modern, precies, interesseren
Overig	De legende, de zeevaarder, hebberig, de beschaving, misbruik maken van

Materialen bij de les

- Papier
- Bijlagen bij de les

1A Introductie

Voorspel waar de tekst over gaat en activeer de voorkennis. Bespreek de tekstsoort en het doel van de tekst met de kinderen.

Opdracht: Verzonken stad

Instructie leerkracht:
Laat op het digibord een afbeelding zien van hoe Atlantis (de verzonken stad) er mogelijk uit zou zien, bijvoorbeeld via https://blog.vacancesweb.be/wp-content/uploads/2023/12/atlantide5-1.png. De kinderen denken aan de hand van een think-pair-share na over de Denkbubbelvragen. Introduceer vervolgens het woord Atlantis en stel de Denkbubbelvraag.

Wat weet je over Atlantis?

Instructie leerling:
Bekijk de afbeelding goed. Geef eerst in je hoofd antwoord op de Denkbubbelvragen. Bespreek de antwoorden daarna met degene naast je en deel jullie ideeën met de klas.

Wat zie je? Wat zou hier gebeurd kunnen zijn? Waar doet dit je aan denken?

Opdracht: Samenvatten stap 1

Instructie leerkracht:
Toon op het bord de kaart uit het verhaal, zonder te vertellen waar de kaart vandaan komt. De kinderen overleggen in groepjes over de Denkbubbelvragen. Ze gebruiken stap 1 van de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Samenvatting*.

Instructie leerling:
Doe stap 1 van de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Samenvatting*. Bekijk de kaart op de eerste pagina goed. Overleg in je groepje de Denkbubbelvragen.

Welke werelddelen of gebieden herken je?

Waar denk je dat de tekst over gaat?

Wat vind je vreemd aan deze kaart?

1B Betekenisronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst klassikaal hardop

Opdracht: Samenvatten stap 2 en 3

Instructie leerkracht:
Geef alle kinderen een uitdraai van de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Samenvatting*. Laat de kinderen stap 2 en 3 in tweetallen bespreken.

Instructie leerling:
Bekijk de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Samenvatting*. Bespreek in tweetallen stap 2 en stap 3.

Opdracht: Interview

Instructie leerkracht:
De kinderen houden in tweetallen een vraaggesprek/interview. Het ene kind leefde eeuwen geleden in Atlantis. Het andere kind interviewt de Atlantisbewoner. Ze beantwoorden de Denkbubbelvragen. Na een aantal minuten wisselen de kinderen van rol.

Instructie leerling:
Vorm tweetallen. Een iemand doet alsof diegene een bewoner uit Atlantis is. De ander interviewt de bewoner. Je mag de Denkbubbelvragen gebruiken, maar kunt ook zelf vragen verzinnen. Wissel daarna van rol.

Hoe zag Atlantis eruit?
Hoe was het leven in Atlantis?
Waar hielden de bewoners zich mee bezig?

2 Detailronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: Waar ligt Atlantis?

Instructie leerkracht:
De kinderen zoeken naar de details in de tekst over de mogelijke locatie van Atlantis. Daarna pakken ze een atlas en bedenken in tweetallen wat een logische plek zou zijn voor Atlantis op basis van de gevonden details.

Instructie leerling:
Zoek in de tekst naar details over de mogelijke locatie van Atlantis. Pak een atlas. Zoek in tweetallen naar een plek op de wereld waar Atlantis geweest zou kunnen zijn.

Opdracht: Samenvatten stap 4 en 5

Instructie leerkracht:

Geef de kinderen instructie over stap 4 en 5 van de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een … ? Samenvatting?* 📎. Leg uit wat een kernzin is en hoe je de kernzin kunt herkennen als de kinderen dit nog niet weten. Vervolgens doe je één of twee alinea's klassikaal voor. Laat de kinderen ook zien hoe ze het bouwplan op de achterkant van de schrijfkaart kunnen gebruiken.

Hoe herken je de kernzin in een alinea?

Instructie leerling:
Luister naar de instructie van de juf / meester en volg stap 4 en 5 van de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Samenvatting?* Vul het bouwplan op de andere kant van de schrijfkaart in.

Opdracht: Strip Atlantis

Instructie leerkracht:
De kinderen maken een strip over de mogelijke geschiedenis van Atlantis met minstens vier plaatjes. Ze gebruiken hun kernzinnen / kernwoorden als uitleg bij elk plaatje. Tussen de plaatjes zetten ze pijlen. Hierbij schrijven ze waardoor de volgende gebeurtenis werd veroorzaakt.

Instructie leerling:
Maak een strip over de mogelijke geschiedenis van Atlantis met minstens 4 plaatjes. Gebruik je kernzinnen / kernwoorden als uitleg bij elk plaatje. Zet pijlen tussen de plaatjes. Schrijf bij elke pijl waardoor de volgende gebeurtenis werd veroorzaakt.

Welke gebeurtenis leidde tot welke nieuwe gebeurtenis?

Suggesties meertaligheid
Schrijf de tekst boven elk plaatje in je thuistaal.

Opdracht: Wie is wie?

De kinderen krijgen in groepjes van vier plaatjes📎 van personen of goden: Plato, Zeus, Poseidon en een Atlantis bewoner (zeevaarder/wiskundige/sterrenkundige). Ze bespreken welk personage uit de tekst dit zou kunnen zijn. Ze leggen aan elkaar uit wat hun rol was in de tekst die ze hebben gelezen. Daarna kiezen ze allemaal een personage en vertellen/beelden uit wat voor emoties dit persoon/deze god in de tekst ervaarde.

Instructie leerling:
Maak groepjes van vier. Kijk naar de vier afbeeldingen. Wie zou er op elk plaatje staan? Welke rol had elk personage in de tekst die je hebt gelezen? Verdeel de vier personages en vertel/beeld uit welke emoties dit personage in de tekst ervaarde.

Welke informatie op het plaatje komt overeen met de informatie uit de tekst?

Opdracht: Verwijswoorden (IEP/LIB)

De kinderen beantwoorden de meerkeuzevragen over waar de woorden naar verwijzen.

Waar verwijzen de dikgedrukte woorden naar?

Antwoorden: A, A, B, C, A

Instructie leerling:
“De eerste verhalen over Atlantis worden verteld door Plato. Dat is een bekende, wijze man **die** leefde in de tijd van de oude Grieken, ongeveer 2500 jaar geleden.”
1. Wie of wat wordt bedoeld met ‘die’?
A. Een bekende, wijze man
B. De oude Grieken
C. Atlantis

“Er zijn ook mensen **die** denken dat Atlantis op een heel andere plek heeft gelegen.”
2. Wie of wat wordt bedoeld met ‘die’?
A. Mensen
B. Atlantis
C. Een heel andere plek

“In 2015 werden bij Sicilië bijvoorbeeld rode munten gevonden, **die** overeenkomen met een beschrijving van de munten van Atlantis door Plato.”
3. Wie of wat wordt bedoeld met ‘die’?
A. Sicilië
B. Rode munten
C. Plato

“De plek in de Atlantische Oceaan, waar Atlantis misschien ooit was, ligt precies tussen twee aardplaten. **Dat** zijn grote stukken steen uit de aardkorst, de buitenste laag van de aardbol.”
4. Wie of wat wordt bedoeld met ‘Dat’?
A. De plek in de Atlantische Oceaan
B. Grote stukken steen uit de aardkorst
C. Aardplaten

“Atlantis is nooit gevonden, maar dat wil niet zeggen dat **het** niet heeft bestaan.”
4. Wie of wat wordt bedoeld met ‘het’?
A. Atlantis
B. Gevonden
C. Dat

3 Contextronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: Samenvatting stap 6

Instructie leerkracht:

Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen.

Leg uit dat de kinderen met stap 6 van de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Samenvatting* een samenvatting over de tekst in eigen woorden gaan schrijven. Ze geven hun samenvatting een titel en maken gebruik van tekstkopjes en alinea's om hun samenvatting overzichtelijk te maken.

Instructie leerling:

Schrijf een samenvatting in eigen woorden op in je schrift. Gebruik de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Samenvatting* en het ingevulde bouwplan van stap 4 en 5. Geef je samenvatting een titel en maak gebruik van tekstkopjes en alinea's om je samenvatting overzichtelijk te maken.

Opdracht: Podcast vergelijken

Instructie leerkracht:

Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen

De kinderen luisteren naar een podcast over Atlantis via de volgende link: https://www.wetenschapje.be/podcast/episode/5a016150/41-heeft-atlantis-ooit-bestaan (17:11 min). Ze vergelijken de informatie uit de podcast met de gelezen informatie uit de tekst en schrijven de overeenkomsten en verschillen op een double bubble map.

Instructie leerling:

Luister naar een podcast over Atlantis via de volgende link: https://www.wetenschapje.be/podcast/episode/5a016150/41-heeft-atlantis-ooit-bestaan (17:11 min). Vergelijk de informatie uit de podcast met de gelezen informatie uit de tekst. Schrijf de overeenkomsten en verschillen op een double bubble map.

Wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen de informatie uit de tekst en de podcast?

Welke informatie vind ik interessanter?

Opdracht: Ansichtkaart

Instructie leerkracht:
Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen

De kinderen ontwerpen een ansichtkaart uit Atlantis. Op de voorkant tekenen ze de stad zoals hij er wellicht ooit heeft uitgezien. Op de achterkant schrijven ze hun ervaringen in de stad aan de hand van de Denkbubbelvragen.

Instructie leerling:
Ontwerp een ansichtkaart uit Atlantis. Op de voorkant teken je de stad zoals hij er misschien ooit heeft uitgezien. Op de achterkant schrijf je je ervaringen in de stad. Gebruik de Denkbubbelvragen.

Hoe zou het leven in Atlantis eruit hebben gezien?
Hoe voelde je je?
Wat heb je meegemaakt?

Hoe zou Atlantis eruit hebben gezien?

Verdiepingsopdracht: Toekomstig nieuwsbericht

Instructie leerkracht:
De kinderen schrijven een toekomstig nieuwsbericht waarin bekend wordt dat Atlantis gevonden is. Ze beantwoorden de Denkbubbelvragen.

Instructie leerling:
Schrijf een toekomstig nieuwsbericht waarin bekend wordt dat Atlantis gevonden is. Denk na over de Denkbubbelvragen.

Wanneer is informatie geloofwaardig?
Wat voor bewijs is er gevonden om het bericht geloofwaardig te maken?

4 Reflectieronde: evaluatie van de doelen

Advies: Voer deze ronde alle opdrachten uit.

Opdracht: Samenvatting stap 7

Instructie leerkracht:

De kinderen voeren stap 7 van de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Samenvatting* uit. De kinderen lezen hun samenvatting nog eens kritisch door. Stimuleer hen om te controleren of de belangrijkste gebeurtenissen en informatie uit de tekst zijn opgenomen. Laat de kinderen eventueel hun samenvatting bespreken met een maatje en verbeteringen aanbrengen.

Instructie leerling:

Lees je samenvatting opnieuw. Controleer of alle belangrijke informatie uit de tekst erin staat (Stap 7 van de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…samenvatting?).* Pas je samenvatting aan als dat nodig is.

Wat moet ik nog aanpassen aan mijn samenvatting?

Woordenschatopdracht: Pannetje-pannetje

Instructie leerkracht:

De kinderen schrijven elk twee/drie themawoorden op uit de tekst. Daarna vormen ze tweetallen en gaan in groepjes van zes zitten. Ze leggen hun woorden in een bak in het midden. Ze moeten in duo's zoveel mogelijk woorden raden in 30 seconden.

- Ronde 1:
  In 30 seconden mag iemand uit een duo zoveel mogelijk woorden omschrijven aan zijn partner. Is het goed? Dan mogen ze het kaartje houden. Na 30 seconden is een ander duo. Als alle kaartjes op zijn, wordt er geteld hoeveel kaartjes elk duo heeft. Dan gaan de kaartjes terug de bak in.
- Ronde 2:
  - De kinderen moeten zoveel mogelijk woorden op de kaartjes uitbeelden. Ze mogen niet praten.
- Ronde 3:
  - De kinderen mogen steeds één woord gebruiken om het woord op het kaartje te omschrijven, het woord mag niet op het kaartje staan.
- Bonusronde:
  - De kinderen moeten het kaartje omschrijven met alleen een geluid, ze mogen niet praten of gebaren maken

Welk duo heeft over alle rondes heen de meeste punten verzameld?

Instructie leerling:

Schrijf twee/drie themawoorden uit de tekst op losse papiertjes. Vorm tweetallen en ga in groepjes van zes zitten. Vouw de papiertjes dubbel en leg jullie woorden in een bak in het midden. Probeer met je duo zoveel mogelijk woorden te raden.

- Ronde 1: omschrijven
  - In 30 seconden mag een iemand uit een duo zoveel mogelijk woorden omschrijven aan zijn partner. Is het goed? Dan mogen jullie het kaartje houden. Na 30 seconden is het volgende duo. Als alle kaartjes op zijn, wordt er geteld hoeveel kaartjes elk duo heeft. Dan gaan de kaartjes terug de bak in.
- Ronde 2: uitbeeldronde
  - Beeld zoveel mogelijk woorden uit aan je partner in 30 seconden. Als je uitbeeldt, mag je niet praten. Tel de punten als alle kaartjes op zijn.
- Ronde 3: een woord
  - Gebruik één woord om het woord op je kaartje te omschrijven. Het woord mag niet op je kaartje staan. Probeer zoveel mogelijk kaartjes te omschrijven in 30 seconden. Tel de punten als alle kaartjes op zijn.
- Bonusronde: een geluid
  - Omschrijf het kaartje met alleen een geluid. Je mag niet praten of gebaren maken. Tel de punten als alle kaartjes op zijn.

Welk duo heeft over alle rondes heen de meeste punten verzameld?

Suggesties meertaligheid

Kinderen met dezelfde thuistaal vormen groepjes. Ze doen een Nederlands themawoord en een themawoord in hun thuistaal in de bak.

3. De man met de zeegroene ogen

Amuserende en ontspannende tekst – Jeugdliteratuur

Sluit aan bij atelier techniek

Hoofddoelen	
Taalbegrippen	Ik weet wat het verschil is tussen letterlijk en figuurlijk spraakgebruik.
Onderzoekend lezen	Ik geef de tekst betekenis door er een beeld bij te vormen in mijn hoofd.

Lesdoelen		1	2	3	4
Taalbegrippen	Ik weet wat het verschil is tussen letterlijk en figuurlijk spraakgebruik.	X	X	X	X
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan gesprekken voeren om informatie en meningen uit te wisselen.	X			
	Ik kan bij mijn onderwerp blijven als ik iets vertel.	X			X
	Ik kan een verhaal vertellen over iets wat ik gehoord, gezien of gelezen heb of iets wat ik heb meegemaakt.	X			
	Ik kan goed meedoen met een gesprek in de klas.		X		X
	Ik kan mijn mening geven over een onderwerp en dit onderbouwen met argumenten.		X		X
	Ik kan de juiste informatie halen uit een gesproken instructie.		X		X
	Ik let bij het spreken op mijn stem en gebaren.				X
Woordenschat	Ik kan nieuwe woorden toepassen in de juiste context.			X	X
Onderzoekend lezen	Ik kan de gebeurtenissen uit een verhaal in de goede volgorde zetten.	X			
	Ik geef de tekst betekenis door er een beeld bij te vormen in mijn hoofd.		X	X	X
	Ik kan de personages uit het verhaal benoemen en hier iets over vertellen.			X	
	Ik kan voorspellen hoe een tekst verder gaat als ik pas een deel heb gelezen.			X	
Schrijven	Ik schrijf een korte toneeldialoog.			X	
	Ik kan de spellingsregels toepassen.			X	
	Ik zorg ervoor dat mijn teksten netjes zijn opgemaakt (kantlijn, lettertype, handschrift, kleur, etc.).			X	
	Ik weet waar hoofdletters, punten, vraagtekens en uitroeptekens staan.			X	

Leestekst

De tekst is te vinden via de volgende link:
https://www.rijketeksten.org/sites/default/files/fragments/Koos%20Meinderts%20-%20De%20man%20met%20de%20zeegroene%20ogen%202.pdf

Woordenschat	
WAK groep 5	De grens, eens, aanspoelen, de kokosnoot, de landkaart, de tafel dekken, de kajuit, iemand opwachten
WAK groep 6	De ster
Overig	Het drijfhout, de schat

Materialen bij de les

- Markeerstiften
- Bijlage bij de les

1A Introductie

Voorspel waar de tekst over gaat en activeer de voorkennis. Bespreek de tekstsoort en het doel van de tekst met de kinderen.

Opdracht: Verzin een verhaal

Instructie leerkracht:
De kinderen kijken naar de afbeeldingen bij het verhaal. In duo's verzinnen ze hier een verhaal bij.

Instructie leerling:
Kijk naar de plaatjes. Verzin in tweetallen een verhaal bij de plaatjes.

1B Betekenisronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst klassikaal hardop

Opdracht: Gebeurtenissen

Instructie leerkracht:

Print de gebeurtenissen en knip er kaartjes van. De kinderen leggen in tweetallen de volgende gebeurtenissen op de juiste volgorde:

1. De man woont tevreden in zijn wrakhouten huisje aan het strand.
2. Er spoelt een fles aan met een schatkaart.
3. Hij kan niet meer slapen door de gedachte aan de schat.
4. Hij sloopt zijn huis om het schip De Hoop te bouwen.
5. Hij vaart op de zon en sterren naar een ander eiland.
6. Hij ontmoet een vrouw en besluit te blijven tot hij de schat vindt.

Stel daarna de Denkbubbelvraag. (Antwoord: Hij kan niet meer slapen door de gedachte aan de schat.)

Welk kaartje geeft aan waarom de man toch besluit weg te gaan, terwijl hij eerst zei dat hij alles al had?

Instructie leerling:
Vorm tweetallen. Leg de gebeurtenissen in de juiste volgorde.

Opdracht: Wat wordt er bedoeld?

Instructie leerkracht:
Leg de kinderen het verschil uit tussen letterlijk en figuurlijk taalgebruik. Laat daarna de volgende zinnen zien op het digibord:

- De wind floot.
- Hij luisterde naar het zingen van de zee.
- Hij schrok wakker van een fluisterend zinnetje, dat als een treintje onafgebroken rondjes reed in zijn hoofd.
- Hij voer overdag op de zon en 's avonds op de sterren.

De kinderen leggen aan elkaar uit wat er bedoeld wordt in elke zin.

Instructie leerling:
Luister naar je juf/meester.
Vorm tweetallen. Leg aan elkaar uit wat er bedoeld wordt in elke van de volgende zinnen:

- De wind floot.
- Hij luisterde naar het zingen van de zee.
- Hij schrok wakker van een fluisterend zinnetje, dat als een treintje onafgebroken rondjes reed in zijn hoofd.
- Hij voer overdag op de zon en 's avonds op de sterren.

ONTHOUDEN EN BEGRIJPEN

Wat betekent elke zin?

2 Detailronde

Advies: Kies voor deze ronde de twee opdrachten Figuurlijke zinnen speuren en Tekening, of alleen de opdracht Ren je rot.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: Figuurlijke zinnen speuren

Instructie leerkracht:
De kinderen zoeken alle figuurlijke zinnen in de tekst en schrijven deze op. Ze schrijven ook voorbeelden op van letterlijk taalgebruik. Daarna bespreken ze hun gevonden zinnen in duo's. Hebben ze dezelfde zinnen gevonden?

Instructie leerling:
Zoek de figuurlijke zinnen in de tekst en schrijf ze op. Schrijf ook voorbeelden van zinnen waar letterlijk taalgebruik gebruikt wordt. Daarna bespreek je je gevonden zinnen met je buurman.

KRITISCH DENKEN

Is het letterlijk of figuurlijk?
Hebben jullie dezelfde zinnen als figuurlijk taalgebruik aangewezen? Waarom wel of niet?

Opdracht: Ren je rot

Instructie leerkracht:
Verdeel de klas in twee hoeken: letterlijk en figuurlijk. Lees de volgende zinnen voor en laat de kinderen naar de juiste hoek rennen. Vraag een paar kinderen om toelichting te geven.

- De man spoelde aan op het strand (Letterlijk)
- De wind floot (Figuurlijk)
- De zee zong voor hem (Figuurlijk)
- Hij ging zijn hangmat in (Letterlijk)
- Er reed een treintje rondjes in zijn hoofd (Figuurlijk)
- Hij brak zijn huis af om een boot te bouwen (Letterlijk)
- Hij voer overdag op de zon (Figuurlijk)
- Hij bereikte een eiland (Letterlijk)

Instructie leerling:
Luister naar je juf/meester. Is de zin letterlijk of figuurlijk bedoeld? Ren naar de juiste hoek van het lokaal.

Is het letterlijk of figuurlijk?

Opdracht: Tekening

Instructie leerkracht:
De kinderen kiezen een zin die ze in de opdracht *Figuurlijke zinnen speuren* opgeschreven hebben als figuurlijk taalgebruik. Ze maken een tekening hoe dit eruit zou zien als het letterlijk bedoeld was. Ze proberen ook een tekening te maken van de figuurlijke betekenis of schrijven erbij wat de schrijver wel met de zin bedoeld heeft.

Instructie leerling:
Kies een zin die je gearceerd hebt als figuurlijk taalgebruik. Maak een tekening van hoe de zin eruit zou hebben gezien als het letterlijk bedoeld was. Probeer ook een tekening te maken van de figuurlijke betekenis. Schrijf erbij wat de schrijver met de zin uit de tekst bedoeld heeft.

Hoe zou de zin eruit hebben gezien als deze letterlijk bedoeld was?

Lukt het ook om de figuurlijke betekenis te tekenen?

Suggesties meertaligheid
De kinderen schrijven de zin er in hun thuistaal bij.

3 Contextronde

Advies: Voer deze ronde eerst de opdracht Einde verhaal *uit. Voer daarna eventueel de andere opdrachten uit.*

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: Einde verhaal

Instructie leerkracht:
Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen.

De kinderen verzinnen een einde bij het verhaal en schrijven hier een kort toneelstukje over. Er moet in ieder geval een verteller in voorkomen, die ook figuurlijk taalgebruik gebruikt. Daarnaast moeten ook de man met de zeegroene ogen, de vrouw en eventueel nieuwe personages een rol spelen.

Instructie leerling:
Verzin een einde bij het verhaal en schrijf hier een toneelstukje over. Beantwoord eerst de Denkbubbelvragen. Gebruik als personages in ieder geval:

- De man met de zeegroene ogen
- De vrouw
- Een verteller. De verteller moet minstens drie keer figuurlijk taalgebruik gebruiken in zijn zinnen.

Je mag ook nieuwe personages toevoegen aan het verhaal.

Wat gebeurt er nadat de man met de zeegroene ogen zegt ‘Ik blijf tot ik de schat heb gevonden.’
Wat voor figuurlijk taalgebruik kan ik zelf verzinnen?

Wat voelt elk personage?

Waar speelt het einde van het verhaal zich af?

Opdracht: Figuurlijk taalgebruik om jezelf te omschrijven

Instructie leerkracht:
Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of de kinderen deze categorie beheersen.

De kinderen tekenen een silhouet van zichzelf op een papier. Daaromheen schrijven ze minstens 5 figuurlijke zinnen over zichzelf.

Instructie leerling:
Beschrijf jezelf met figuurlijke zinnen.

Denk eerst na over jezelf door de Denkbubbelvragen te beantwoorden.

Hoe zie ik eruit?
Hoe ben ik?
Wat vind ik leuk?
Waar ben ik goed in?
Wat speelt er zich af in mijn hoofd?
Wat past echt bij mij?

Probeer jezelf niet alleen gewoon te beschrijven, maar bedenk een beeld dat bij jou past. Bijvoorbeeld: Niet, “Ik ben heel druk” (letterlijk) maar “Ik ben een stuiterbal die alle kanten op stuitert” (figuurlijk). Niet: “Ik denk veel na” (letterlijk), maar “Mijn hoofd is een computer die nooit uitgaat” (figuurlijk). Denk na over de Denkbubbelvragen.

Welke figuurlijke zinnen kan ik verzinnen?

Welke beelden kunnen gekoppeld worden aan wie ik ben?

Teken een silhouet van jezelf op een papier en schrijf daaromheen minstens 5 figuurlijke zinnen over jezelf. Probeer bij iedere zin een beeld te bedenken dat bij jou past. Schrijf je zinnen op een plek waar ze bij jou passen. Een zin over je gedachten kun je bijvoorbeeld bij je hoofd schrijven.

Opdracht: Maak een beeldspraakboot

Instructie leerkracht:
Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of de kinderen deze categorie beheersen.

De kinderen zoeken zinnen in de tekst die figuurlijk gebruikt zijn. Ze schrijven deze zinnen op een vel papier in de vorm van een boot. Ze verzinnen zelf nog meer figuurlijke zinnen om hun tekening verder uit te breiden.

Instructie leerling:
Zoek zinnen in de tekst die figuurlijk gebruikt zijn. Schrijf deze zinnen op een vel papier in de vorm van een boot.
Tip: Teken eerst de omlijning van een boot met potlood en schrijf hier de zinnen overheen. Gum daarna de bootlijnen weg.
Verzin zelf nog meer figuurlijke zinnen om je boot verder uit te breiden of om de omgeving van de boot te creëren.

Welke zinnen zijn figuurlijk bedoeld?

Welke figuurlijke zinnen kan ik zelf verzinnen?

Suggesties meertaligheid
De kinderen schrijven ook figuurlijke zinnen in hun thuistaal.

Verdiepingsopdracht: Bijpassende beeldspraakboot

Instructie leerkracht:
De kinderen doen de opdracht *Beeldspraakboot.* Daarbij koppelen ze de betekenis van de figuurlijke zinnen aan de vorm die ze met de zinnen maken. Bijvoorbeeld: de zin ‘het zingen van de zee’ kan als golvende zinnen worden opgeschreven om golven rond de boot te creëren. Ze tekenen naast de boot de omlijning van minstens twee andere elementen uit het verhaal en verzinnen hier zelf passende figuurlijke zinnen bij. Die schrijven ze over de omlijningen.

Instructie leerling:
Doe de opdracht *Beeldspraakboot.* Hierbij koppel je de betekenis van elke figuurlijke zin aan de vorm die je met elke zin wil maken. Bijvoorbeeld: de zin ‘het zingen van de zee’ kan je als golvende zinnen opschrijven om golven rond de boot te creëren. Behalve de boot teken je ook de omlijning van minstens twee andere dingen uit het verhaal. Verzin zelf passende figuurlijke zinnen waar nodig.

Bij welke onderdelen van de boot, de omgeving of iets anders uit het verhaal passen de zinnen?

Welke figuurlijke zinnen kan ik zelf verzinnen? Waar passen deze zinnen bij?

Welke dingen uit het verhaal wil ik nog meer terug laten komen?

4 Reflectieronde: evaluatie van de doelen

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Opdracht: Toneelstukjes opvoeren

Instructie leerkracht:
Een aantal kinderen voeren hun toneelstukjes op. De kinderen die niet toneelspelen zitten en luisteren aandachtig. Als ze de verteller een zin in beeldspraak / figuurlijk taalgebruik horen zeggen gaan ze staan. Bespreek de toneelstukjes na. Wat vonden de kinderen van de figuurlijke zinnen die zijn gemaakt?

Instructie leerling:
Voer je toneelstukje op. Als je niet toneelspeelt luister je naar de show. Hoor je de verteller figuurlijk taalgebruik gebruiken? Dan ga je staan.

Wat vind ik van de figuurlijke zinnen?

Opdracht: Beeldspraakboot bekijken

Instructie leerkracht:
De kinderen kijken in een groepje naar de beeldspraakboot opdrachten van elkaar. Ze beantwoorden de Denkbubbelvragen.

Instructie leerling:
Bekijk de tekening en lees de zinnen goed. Beantwoord in een groepje de Denkbubbelvraag.

Welke figuurlijke zinnen vind je het mooist bedacht?

Woordenschatopdracht: Flessenpost

Instructie leerkracht:
Neem een fles en laat elk kind hier een kaartje instoppen met een themawoord uit de tekst. Zet een filmpje aan met zeegeluiden. De kinderen geven de fles door in een kring. Wanneer je het geluid van de zee pauzeert pakt degene die de fles vast heeft een kaartje uit de fles en geeft een omschrijving van het woord. De kinderen die weten welk woord er omschreven wordt steken hun hand op.

Instructie leerling:
Schrijf op een papiertje een (moeilijk) themawoord uit de tekst. Geef het woord aan je juf/meester. Vorm een kring met je klasgenootjes en geef de woordenfles door. Wanneer het geluid van de golven stopt, pakt degene met de fles er een woordkaartje uit en geeft een omschrijving. Als je weet wat er omschreven wordt steek je je vinger in de lucht.

Evaluatietoets A – woordenschat – groep 5

A. Wat is het tegenovergestelde?

Kies uit: centrum, aanspoelen, vloed, inwoner, overleven, eens, zuid

1. Wat is het tegenovergestelde van eb? _____
2. Wat is het tegenovergestelde van dood gaan? _____
3. Wat is het tegenovergestelde van noord? _____

B. Maak de zinnen compleet.

Kies uit: kwaliteit, verstoppen, opwachten, zuid, kokosnoot, kajuit, klimaat

1. In het Nederlandse _____ is het in de winter koud.
2. De piraat wilde het goud _____ zodat niemand het kon vinden.
3. Op het tropische eiland at hij elke dag een _____.

C. Maak een zin met de woorden.

1. Verkennen & centrum:

_____

_____

2. Kajuit & de tafel dekken:

_____

_____

3. Landkaart & richting:

_____

_____

Evaluatietoets A – woordenschat – groep 6

A. Wat is het tegenovergestelde?

Kies uit: modern, eerder, schatten, oceaan, leiden, interesseren

1. Wat is het tegenovergestelde van precies berekenen? _____
2. Wat is het tegenovergestelde van ouderwets? _____
3. Wat is het tegenovergestelde van later? _____

B. Maak de zinnen compleet.

Kies uit: ster, diepte, kennis, bekend, precies, schelpdier

1. De duiker had nauwkeurig naar de kleine schubben van de vis gekeken en hem _____ nagetekend.
2. In de _____ van de oceaan leven bijzondere vissen.
3. De zanger Racoon is _____ geworden door het nummer *Oceaan*.

C. Maak een zin met de woorden.

1. Ster & planeet:

_____

_____

2. Schelpdier & onderzeeër:

_____

_____

3. Kennis & verzinnen:

_____

_____

4. Beestige duo's

Informatieve tekst – Informatieve tekst

Sluit aan bij atelier biologie

Hoofddoelen	
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan de juiste informatie halen uit een gesproken instructie.
Schrijven	Ik kan een fantasieverhaal of stripverhaal met de juiste leestekens schrijven.
Onderzoekend lezen	Ik kan informatie ordenen (bijvoorbeeld met signaalwoorden en verwijswoorden) voor een beter begrip van de tekst.

	Lesdoelen	1	2	3	4
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan de juiste informatie halen uit een gesproken instructie.	X	X		X
	Ik kan goed meedoen met een gesprek in de klas.	X			X
Woordenschat	Ik begrijp nieuwe woorden.		X		X
	Ik kan nieuwe woorden toepassen in de juiste context.			X	X
	Ik kan een moeilijk woord uitleggen in eigen woorden.				X
Onderzoekend lezen	Ik kan de personages uit het verhaal benoemen en hier iets over vertellen.	X			
	Ik kan de gebeurtenissen uit een verhaal in de goede volgorde zetten.	X			
	Ik weet dat er verschillende tekstsoorten zijn.		X		
	Ik kan informatie opzoeken uit bijvoorbeeld een woordenboek of online zoekmachine.		X		
	Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.	X	X		X
	Ik kan informatie ordenen (bijvoorbeeld met signaalwoorden en verwijswoorden) voor een beter begrip van de tekst.		X	X	
Schrijven	Ik schrijf een stripverhaal			X	
	Ik schrijf een fantasieverhaal			X	
	Ik weet waar hoofdletters, punten, vraagtekens en uitroeptekens staan.			X	
Studie-vaardigheden	Ik kan een woordenboek gebruiken		X		

Leestekst

Fragment uit *Diervrienden, een boek vol beestige duo's:*
https://www.rijketeksten.org/sites/default/files/downloads/Diervrienden-p-20-25.pdf

Woordenschat	
WAK groep 5	Energie, besteden
WAK groep 6	Het gif, slijmerig, de kreeft, kieskeurig
Overig	De tentakel, het pantser, het slakkenhuis, het schaaldier, het plankton, zich hechten aan, de zeeanemoon, de heremietkreeft, de netelcellen, fluorescerend

Materialen bij de les

- Markeerstiften
- Bijlage bij de les

1A Introductie

Voorspel waar de tekst over gaat en activeer de voorkennis. Bespreek de tekstsoort en het doel van de tekst met de kinderen.

Opdracht: Tekendictee

Instructie leerkracht:
Noem de uiterlijke kenmerken van één van de twee dieren uit het verhaal. De kinderen tekenen wat ze horen. De kinderen vergelijken na het tekenen hun tekening met de afbeeldingen van de dieren die in de tekst staan. Lijkt de tekening op de afbeelding in de tekst?

Zeeanemoon:
- Mijn lijf is een buis.
- Ik heb een mond.
- Rond mijn mond staan armen, dat zijn tentakels.
- Ik heb geen ogen.
- Ik kan gifpijltjes schieten met mijn tentakels.
- Ik heb een slijmerige voet.

Heremietkreeft:
- Rond mijn poten heb ik een pantser
- Mijn achterlijf is niet bedekt.
- Mijn blote lijf is bedekt met een slakkenhuis.
- Ik houd het slakkenhuis vast met mijn achterste poten.
- Mijn handen zijn scharen. Ik heb één grote en één kleine schaar.

Instructie leerling:
Luister naar de juf of meester. Teken wat je hoort.

1B Betekenisronde

Advies: Voer deze ronde alle opdrachten uit.

Lees nu de tekst klassikaal hardop

Opdracht: Kenmerken

Instructie leerkracht:
Lees de tekst samen per alinea. De kinderen bespreken in tweetallen per stukje welke kenmerken van het dier zij gelezen hebben.

Instructie leerling:
Lees steeds een alinea. Beantwoord de Denkbubbelvraag na het lezen van elke alinea in tweetallen.

Wat zijn de kenmerken van het dier?

Opdracht: Volgorde (IEP/LIB)

Instructie leerkracht:
Print de tekst een aantal keer. Knip de tekst in stukjes. Geef de kinderen in tweetallen stukjes van de tekst. De kinderen leggen de stukjes op de juiste volgorde.

Instructie leerling:
Lees alle stukjes tekst.

Wat is de juiste volgorde van de stukjes tekst?

Leg de stukjes op de juiste volgorde en lees de tekst nog een keer.

Opdracht: Symbiose

Instructie leerkracht:
Vertel aan de kinderen wat symbiose is.

Symbiose betekent dat twee verschillende dieren samenleven om te overleven.

De kinderen beschrijven na het lezen van de tekst hoe een zeeanemoon en een heremietkreeft in symbiose samenleven.

Instructie leerling:
Bedenk het antwoord op de Denkbubbelvragen.

Hoe leven een zeeanemoon en een heremietkreeft samen? Waarom doet de zeeanemoon dit? Waarom doet de heremietkreeft dit?

Werken wij in de klas ook samen zoals deze dieren? Hoe doen we dat?

Bespreek in tweetallen de Denkbubbelvragen. Blijf bij het beantwoorden van de vragen bij het onderwerp.

Suggesties meertaligheid
De kinderen beschrijven de samenwerking tussen een zeeanemoon en een heremietkreeft eerst in hun thuistaal. Daarna vertalen zij dit naar het Nederlands.
Tip: de kinderen kunnen de beschrijving ook zo veel mogelijk in het Nederlands doen en alleen de woorden die zij niet kennen in hun thuistaal opschrijven.

2 Detailronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: Signaalwoorden (IEP/LIB)

Instructie leerkracht:
Geef de kinderen instructie over signaalwoorden. Controleer of de kinderen weten wat signaalwoorden zijn en zet eventueel voorbeelden van signaalwoorden op het bord.

Laat zien hoe het vinden van signaalwoorden werkt. Geef een voorbeeld op bladzijde 1. *Het lijkt of we stilstaan, maar vaak zijn we ruzie aan het maken voor het beste plekje op de rots. 'Maar' geeft een tegenstelling aan; de zeeanemonen staan niet stil, ze duwen elkaar langzaam voor een plekje op de rots.*

Daarna zoeken de kinderen de signaalwoorden in de tekst. Ze markeren de signaalwoorden in de tekst en geven in de kantlijn aan wat voor signaalwoord het is (tegenstelling, voorbeeld of gevolg). Ze trekken een pijl naar het stukje tekst waarnaar verwezen wordt.

Instructie leerling:
Zoek de signaalwoorden in de tekst. Markeer de signaalwoorden

Is het een signaalwoord voor een tegenstelling, voorbeeld of gevolg?

Waar verwijst het signaalwoord naar?

Schrijf in de kantlijn of het signaalwoord een tegenstelling, voorbeeld of gevolg aangeeft. Zet een pijl naar het stukje tekst waar het signaalwoord naar verwijst.

Opdracht: Meerkeuzevragen (IEP/LIB)

Instructie leerkracht:
De kinderen kiezen het goede antwoord bij een vraag over de tekst. De kinderen lezen de vraag en kiezen uit drie of vier antwoorden. Ze schrijven het goede antwoord op hun wisbordje. Daarna bespreken de kinderen hun keuze in tweetallen.

Antwoorden:
1B; 2C; 3C; 4D; 5A; 6B

Instructie leerling:
Schrijf de letter van het goede antwoord op je wisbordje. Bespreek daarna je keuze in tweetallen. Denk steeds eerst na over de Denkbubbelvraag en markeer die plek in de tekst. Zet het nummer van de vraag bij de gemarkeerde plek.

Waar kun je het juiste antwoord vinden in de tekst?

1. Om wat voor soort tekst gaat dit fragment uit 'Diervrienden'?
A. Een verzonnen sprookje over pratende zeedieren
B. Een informatief weetjesverhaal
C. Een stripverhaal met grappige avonturen
D. Een brief om hulp te vragen.

2. Lees de volgende zin uit de tekst over de zeeanemoon: *"Mijn armen grijpen de prooi en proppen* ze *in mijn mond."* Waar verwijst het woord 'ze' naar?
A. De armen van de zeeanemoon.
B. De tentakels met gif.
C. De gevangen prooi.
D. De rotsen in de zee.

3. Aan het einde van het stukje over de zeeanemoon staat de vraag: *"Weet jij wie mij een lift kan geven naar plaatsen met vers water en voedsel?"* Welk dier geeft de zeeanemoon deze 'lift' in de tekst?
A. Een borstelworm
B. Een grote vis
C. Een heremietkreeft
D. Een roofdier

4. Waarvoor gebruikt de heremietkreeft zijn kleine schaar?
A. Om te vechten met roofdieren.
B. Om zijn slakkenhuis mee vast te houden.
C. Om kleine schaaldieren mee te kraken.
D. Om stukjes voedsel naar zijn mond te brengen.

5. Waarom noemt de heremietkreeft zichzelf een opruimer van de zeebodem?
A. Omdat hij niet kieskeurig is en wormpjes, plankton en dode vissen eet.
B. Omdat hij de zeeanemoon overal mee naartoe neemt.
C. Omdat hij met zijn grote schaar de rotsen schoonveegt.
D. Omdat hij alle lege schelpen verzamelt.

6. Waardoor kan een vis niet meer bewegen als hij dicht bij een zeeanemoon komt?
A. De vis raakt verstrikt in het slijm van de voet.
B. De zeeanemoon schiet gifpijltjes af met zijn tentakels.
C. De vis schrikt van de felle fluorescerende kleuren.
D. De zeeanemoon maakt de vis blind.

Opdracht: Woordenboek (IEP/LIB)

Instructie leerkracht:
De kinderen zoeken van de groot geschreven woorden de betekenis op in het woordenboek. Daarna zoeken ze ook de betekenis van andere onbekende woorden op. Ze maken woordkaartjes van de woorden.

Doe voor hoe je een woordenboek gebruikt.

Instructie leerling:
Zoek de betekenis van de grote woorden op in het woordenboek.

Welke andere woorden zijn voor jou onbekend?

Zoek de andere onbekende woorden ook op. Maak eigen woordkaartjes.

3 Contextronde

Advies: Kies voor deze ronde één van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: Stripverhaal

Instructie leerkracht:
Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen.

De kinderen schrijven een stripverhaal over de avonturen van zeeanemoon en heremietkreeft. Ze beschrijven wat de dieren samen meemaken en hoe het samenwerken hun helpt om te overleven.

Instructie leerling:
Schrijf een stripverhaal over de avonturen van zeeanemoon en heremietkreeft. Beschrijf wat de dieren samen meemaken en hoe het samenwerken hun helpt om te overleven.
Beantwoord de Denkbubbelvragen om je strip te bedenken.

Welk probleem komen zeeanemoon en heremietkreeft in het verhaal tegen? Hoe ziet de omgeving waar zeeanemoon en heremietkreeft zich in bevinden eruit.

Wat leren zeeanemoon en heremietkreeft onderweg?

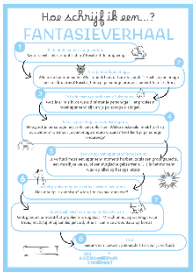

Hoe wordt het probleem opgelost? Hoe werken zeeanemoon en heremietkreeft samen om het probleem op te lossen? Welke signaalwoorden gebruik je voor een tegenstelling, gevolg of voorbeeld?

Waar gebruik je welke leestekens?

Opdracht: Fantasieverhaal

Instructie leerkracht:
De kinderen schrijven een fantasieverhaal over de zeeanemoon en de heremietkreeft. Ze beschrijven wat de dieren samen meemaken en hoe het samenwerken hun helpt om te overleven. Ze gebruiken de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Fantasieverhaal*.

Instructie leerling:
Schrijf een fantasieverhaal over zeeanemoon en heremietkreeft.
Beantwoord de Denkbubbelvragen om je verhaal te bedenken.

Welk probleem komen zeeanemoon en heremietkreeft in het verhaal tegen?

Wat leren zeeanemoon en heremietkreeft onderweg?

Hoe wordt het probleem opgelost? Hoe werken zeeanemoon en heremietkreeft samen om het probleem op te lossen? Welke signaalwoorden gebruik je voor een tegenstelling, gevolg of voorbeeld?

Hoe maak je het verhaal spannend of aantrekkelijk voor de lezer?

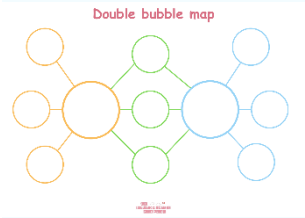

Waar gebruik je welke leestekens?

Gebruik de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een fantasieverhaal?*.
Schrijf het verhaal in je schrift. Maak een passende tekening bij je verhaal.

Verdiepingsopdracht: De pistoolgarnaal

Instructie leerkracht:

De kinderen lezen de tekst over de pistoolgarnaal https://natuurwijzer.naturalis.nl/leerobjecten/pistoolgarnalen. Ze vergelijken de samenwerking tussen de pistoolgarnaal en de gobie met de samenwerking tussen de zeeanemoon en de heremietkreeft in een *Double bubble map*.

Instructie leerling:
Lees de tekst over de pistoolgarnaal. Vergelijk de samenwerking tussen een pistoolgarnaal en een gobie met de samenwerking tussen de zeeanemoon en de heremietkreeft.
Beantwoord de Denkbubbelvragen.

Wat doet de heremietkreeft voor de zeeanemoon? Wat doet de zeeanemoon voor de heremietkreeft? Wat doet de pistoolgarnaal voor de gobie? Wat doet de gobie voor de pistoolgarnaal?

Wat hebben beide samenwerkingen gemeen? Wat is er verschillend? Welk voordeel heeft ieder dier van de samenwerking?

Verwerk de antwoorden in de *Double bubble map.*

Verdiepingsopdracht: Beestige duo's

Instructie leerkracht:
De kinderen lezen bladzijde 3 van de volgende link: https://cdn3.schooltv.nl/fileadmin/PROGRAMMA/Basisonderwijs/DeBuitendienst/Dieren_die_samenwerken.pdf . Ze beantwoorden eerst de Denkbubbelvragen. Daarna tekenen ze het duo.

Instructie leerling:
Lees bladzijde 3 van https://cdn3.schooltv.nl/fileadmin/PROGRAMMA/Basisonderwijs/DeBuitendienst/Dieren_die_samenwerken.pdf . Beantwoord de Denkbubbelvragen op je wisbordje. Teken je beestige duo.

Waar leven de dieren? Welk probleem heeft dier A? Welk probleem heeft dier B? Hoe helpen de dieren elkaar?

Hoe helpt dier A dier B? Hoe helpt dier B dier A?

Waarom is dit een voorbeeld van symbiose?

4 Reflectieronde: evaluatie van de doelen

Advies: Voer deze ronde alle opdrachten uit.

Opdracht: Luister en vat samen

Instructie leerkracht:
De kinderen interviewen een medeleerling over het onderwerp van deze week. Wat weet hij of zij nu over het onderwerp? Kind A vertelt en kind B luistert. Zet eventueel de Denkbubbelvragen op het bord voor de kinderen. Als kind A klaar is met vertellen, vat kind B het verhaal samen (eventueel op papier). Hierna wisselen de kinderen van rol.

Instructie leerling:
Vertel aan een maatje wat jij nu weet over zeeanemonen en heremietkreeften. Je maatje luistert. Als je klaar bent met vertellen vat jouw maatje jouw verhaal samen. Wissel daarna van rol.

Wat heb je geleerd over zeeanemonen en heremietkreeften? Hoe ziet een zeeanemoon eruit? Hoe ziet een heremietkreeft eruit? Wat hebben de zeeanemoon en de heremietkreeft met elkaar te maken?

Woordenschatopdracht: Tik-tak BOEM

Instructie leerkracht:

Zorg voor stapels met daarop woorden of de dieren die in het verhaal aan bod zijn gekomen. De kinderen zitten in een kleine kringen. Zet een timer op een willekeurige tijd tussen 1 en 4 minuten. Het eerste kind krijgt de stapel met kaartjes in handen en beschrijft het woord op het bovenste kaartje zo goed mogelijk. De groepsgenootjes proberen te raden. Lukt dat, dan mag de beschrijver de woordkaartjes doorgeven aan degene links van hem/haar. Die doet hetzelfde. Het doel is zo snel mogelijk goed te beschrijven, zodat je de woordkaartjes kwijt bent. Degene die de kaartjes namelijk vast heeft als de timer gaat, is af.

Instructie leerling:

Beschrijf het woord dat boven op de stapel kaartjes ligt zo snel mogelijk. Is het woord goed geraden, dan geef je de stapel door naar links. Heb je de stapel woorden als de timer gaat, dan ben je af.

5. Het gevaarlijke lampje van diepzeehengelvissen

Informatieve tekst – Thematekst

Sluit aan bij atelier biologie

Hoofddoelen	
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan hoofdpunten van korte berichten op radio en televisie of internet begrijpen.
Schrijven	Ik kan een recensie schrijven

	Lesdoelen	1	2	3	4
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan luisteren naar verhalen of berichten over onderwerpen die wat verder van me af staan (teksten van 5 a 10 minuten).	X	X	X	
	Ik kan hoofdpunten van korte berichten op radio en televisie of internet begrijpen.	X	X		
Woordenschat	Ik kan nieuwe woorden toepassen in de juiste context.			X	
	Ik begrijp nieuwe woorden.		X		
Onderzoekend lezen	Ik kan een mening vormen over een tekst.			X	X
	Ik kan mijn mening verwoorden over een boek of tekst.			X	X
	Ik kan informatie opzoeken uit bijvoorbeeld een woordenboek of online zoekmachine.			X	
	Ik kan informatie ordenen (bijvoorbeeld met signaalwoorden en verwijswoorden) voor een beter begrip van de tekst.	X	X		
	Ik kan aantekeningen maken bij een verhaal en dit overzichtelijk weergeven.		X		
Schrijven	Ik kan een recensie schrijven			X	
	Ik zorg ervoor dat mijn teksten netjes zijn opgemaakt (kantlijn, lettertype, handschrift, kleur, etc.).			X	
	Ik kan het woordgebruik en de toon aanpassen aan degene voor wie ik schrijf.			X	

Leestekst

Luister van de podcast Expeditie Oceaan de aflevering *Het gevaarlijke lampje van diepzeehengelvissen* via: https://kinderpodcasts.nl/project/expeditie-oceaan-podcast/

Woordenschat	
WAK groep 5	Bevroren, eens, de ontdekkingsreis, overleven, de reactie, de spriet, verlaten, de vlakten
WAK groep 6	Actief, angstaanjagend, favoriet, geen hand voor ogen zien, hoogst, de oceaan, online, de partner, zich iets kunnen voorstellen
Overig	De diepzee, de zeebodem, de waterdruk, het koraal, het plankton, de tentakels, de trog, de bioluminescentie, het roofdier, de bacterie, de expeditie, de levensvormen, organisch

Materialen bij de les

- Papier
- Bijlagen bij de les

1A Introductie

Voorspel waar de tekst over gaat en activeer de voorkennis. Bespreek de tekstsoort en het doel van de tekst met de kinderen.

Opdracht: Podcast

Instructie leerkracht:
Bespreek met de kinderen de Denkbubbelvragen voor het luisteren van de podcast.

Instructie leerling:
Beantwoord met elkaar de Denkbubbelvragen.

Wat is een podcast?
Wat is een diepzeehengelvis?

Waar zou de podcast over gaan?

1 Betekenisronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Luister nu naar de podcast

Opdracht: Dobbelen

Instructie leerkracht:
Leg een dobbelsteen klaar met wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe er op. De kinderen dobbelen met de dobbelsteen, stel een vraag die met dit woord begint. De kinderen beantwoorden in tweetallen de vraag. Bespreek het antwoord klassikaal.

Instructie leerling:
Dobbel met de dobbelsteen. Luister naar de vraag van de juf of meester. Beantwoord in tweetallen de vraag.

Opdracht: Mindmap

Instructie leerkracht:
De kinderen maken een mindmap met de informatie uit de podcast over de diepzee. Doe voor hoe je het eerste deel van de mindmap maakt, laat de kinderen de mindmap daarna afmaken.

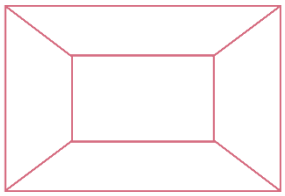
Instructie leerling:
Maak een mindmap over de Denkbubbelvraag.

ONTHOUDEN EN BEGRIJPEN

Wat is er in de podcast over de diepzee verteld?

Opdracht: Placemat

Instructie leerkracht:

De kinderen vullen in groepjes van vier een placemat in met informatie uit de podcast. Eerst vullen ze allemaal in stilte hun een eigen vlak in. Daarna bespreken ze hun antwoorden en komen ze in het midden tot een gezamenlijk antwoord.

ONTHOUDEN EN BEGRIJPEN

Wat is er in de podcast over de diepzee verteld?

Instructie leerling:

Vul met je groepje de placemat in. Vul eerst zelf je antwoord op de Denkbubbelvraag in. Bespreek daarna alle antwoorden. Kom tot een gezamenlijk antwoord.

ONTHOUDEN EN BEGRIJPEN

Wat is er in de podcast over de diepzee verteld?

2 Detailronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Luister de podcast

Opdracht: Stop en vertel

Instructie leerkracht:

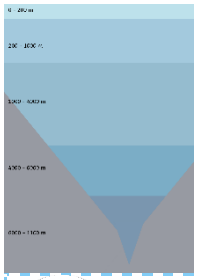
Zet op willekeurige momenten in de podcast de aflevering stil. De kinderen bespreken in tweetallen wat ze net gehoord hebben.

Instructie leerling:

Luister naar de podcast. Als de aflevering stil wordt gezet, bespreek je met je maatje wat jullie net gehoord hebben.

Opdracht: De diepzee

Instructie leerkracht:

De kinderen luisteren naar de podcast. Tijdens het luisteren schrijven zij op het vel met de oceaanlagen de informatie die zij in de podcast krijgen op.

Instructie leerling:
Luister naar de podcast.

VERBANDEN LEGGEN

Wat leer ik in de podcast over elke laag van de Diepzee?

Schrijf op de juiste plek op het vel de informatie uit de podcast.

Opdracht: Woorddetective

Instructie leerkracht:
Geef elk tweetal een onbekend of moeilijk woord uit de podcast. De kinderen luisteren naar de podcast en proberen de betekenis van het woord te achterhalen. De kinderen vullen het woordkaartje aan. Model de opdracht op de volgende manier:

Ik heb het woord 'expeditie' gekregen. Ik luister naar de podcast. Ik hoor 'Luister mee en sluit je aan bij expeditie oceaan. Bestemming bereikt. Hé kijk eens waar we zijn.'. Na het stukje expeditie oceaan hoor ik 'Bestemming bereikt'. Bij een bestemming denk ik aan een reis. Ik denk dat 'expeditie' een reis naar een bijzondere plek betekent.

Daarna worden de woorden klassikaal besproken.

Instructie leerling:
Je krijgt met je tweetal een woord. Luister naar de podcast. Beantwoord de Denkbubbelvragen.

VERBANDEN LEGGEN

Wat betekent het woord? Wat heb je in de podcast gehoord, waardoor je de betekenis weet?

Vul het woordkaartje aan met de betekenis.

Suggesties meertaligheid
De kinderen vertalen de woorden van de woordenschatopdracht naar hun thuistaal. Ze schrijven de woorden op in hun eigen woordenboekje.

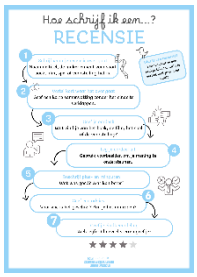
3 Contextronde

Advies: Kies één of meerdere van de volgende opdrachten of laat de kinderen de evaluatietoets maken. De evaluatietoets is te vinden na ronde 4.

Luister de podcast

Opdracht: Recensie schrijven

Instructie leerkracht:

Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen.

De kinderen schrijven een recensie over de podcast *Het gevaarlijke lampje van diepzeehengelvissen.* Ze gebruiken hierbij de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Recensie*.

De uitgebreide versie van deze opdracht vind je bij de schrijftoets.

Instructie leerling:

Schrijf een recensie over de podcast *Het gevaarlijke lampje van diepzeehengelvissen*. Gebruik de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een recensie?* Geef je recensie een titel van maximaal vier woorden.

Welk stukje van de podcast vond je het interessantst, grappigst of spannendst? Waarom?

Voor wie is deze podcast leuk of interessant? Waarom? Zou je de podcast aanraden? Waarom?

Wat vond je goed aan de podcast? Wat vond je minder goed? Waarom?

Verdiepingsopdracht: Recensie uitbreiden

Instructie leerkracht:

De kinderen gaan in hun recensie een stukje toevoegen waar ze meer op de inhoud en de presentatie van de podcast ingaan. Ze beantwoorden de Denkbubbelvragen.

Instructie leerling:

Bereid je recensie over de podcast uit. Beantwoord de Denkbubbelvragen in je recensie. Geef bij je antwoorden redenen en een voorbeeld uit de podcast.

Is de uitleg goed te begrijpen?

Vertelt de presentator op een boeiende manier?

Helpen muziek en geluidseffecten om de podcast aantrekkelijk te maken? Hoe wordt dat gedaan?

Leer je genoeg interessante dingen? Welke dingen leer je?

Opdracht: Podcast diepzeedier

Instructie leerkracht:
De kinderen kiezen zelf een diepzeedier van de website https://www.greenpeace.org/nl/oceanen-categorie/68152/ontdek-de-mysterieuze-dieren-van-de-diepzee/ . Ze doen onderzoek naar feitjes over dit diepzeedier. Daarna bereiden ze hun podcast voor met de digitale vaardighedenkaart *Hoe maak ik een…? Podcast* en nemen de kinderen de podcast op.

Instructie leerling:
Kies een diepzeedier uit https://www.greenpeace.org/nl/oceanen-categorie/68152/ontdek-de-mysterieuze-dieren-van-de-diepzee/. Maak een podcast aflevering over dit dier. Volg de stappen in de kaart *Hoe maak ik een…? Podcast*.

Welke informatie over het diepzeedier ga ik vertellen?

Welk diepzeedier vind ik interessant om iets over te vertellen?

Hoe maak ik de informatie over het diepzeedier interessant voor de luisteraar?

4 Reflectieronde: evaluatie van de doelen

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Opdracht: Recensie lezen

Instructie leerkracht:
De kinderen lezen elkaars recensie.

Wil je door deze recensie naar de podcast luisteren? Waarom wel of niet?

Instructie leerling:
Lees de recensie van een groepsgenootje. Beantwoord de Denkbubbelvraag.

Wil je door deze recensie naar de podcast luisteren? Waarom wel of niet?

Opdracht: Rondschrijven

Instructie leerkracht:
De kinderen werken in groepjes. Ze schrijven zelfstandig een feitje op uit de les. Daarna geven ze hun blad door. Het volgende kind schrijft een ander feitje op. Dit doen ze tot iedereen aan de beurt is geweest of niemand meer een feitje kan bedenken.

Wat vond jij een interessant feitje?

Instructie leerling:
Je werkt in een groepje. Schrijf op een blad zelf een feitje over de les. Geef je blad door. Je krijgt het blad van een groepsgenootje. Vul hier ook een feitje uit de les op in. Ga door totdat iedereen geweest is.

Wat vond jij een interessant feitje?

Woordenschatopdracht: Mix en ruil

Instructie leerkracht:
De kinderen hebben een kaartje met een woord uit de les in hun hand. Ze lopen door de klas. Op het teken van de juf of meester zoeken ze een klasgenoot op. Ze noemen het woord dat zij in hun hand hebben. De ander noemt de betekenis. Daarna wisselen ze van rol. Als beiden gelezen hebben, dan wisselen de kinderen van kaartje en gaan ze opzoek naar een nieuw maatje.

Instructie leerling:
Je krijgt een woordkaart. Loop door de klas. Op het teken van de juf of meester zoek je een klasgenoot. Noem het woord op de woordkaart. Je klasgenoot noemt de betekenis. Wissel van rol. Als je allebei geweest bent, dan wissel je van kaartje. Zoek een nieuwe klasgenoot.

Evaluatietoets B – schrijven – groep 5/6

Opdracht: Schrijf een recensie

Je schrijft een recensie over de podcast.

1. Luister de podcast *Het gevaarlijke lichtje van diepzeehengelvissen* nog een keer.
2. Geef in je schrift of op je wisbordje antwoord op de Denkbubbelvragen.
3. Bekijk de checklist.
4. Schrijf een recensie over de podcast.
5. Gebruik hiervoor de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een...? Recensie*.

Denkbubbelvragen

Welk stukje van de podcast vond je het interessantst, grappigst of spannendst? Waarom?

Voor wie is deze podcast leuk of interessant? Waarom? Zou je de podcast aanraden? Waarom?

Wat vond je goed aan de podcast? Wat vond je minder goed? Waarom?

Checklist

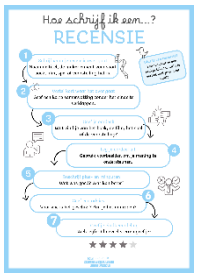
Als je het doel hebt behaald mag je een krul zetten in het vakje.

Ben je klaar? Laat iemand anders jouw toets controleren.

	Doel	Eigen controle	Controle van ander
1	Ik heb de titel en maker van de podcast genoemd.		
2	Ik heb kort verteld waar de podcast over gaat.		
3	Ik heb geschreven wat ik van de podcast vind.		
4	Ik heb mijn mening onderbouwd met een voorbeeld.		
5	Ik heb de plus en minpunten geschreven.		
6	Ik heb verteld voor wie de podcast geschikt is.		
7	Ik heb verteld of ik de podcast zou aanraden.		
8	Ik heb de podcast een eindbeoordeling gegeven.		
9	Ik heb mijn recensie een titel van maximaal 4 *woorden* gegeven.		
10	Ik heb tijdens het schrijven gelet op de opmaak en ik heb leesbaar geschreven.		

Opmerking voor de leerkracht (weghalen bij leerlingen):
Differentieer tijdens deze opdracht. Pas de schuingedrukte woorden aan naar eigen inzicht. Bekijk welke taaldoelen je hebt aangeboden in de voorgaande lessen en voeg eventueel deze doelen extra toe aan de criteria. Voeg eventueel ook een spellingsdoel of grammaticadoel toe dat aansluit bij de spellingscategorie die op dit moment aangeleerd wordt naast het onderzoekend lezen.

Schrijfkaart

6. Waar zijn de vissen in de Waddenzee gebleven?

Informatieve tekst - Thematekst

Sluit aan bij atelier biologie

Hoofddoelen	
Onderzoekend lezen	Ik kan oorzaken en gevolgen uit een tekst halen.
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan een korte presentatie geven aan de hand van steekwoorden (5-10 minuten)

Lesdoelen		1	2	3	4
Taalbegrippen	Ik weet wat het verschil tussen letterlijk en figuurlijk spraakgebruik is.		X		
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan een korte presentatie geven aan de hand van steekwoorden (5-10 minuten)			X	
Woordenschat	Ik kan een moeilijk woord uitleggen in eigen woorden.				X
Onderzoekend lezen	Ik denk na over wat ik al van een onderwerp weet.	X			
	Ik voorspel waar de tekst over gaat door te kijken naar de titel, plaatjes en tussenkopjes.	X			
	Ik geef de tekst betekenis door er een beeld bij te vormen in mijn hoofd.	X	X		
	Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.			X	
Schrijven	Ik kan alinea's maken in een tekst die ik schrijf.			X	
	Ik gebruik een titel en tekstkopjes als ik een verhaal schrijf.			X	

Leestekst

https://www.kidsweek.nl/nieuws/waar-zijn-de-vissen-in-de-waddenzee-gebleven~34e62bf

Woordenschat	
WAK groep 5	de onderzoeker, de komende week, de oorzaak, de provincie, de dijk, het klimaat, de zender, ontvangen, melden, de visserij, iemand gevangen nemen, noord

Materialen bij de les

- Deze tekst is zwart
- Bijlage bij de les

1A Introductie

Voorspel waar de tekst over gaat en activeer de voorkennis. Bespreek de tekstsoort en het doel van de tekst met de kinderen.

Opdracht: Op de Waddenzee

Instructie leerkracht:
De kinderen geven klassikaal antwoord op de Denkbubbelvragen.

Instructie leerling:
Beantwoord de Denkbubbelvragen.

Ben je wel eens op de Waddenzee geweest?
Wat heb je daar gezien?
Wat kun je er nog meer over vertellen?

Opdracht: De Waddenzee bekijken

Instructie leerkracht:
Laat de afbeelding uit de bijlage zien op het bord of laat de Waddenzee zien op Google Maps. De kinderen lezen de titel van de tekst. Daarna geven ze in tweetallen antwoord op de Denkbubbelvragen.

Instructie leerling:
Bekijk de afbeelding en de titel van de tekst. Beantwoord de Denkbubbelvragen in tweetallen.

Wat valt je op aan de Waddenzee?
Waar denk je dat de tekst over gaat?

1B Betekenisronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst klassikaal hardop

Opdracht: Tekening maken

Instructie leerkracht:
De kinderen maken een tekening van de vis in de Waddenzee. Hierin verwerken ze elementen die ze in de tekst hebben gelezen. Ze schrijven er vervolgens woorden bij. Voorbeeld elementen in de tekening: een vis met een zendertje voor een dijk waar een gat in zit.

Instructie leerling:
Geef eerst in je hoofd antwoord op de Denkbubbelvragen. Maak een tekening van de vis in de Waddenzee. Verwerk hierin wat je hebt gelezen over de vissen in de Waddenzee. Schrijf woorden bij je tekening.

ONTHOUDEN EN BEGRIJPEN

Wat weet je over vissen in de Waddenzee? Wat hebben ze in hun buik? Waardoor zit er minder vis in de Waddenzee?

Opdracht: Het Kindernieuwsuur

Instructie leerkracht:
De kinderen bedenken in tweetallen drie vragen over de tekst. Daarna spelen ze het Kidernieuwsuur, waarin één iemand de interviewer is en de ander geïnterviewd wordt.

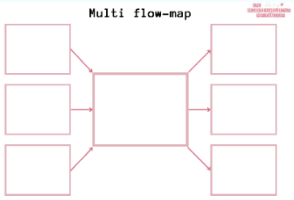
Instructie leerling:
Jullie zijn gevraagd door het Kindernieuwsuur om een interview te geven over de vissen in de Waddenzee. Bedenk eerst samen drie vragen en antwoorden bij de tekst. Bepaal daarna wie er gaat interviewen en wie er geïnterviewd wordt. Speel daarna het Kindernieuwsuur alsof jullie echt op tv zijn.

2 Detailronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: Multi flow-map invullen

Instructie leerkracht:
De kinderen vullen een multi flow-map in . In het midden moeten de kinderen het onderwerp van de tekst noteren. Links noteren ze de oorzaken uit de tekst en rechts de mogelijke gevolgen.

Instructie leerling:
Vul de multi flow-map in. Zet in het midden: *Minder vissen in de Waddenzee.* Denk na over de Denkbubbelvragen en vul de multi flow-map verder in.

ONTHOUDEN EN BEGRIJPEN

Wat zijn de oorzaken van minder vissen in de Waddenzee?

VERBANDEN LEGGEN

Kun je zelf gevolgen bedenken?

Opdracht: Kritisch lezen

Instructie leerkracht:
In de tekst komen de volgende twee zinnen voor:

1. Hoe komt het dat die vissen zijn gevlogen?
2. Maar het zou ook kunnen dat de Afsluitdijk tussen het IJsselmeer en de Waddenzee de zwemmers tegenhoudt.

Bespreek met de kinderen allebei de zinnen. Wat wordt bedoeld met ‘gevlogen’? Wie worden bedoeld met ‘zwemmers’? De kinderen beantwoorden in tweetallen de Denkbubbelvragen. Bespreek daarna met de kinderen het verschil tussen letterlijk en figuurlijk taalgebruik en gebruik het voorbeeld: ‘de vissen zijn gevlogen’.

Instructie leerling:
In de tweede alinea staat de zin: “Hoe komt het dat die vissen zijn gevlogen?”.
Onder het kopje ‘De Afsluitdijk en vissers’ staat deze zin: “Maar het zou ook kunnen dat de Afsluitdijk tussen het IJsselmeer en de Waddenzee de zwemmers tegenhoudt.”

Bespreek de Denkbubbelvragen in tweetallen.

Zijn de vissers echt gevlogen?
Worden er echte zwemmers tegengehouden?

Wat wordt er wel met deze zinnen bedoeld?
Worden de woorden letterlijk of figuurlijk gebruikt?

Opdracht: Vragen over de tekst beantwoorden (LIB/IEP)

Instructie leerkracht:
De kinderen kiezen het goede antwoord bij een vraag over de tekst. De kinderen lezen de vraag en kiezen uit drie of vier antwoorden. Ze schrijven het goede antwoord op hun wisbordje. Daarna bespreken de kinderen hun keuze in tweetallen.

Antwoorden:
1D; 2B; 3C; 4B

Instructie leerling:
Schrijf de letter van het goede antwoord op je wisbordje. Bespreek daarna je keuze in tweetallen. Denk steeds eerst na over de Denkbubbelvraag en markeer die plek in de tekst. Zet het nummer van de vraag bij de gemarkeerde plek.

Waar kun je het juiste antwoord vinden in de tekst?

1. Hoeveel vis is er in de afgelopen 55 jaar uit de Waddenzee verdwenen?
A. Ongeveer een kwart van de vissen
B. Ongeveer de helft van de vissen
C. Ongeveer 1 op de 90 vissen
D. Ongeveer 9 op de 10 vissen

2. Waarom krijgen sommige vissen een zendertje?
A. Om te weten hoeveel eten ze nodig hebben
B. Om te kunnen volgen waar ze naartoe zwemmen
C. Om te zien hoe oud ze worden
D. Om ze sneller te laten groeien

3. Welke mogelijke oorzaak wordt genoemd voor de afname van het aantal vissen?
A. Te veel vogels in de Waddenzee
B. Te weinig regen
C. De temperatuur van het water
D. Te laag water

4. Waarom is de Afsluitdijk een probleem voor vissen?
A. De dijk maakt het water te warm.
B. De dijk blokkeert de weg van het IJsselmeer naar de Waddenzee.
C. De dijk zorgt ervoor dat vissen geen voedsel kunnen vinden.
D. De dijk maakt het water in de Waddenzee zoet.

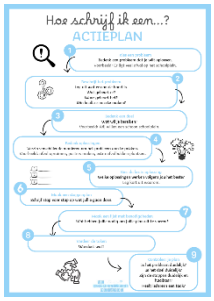
3 Contextronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: Een actieplan schrijven

Instructie leerkracht:

Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen.

De kinderen maken een actieplan om de vissen te helpen met behulp van de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Actieplan*. Vertel de kinderen dat onderzoekers hun hulp nodig hebben om de vissen in de Waddenzee te behouden. Laat de kinderen een actie bedenken om ervoor te zorgen dat er weer meer vissen in de Waddenzee zijn.

Instructie leerling:
Schrijf een actieplan om de vissen te helpen.

Welk probleem hebben de vissen in de Waddenzee?

Welke oplossingen kun je bedenken voor dit probleem?

Hoe kun je andere mensen overtuigen om zich aan te sluiten bij jouw actie?

Opdracht: Creatieve verbinding

Instructie leerkracht:
Geef de kinderen in groepjes verschillende voorwerpen, zoals:

- Een wereldbol
- Een dekentje (om over de wereldbol te leggen)
- Een gloeilamp (opwarming aarde)
- Een speelgoedauto (uitlaat gassen)
- IJsblokje (opwarming aarde)
- Visnet
- Hengel
- Kaart van de Waddenzee
- Et cetera.

De kinderen beantwoorden de Denkbubbelvragen met hun groepje en schrijven ze op. Als ze klaar zijn krijgen ze een nieuw voorwerp.

Instructie leerling:
Je krijgt met je groepje een voorwerp. Geef antwoord op de Denkbubbelvraag. Een iemand per groepje schrijft het antwoord op.

Welk voorwerp heb je gekregen?

Wat heeft het voorwerp met de tekst te maken?

Kun je een ander voorwerp bedenken dat op een onverwachte manier met de teks
te maken heeft?

Verdiepingsopdracht: Waddenzeejournaal

Instructie leerkracht:
De kinderen maken een Waddenzeejournaal van ongeveer een minuut met behulp van de Denkbubbelvragen. Eventueel houden ze de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Actieplan* erbij als inspiratie.

Instructie leerling:
Maak een Waddenzeejournaal van ongeveer een minuut. Geef eerst antwoord op de Denkbubbelvragen. Bedenk daarna wat je wilt vertellen en schrijf dit in steekwoorden op. Eindig het journaal met een boodschap of een vraag waarmee je mensen aanspoort om het probleem op te lossen.

Welk probleem speelt zich volgens de tekst af in de Waddenzee?

Welke gevolgen heeft dit?

Welke oplossingen en acties kun je bedenken?

Hoe kun je mensen activeren om aan deze oplossingen en acties mee te werken?

4 Reflectieronde: evaluatie van de doelen

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Opdracht: Dobbelen

Instructie leerkracht:
Geef elk groepje van drie tot vier kinderen een dobbelsteen. De kinderen gooien om de beurt de dobbelsteen en doen de bijbehorende opdracht.

Instructie leerling:
Gooi om de beurt met de dobbelsteen. Doe de opdracht die bij het getal hoort.

1. Noem een woord dat je lastig vond uit de tekst.
2. Noem twee dingen uit de tekst die je nog niet wist.
3. Noem 3 oorzaken van het probleem uit de tekst.
4. Bedenk een andere titel voor de tekst.
5. Noem 5 woorden die bij het onderwerp van de tekst passen.
6. Vertel hoe jij het vissenprobleem in de Waddenzee zou oplossen.

Woordenschatopdracht: Raad het woord

Instructie leerkracht:
De kinderen markeren vijf woorden uit de tekst die met het thema *Oceanen* te maken hebben. Om de beurt omschrijven ze een woord en mag de ander drie keer proberen om het woord te raden. Als het goed is geraden, mag de ander het woord opschrijven. Degene die de meeste woorden heeft geraden wint.

Instructie leerling:

1. Markeer vijf woorden uit de tekst die met het thema *Oceanen* te maken hebben.
2. Omschrijf om de beurt een woord.
3. De ander mag drie keer proberen om het woord te raden.
4. Als je het woord goed hebt geraden, schrijf je het op.
5. Wie de meeste woorden raadt wint!

7. Badeendje maakte wereldreis

Informatieve tekst – Krantenbericht

Sluit aan bij atelier aardrijkskunde

Hoofddoelen	
Woordenschat	Ik begrijp nieuwe woorden.
	Ik kan nieuwe woorden toepassen in de juiste context.

Lesdoelen		1	2	3	4
Woordenschat	Ik begrijp nieuwe woorden.	X	X	X	X
	Ik kan nieuwe woorden toepassen in de juiste context.	X	X	X	X
	Ik kan een moeilijk woord uitleggen in eigen woorden.	X	X	X	X
Onderzoekend lezen	Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.	X	X	X	X
	Ik kan van een gelezen tekst onderscheid maken tussen hoofd- en bijzaken.	X	X	X	X
Schrijven	Ik kan de spellingsregels toepassen.			X	
	Ik kan eenvoudige signaalwoorden (incl. verbindingswoorden, voegwoorden en verwijswoorden) op een goede manier toepassen.		X	X	

Materialen bij de les

- Bijlage bij de les

Leestekst

20 juli 2003

DE WADDENKRANT

Badeendje maakte wereldreis

TEXEL – Op een zandbank nabij Texel vond een strandjutter een badeendje. Het gele eendje drijft al sinds 1992 op de oceaan en heeft nu de Waddenzee bereikt.

Door de lage waterstand van vorige week kon een Texelaar een deel van het wad bewandelen dat normaliter onbereikbaar is. Tijdens het wadlopen deed hij een vondst. Hij zag een versleten badeendje liggen met scheef, ingedeukt kopje. De strandjutter wist meteen dat hij iets bijzonders had gevonden. Hij had eerder gelezen dat er wereldwijd duizenden badeendjes op stranden zijn aangespoeld. Opvallend genoeg zien alle badeendjes er hetzelfde uit. Waar zouden de badeendjes vandaan komen?

In 1992 was er een containerschip met een grote scheepslading onderweg van Hongkong naar de Verenigde Staten. Door een storm kwamen er twaalf zeecontainers in de zee terecht. Eén daarvan bevatte 29.000 badeendjes, die voor de verkoop in de VS bestemd waren. Deze zeecontainer barstte open en de eendjes begonnen aan een internationale reis over de oceaan. Onbedoeld begon er een enorm wetenschappelijk experiment. Oceanografen onderzochten waar de eendjes aanspoelden en konden zo de zeestromen beter in kaart brengen.

De eendjes dreven niet alleen met de zeestromen mee, de wind gaf ze een extra duwtje in de rug. Omdat de eendjes op het oppervlaktewater bleven drijven, kon de wind ze gemakkelijk meenemen. Daardoor bereikten ze soms nog sneller nieuwe plekken dan de oceanografen hadden verwacht.

Na ruim een decennium op zee zijn sommige eendjes in het Nederlandse kustgebied terechtgekomen. Uiteindelijk heeft één van deze eendjes nu ook Texel bereikt.

Woordenschat	
WAK groep 5	De zandbank, de stroom, de container, de lading
WAK groep 6	Het oppervlaktewater, de waterstand, internationaal, wereldwijd, bereikbaar, het decennium
Overig	De strandjutter, wadlopen, de oceanograaf, het kustgebied

1 Betekenisronde

Advies: Voer deze ronde alle opdrachten uit.

Lees nu de tekst klassikaal hardop

Opdracht: WonderWoorden

Instructie leerkracht:
De kinderen doorlopen de stappen van de werkvormkaart *WonderWoorden* 📎.
In elke ronde doorloop je dezelfde stappen. Kies steeds drie woorden uit de woordenschattabel om in een ronde te behandelen.

Instructie leerling:
Doorloop de stappen van de werkvormkaart *WonderWoorden* 📎.

2 Detailronde

Advies: Voer deze ronde eerst de opdracht WonderWoorden uit. Voer daarna eventueel de andere opdracht uit.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: WonderWoorden

Instructie leerkracht:
De kinderen doorlopen de stappen van de werkvormkaart *WonderWoorden* 📎.

Instructie leerling:
Doorloop de stappen van de werkvormkaart *WonderWoorden* 📎.

Opdracht: Signaalwoorden

Instructie leerkracht:
De kinderen schrijven vier zinnen. In elke zin staat minstens één behandeld gemarkeerd woord en één signaalwoord. Daarna laten ze hun zinnen lezen door een klasgenoot. Die onderstreept het signaalwoord in de zin. Zet eventueel een lijst met signaalwoorden op het bord of schrijf een paar signaalwoorden op waarmee je wil dat de kinderen extra oefenen.

Instructie leerling:

Schrijf vier zinnen. Zet in elke zin minstens één gemarkeerd woord en één signaalwoord. Laat daarna je zinnen lezen door een klasgenoot. Die onderstreept het signaalwoord.

Welke zin kan ik maken met het behandelde woord en een signaalwoord?
Welk signaalwoord heeft mijn klasgenoot gebruikt?

3 Contextronde

Advies: Voer deze ronde eerst de opdracht WonderWoorden uit.
Voer daarna de andere opdracht uit of laat de kinderen de evaluatietoets na ronde 4 maken.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: WonderWoorden

Instructie leerkracht:

De kinderen doorlopen de stappen van de werkvormkaart *WonderWoorden* ✎.

Instructie leerling:

Doorloop de stappen van de werkvormkaart *WonderWoorden* ✎.

Opdracht: Nu anders

Instructie leerkracht:

De kinderen kiezen zes gemarkeerde woorden uit. Ze schrijven een kort verhaal van vier tot zes zinnen met deze woorden, dat heel anders verloopt dan het krantenartikel. Hierbij gebruiken ze ook signaalwoorden.
Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen.

Instructie leerling:

Schrijf een kort verhaal van vier tot zes zinnen met zes van de gemarkeerde woorden. Zorg ervoor dat dit verhaal heel anders verloopt dan het krantenartikel. Gebruik minstens drie signaalwoorden.

Kan je een verhaal bedenken dat heel anders is dan het krantenartikel?
Waar gaat je verhaal over?

Verdiepingsopdracht: Extra moeilijke woorden

Instructie leerkracht:

Geef de kinderen drie extra WonderWoorden om in hun tekst te verwerken. Leg nog niet uit wat deze woorden betekenen, maar laat de kinderen dit zelf achterhalen door de WonderWoorden werkvormen te gebruiken. Kies WonderWoorden uit de WAK-lijst voorin het

boekje, zoals de sleepboot, de riviermonding, het schelpdier, de zeearm of de stormvloedkering.

Instructie leerling:
Voeg drie WonderWoorden die je nog niet kent toe aan je tekst. Vraag aan je juf of meester welke drie woorden je mag gebruiken.

Hoe kan je de betekenis van deze woorden achterhalen?
Kan je dezelfde manieren gebruiken die je deze week hebt geleerd?

4 Reflectieronde: evaluatie van de doelen

Advies: Voer de opdracht WonderWoorden uit als je ronde 4 op een ander moment dan ronde 3 doet. Doe anders de woordenschatopdracht.

Opdracht: WonderWoorden

Doorloop de stappen van de werkvormkaart *WonderWoorden* 📎.

Woordenschatopdracht: Dobbelen

Instructie leerkracht:
De kinderen hebben hun krantenartikel met gemarkeerde woorden voor zich. In groepjes van drie of vier dobbelen ze om de beurt met de dobbelsteen en voeren ze de opdracht uit.

Instructie leerling:
Werk in groepjes van drie of vier. Als je aan de beurt bent neem je eerst een gemarkeerd woord in gedachte. Daarna gooi je met de dobbelsteen en voer je de opdracht die bij het getal hoort uit. De rest raadt welk woord je in je hoofd hebt.

1. Beeld het woord uit.
2. Zeg het woord achterstevoren.
3. Zeg een woord dat (bijna) hetzelfde betekent.
4. Teken het woord.
5. Gooi opnieuw.
6. Bedenk een zin met het woord, maar laat het woord weg.

Weet je nog wat alle woorden betekenen?
Welke opdracht die je deze week hebt gedaan zou je nog eens willen doen?

Evaluatietoets C – woordenschat – groep 5

A. Wat betekent het woord?

Match het woord met de betekenis.

energie	•	• Alles wat er in de laadbak ligt
besteden	•	• Gebruiken / uitgeven / betalen
bevroren	•	• Nog in leven zijn nadat er iets is gebeurd
overleven	•	• Een grote dichte kist om dingen in te vervoeren
de lading	•	• De kracht om iets te doen
de container	•	• Door de kou hard geworden

B. Is het dikgedrukte woord goed gebruikt?

1. Zij **voorstelt** dat de Waddenzee steeds warmer zal worden. ○ goed ○ fout
2. Een **provincie** is groter dan een stad, maar kleiner dan een land. ○ goed ○ fout
3. Als je een gat prikt in de **dijk**, stroomt het water erdoorheen. ○ goed ○ fout
4. Tijdens eb kwam de **zandbank** boven water te staan. ○ goed ○ fout

C. Maak een zin met het woord.

1. De ontdekkingsreis:

_____

_____

2. De reactie:

_____

_____

3. Erachter komen:

_____

_____

Evaluatietoets C – woordenschat – groep 6

A. Wat betekent het woord?

Match het woord met de betekenis.

kieskeurig	•	• Iemand met wie je samen leeft.
de partner	•	• Meest geliefd, dat wat de voorkeur heeft.
actief	•	• Niet snel tevreden zijn met iets.
wereldwijd	•	• Wat de hele wereld omvat.
favoriet	•	• Via het internet.
online	•	• Veel doen en veel bewegen.

B. Is het dikgedrukte woord goed gebruikt?

1. Kevin had een **angstaanjagend** masker opgezet. ○ goed ○ fout
2. Het is hier zo donker dat ik **geen hand voor ogen zie**. ○ goed ○ fout
3. Als je honderd jaar wordt, heb je één **decennium** geleefd. ○ goed ○ fout
4. Een **oceanograaf** is de bestuurder van een schip op de oceaan. ○ goed ○ fout

C. Maak een zin met het woord.

1. Slijmerig:

_____

_____

2. Internationaal:

_____

_____

3. Het oppervlaktewater:

_____

_____

8. Lampje

Amuserende tekst – Jeugdliteratuur

Sluit aan bij atelier techniek

Hoofddoelen	
Onderzoekend lezen	Ik herken verschillende emoties in een tekst, zoals verdriet, boosheid en blijdschap.
	Ik leef mee met personages uit een boek of tekst.
	Ik kan vertellen wat ik voel bij een verhaal.

Lesdoelen		1	2	3	4
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan gesprekken voeren om informatie en meningen uit te wisselen.	X			X
	Ik kan 15 tot 20 minuten luisteren naar eenvoudige verhalen over alledaagse onderwerpen (bv. voorleesverhaal)	X			
Woordenschat	Ik kan nieuwe woorden toepassen in de juiste context.		X		X
Onderzoekend lezen	Ik weet dat er verschillende tekstsoorten zijn.	X			
	Ik herken verschillende emoties in een tekst, zoals verdriet, boosheid en blijdschap.		X		X
	Ik leef mee met personages uit een boek of tekst.	X	X	X	X
	Ik kan vertellen wat ik voel bij een verhaal.		X	X	
	Ik kan aantekeningen maken bij een verhaal en dit overzichtelijk weergeven.	X	X		
	Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.	X			
Schrijven	Ik kan 15 woorden met verschillende beginletters in alfabetische volgorde zetten.		X		
	Ik kan een fantasieverhaal schrijven.			X	

Leestekst

Lees de tekst hier:
https://www.rijketeksten.org/zoek-rijke-tekst/het-monster-onder-het-bed

Woordenschat	
WAK groep 5	De wasbak
WAK groep 6	Het wezen, de schilfer, glanzend, de grendel, eindeloos, schimmelen
Overig	Grauw

Materialen bij de les

- Bijlage bij de les

1A Introductie

Voorspel waar de tekst over gaat en activeer de voorkennis. Bespreek de tekstsoort en het doel van de tekst met de kinderen.

Opdracht: Lampje

Instructie leerkracht:
De kinderen bedenken wat de titel *Lampje* met het thema oceanen te maken zou kunnen hebben. Stel eventueel de hulpvraag: Wanneer heb je een lampje nodig op de oceaan of op zee?

Instructie leerling:
Bespreek in tweetallen de Denkbubbelvraag.

ONTHOUDEN EN BEGRIJPEN

Het boek heet *Lampje.* Wat zou deze titel met het thema Oceanen te maken kunnen hebben?

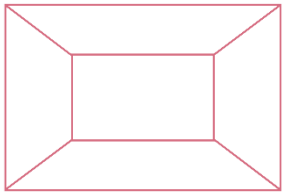
1B Betekenisronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst klassikaal hardop

Lees *Het monster onder het bed* (pp. 102 – 107) helemaal voor. Dit kun je eventueel ook al doen tijdens het vaste voorleesmoment op de dag.
Lees *Een lied voor het monster* (pp. 108 - 111) klassikaal hardop.

Opdracht: Placemat

Instructie leerkracht:
De kinderen vullen in viertallen elk in een vak van de placemat in wat ze al weten over de tekst. Daarna vergelijken ze hun vakken met elkaar en vatten ze deze samen in het middelste vak.

Instructie leerling:
Schrijf op de placemat in jouw vak wat je al weet over de tekst. Vergelijk dit daarna met wat je groepje heeft opgeschreven. Vat in het midden samen wat jullie hebben geschreven.

ONTHOUDEN EN BEGRIJPEN

Wat heb je onthouden over de tekst?
Wat hebben de anderen onthouden?

VERBANDEN LEGGEN

Hoe kunnen jullie de verschillende vakken in het midden samenvatten?

Opdracht: Vragen beantwoorden (LIB/IEP)

Instructie leerkracht:
De kinderen beantwoorden de vragen in hun schrift. Ze kunnen steeds uit twee opties kiezen. Je kunt de vragen ook klassikaal behandelen. Hang een A, B en C in de klas en laat de kinderen naar de goede letter lopen.

Antwoorden: 1B; 2B; 3A; 4C; 5A; 6C

Instructie leerling:

1. Waar is lampje?
D. In de vuurtoren
E. In een huisje in de buurt van de vuurtoren
F. In het huis van opa Vis

2. Hoe voelt het monster zich in het verhaal?
A. Verliefd
B. Angstig
C. Verdrietig

3. Hoe voelt Lampje zich tijdens het verhaal?
A. Eerst is ze bang, daarna is ze moedig.
B. Eerst is ze verdrietig, daarna is ze blij.
C. Eerst is ze stil, daarna is ze luidruchtig.

4. Welke titel past bij het boek waar de tekst instaat?
A. Vuurtoren
B. Vader
C. Lampje

5. Waar kun je deze tekst lezen?
A. In een leesboek
B. In de krant
C. In een tijdschrift

6. Waarom heeft de schrijver deze tekst geschreven?
A. Om de lezer te overtuigen
B. Om haar mening te geven
C. Om de lezer te amuseren

2 Detailronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

De kinderen lezen alleen *Een lied voor het monster* (pp. 108 - 111).
Het andere hoofdstuk wordt niet meer herhaald.

Opdracht: Wat voel je?

Instructie leerkracht:
Het hoofdstuk *Een lied voor het monster* bestaat uit meerdere stukken tekst met steeds een witregel ertussen. Bekijk met de kinderen hoeveel stukken tekst er zijn.
Daarna tekenen de kinderen naast elk stuk tekst links een emoticon van hoe Lampje zich hier voelt en rechts een emoticon van welke emotie het bij hen oproept.

Hoe voel jij je?
Hoe voelt Lampje zich?

Kan dit ook binnen één stukje tekst veranderen?

Instructie leerling:
Teken bij elk stukje uit het hoofdstuk *Een lied voor het monster* twee emoticons. Teken links van de tekst hoe Lampje zich voelt en rechts van de tekst hoe jij je voelt door het stukje tekst.

Opdracht: Themawoorden

Instructie leerkracht:
De kinderen markeren in drie minuten zo veel mogelijk woorden in het hoofdstuk *Een lied voor het monster* die met het thema te maken hebben. Daarna schrijven ze deze op alfabetische volgorde over. Tot slot geven ze in tweetallen antwoord op de Denkbubbelvragen.

Instructie leerling:
Markeer in drie minuten zo veel mogelijk woorden die met het thema oceanen te maken hebben in het hoofdstuk *Een lied voor het monster*. Schrijf ze daarna op alfabetische volgorde over. Geef tot slot in tweetallen antwoord op de Denkbubbelvragen.

Weet je wat al deze woorden betekenen?
Hoe kun je achter de betekenis komen van de moeilijke woorden?

Suggesties meertaligheid
Schrijf de vertaling van de themawoorden in je thuistaal op.

3 Contextronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

De kinderen lezen alleen *Een lied voor het monster* (pp. 108 - 111).
Het andere hoofdstuk wordt niet meer herhaald.

Opdracht: Jouw reactie

Instructie leerkracht:
De kinderen herschrijven het hoofdstuk *Een lied voor het monster* met in plaats van Lampje zichzelf in de hoofdrol.
Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen.

Instructie leerling:
Herschrijf het hoofdstuk *Een lied voor het monster.* Nu heb jij de hoofdrol in het verhaal in plaats van Lampje. Schrijf een verhaal van ongeveer één bladzijde. Verwerk in het verhaal twee keer een emotie.

Hoe zou jij reageren als je zag wat er onder het bed lag?
Wat zou je zeggen? Waar zou jij heen gaan?
Welke emoties zou je hebben?

Wat zou er daarna gebeuren?

Opdracht: Vervolg

Instructie leerkracht:
De kinderen beantwoorden de Denkbubbelvragen in vijf minuten in tweetallen. Daarna schrijven ze een kort vervolg op de tekst.
Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen.

Instructie leerling:
Beantwoord de Denkbubbelvragen in tweetallen. Schrijf daarna een vervolg op de tekst van minstens tien regels.

Lees de laatste zin. Waarom is dit een interessante zin om een hoofdstuk mee te eindigen?

Wat is er gebeurd in de tekst? Wat zou er hierna kunnen gebeuren?

Hoe denk je dat Lampje zich voelt aan het eind van het verhaal? Hoe zou ze zich hierna voelen?

Verdiepingsopdracht: Vervolg vanuit samenvatting

Instructie leerkracht:
De kinderen zoeken online een samenvatting op van het boek *Lampje.* Ze zoeken waar het hoofdstuk is samengevat dat ze gelezen hebben. Ze lezen wat erna gebeurt in het boek. Ze schrijven in de stijl van het boek de volgende bladzijdes op basis van de samenvatting.

Instructie leerling:

Zoek online een samenvatting van het boek *Lampje*. Beantwoord daarna de Denkbubbelvragen.

Waar in de samenvatting gaat het over het hoofdstuk dat je hebt gelezen?

Wat gebeurt er daarna?

Wat zou er op dat moment nog meer in het boek gebeuren dat niet in de samenvatting staat?

Hoe zou je dit in de stijl van *Lampje* kunnen opschrijven?

Schrijf nu in de stijl van *Lampje* de bladzijde die na het hoofdstuk komt dat je hebt gelezen. Bedenk ook een titel voor het hoofdstuk.

4 Reflectieronde: evaluatie van de doelen

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Opdracht: Zoek iemand die…

Instructie leerkracht:
De kinderen lopen door de klas. Ze gaan op zoek naar iemand van wie het vervolg of de reactie zo veel mogelijk lijkt op hun vervolg of reactie, door steeds hun eigen tekst in een paar zinnen samen te vatten aan hun klasgenoten. Als ze denken dat ze diegene hebben gevonden, lezen ze hun teksten aan elkaar voor.

Instructie leerling:
Loop door de klas. Vat je tekst steeds samen aan andere klasgenoten. Als je iemand hebt gevonden die een tekst heeft geschreven die heel erg op die van jou lijkt, lezen jullie de teksten aan elkaar voor.

Wat vind je mooi aan de tekst van de ander dat jij zelf niet hebt opgeschreven?
Welke emoties zie je terug in de tekst van de ander?

Woordenschatopdracht: Naamgedicht

Instructie leerkracht:
De kinderen schrijven een naamgedicht bij het boek *Lampje,* met zoveel mogelijk woorden uit de tekst.

Instructie leerling:
Maak een naamgedicht bij het boek *Lampje.* Schrijf een zin die begint met de L, dan met de A, dan met de M, enzovoorts. Gebruik zoveel mogelijk woorden uit de tekst.

9. Plastic soep surfer

Informatieve tekst – Thematekst

Sluit aan bij atelier aardrijkskunde

Hoofddoelen	
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan informatie verzamelen door het houden van een vraaggesprek/interview.
Onderzoekend lezen	Ik kan zelf Denkbubbelvragen bedenken.

	Lesdoelen	1	2	3	4
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan informatie verzamelen door het houden van een vraaggesprek/interview.		X	X	X
	Ik kan een kort gesprek beginnen, gaande houden en beëindigen.		X		X
	Ik kan luisteren naar verhalen of berichten over onderwerpen die wat verder van met af staan (teksten van 5 a 10 minuten).	X			
	Ik kan hoofdpunten van korte berichten op radio en televisie of internet begrijpen.	X			
	Ik kan selectief luisteren om de juiste informatie (bijvoorbeeld een adres) te halen uit een bericht.	X			
Woordenschat	Ik begrijp nieuwe woorden.		X		X
	Ik kan nieuwe woorden toepassen in de juiste context.		X		X
Onderzoekend lezen	Ik kan zelf Denkbubbelvragen bedenken.	X		X	
	Ik leef mee met personages uit een boek of tekst.		X		
	Ik kan vertellen wat ik voel bij een verhaal.		X		
	Ik kan inleiding, kern en slot herkennen in een tekst en de relatie hiertussen aangeven.		X		
Schrijven	Ik kan een toneeldialoog schrijven.			X	
	Ik kan een dagboekfragment schrijven.			X	
	Ik zorg ervoor dat mijn teksten netjes zijn opgemaakt (kantlijn, lettertype, handschrift, kleur, etc.).			X	

Leestekst

De tekst is een fragment uit *Van boswachter tot Youtuber. Worden wat je wil.* Van Arwen Kleyngeld.

Lees de tekst op: https://www.rijketeksten.org/sites/default/files/downloads/Kleyngeld-Van-boswachter-tot-YouTuber-Plastic-Soup-Surfer.pdf

Woordenschat	
WAK groep 5	De stroming, onzeker
WAK groep 6	De oceaan, de massa, surfen, de rotzooi, het statiegeld
Overig	het koraal, samenklonteren, de plasticsoep, de milieuramp, afbreekbaar, de microplastics, blut, het milieu, de strandtent, samensmelten, campagne voeren, volhardend, de bijzaak

Materialen bij de les

- Bijlage bij de les

1A Introductie

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.
Voorspel waar de tekst over gaat en activeer de voorkennis. Bespreek de tekstsoort en het doel van de tekst met de kinderen.

Opdracht: Vragen beantwoorden over het filmpje

Instructie leerkracht:
De kinderen bekijken het filmpje, als ze nog niet het aardrijkskundeatelier over plasticsoep hebben gehad.
https://schooltv.nl/video-item/hoe-komen-we-af-van-het-plastic-in-de-zee-grote-en-kleine-stukken-plastic-bedreigen-het-milieu (6:01)
Daarna beantwoorden ze in tweetallen de Denkbubbelvragen.

Instructie leerling:
Beantwoord in tweetallen de Denkbubbelvragen.

Wat is plastic soep?
Hoe komt een plastic fles uiteindelijk in de maag van een vis terecht?
Hoe komen we af van het plastic?

Opdracht: Vragen beantwoorden over de inleiding

Instructie leerkracht:
Lees alleen de inleiding voor. De kinderen hebben de tekst nog niet voor zich.
Daarna beantwoorden de kinderen in tweetallen de Denkbubbelvragen.

Instructie leerling:
Beantwoord in tweetallen de Denkbubbelvragen.

Wat is plastic soep?
Waarom is plastic soep een probleem?
Waar komt al het plastic afval vandaan?

1B Betekenisronde

Advies: Kies voor deze ronde één van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst klassikaal hardop

Opdracht: Vraag bedenken

Instructie leerkracht:
Leg uit dat elke alinea in de tekst eigenlijk een antwoord van Plastic Soup Surfer op een vraag van de schrijver is. Lees de tekst onder *Fietstocht naar Marokko* nog eens voor en model hoe je bedenkt wat de vraag is die hier is gesteld:

Hij vertelt wat hij eerst was. Biologieleraar. Zou het daar over gaan? Nee, het gaat eigenlijk over wat hij daarna deed. Naar Marokko… Zijn surfboard was al mee. Hij wil inderdaad geen leraar meer zijn, maar hij wilde kunstenaar worden. Hmmm… waarom zou hij dit vertellen? In de eerste zin staat "Ik was niet gelijk Plastic Soup Surfer". Dan denk ik dat de schrijver heeft gevraagd: "Hoe ben je plastic Soup Surfer geworden?"

Welke vraag is er in deze alinea beantwoord?

Instructie leerling:
In elke alinea beantwoordt Plastic Soup Surfer een vraag die door de schrijver van de tekst is bedacht. Bedenk welke vragen Plastic Soup Surfer heeft beantwoord in de andere alinea's en schrijf deze op in je schrift. Schrijf dit als volgt op:

1. Fietstocht naar Marokko – *Hoe ben je Plastic Soup Surfer geworden?*

Opdracht: Denkbubbelvragen verzinnen

Instructie leerkracht:
Leg uit dat de kinderen zelf Denkbubbelvragen gaan verzinnen. Dit moeten onthouden en begrijpen Denkbubbelvragen zijn, dus vragen waarvan het antwoord in de tekst te vinden is. De vragen moeten in dit geval beginnen met wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe. Daarna stellen de kinderen in tweetallen aan elkaar om beurten een vraag, waarbij het kind dat antwoord geeft het antwoord in de tekst markeert.

Instructie leerling:
Bedenk vier Denkbubbelvragen waarvan je het antwoord in de tekst kunt vinden. Elke vraag moet met een vraagwoord beginnen. Je mag elk vraagwoord maximaal één keer gebruiken. De vraagwoorden zijn: wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe. Schrijf de vragen op in je schrift.

Wie/wat/waar/wanneer/waarom/hoe…

Stel elkaar vervolgens om de beurt in tweetallen een vraag. Je markeert de antwoorden op de vragen van je klasgenoot in de tekst.

2 Detailronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: Inleiding – kern – slot

Instructie leerkracht:
Check of de kinderen weten wat de inleiding, de kern en het slot van een tekst zijn. Daarna schrijven ze deze woorden in de kantlijn van de tekst. *Inleiding* staat voor de schuingedrukte roze tekst, *kern* voor de zwarte alinea's en *slot* bij de alinea met de roze achtergrond.
Als dit goed is gegaan geven de kinderen de relatie tussen de inleiding, kern en slot aan door antwoord te geven op de Denkbubbelvragen. Stel steeds één Denkbubbelvraag en laat de kinderen hier in tweetallen over nadenken. Bespreek het antwoord daarna klassikaal.

Instructie leerling:
Schrijf de woorden "inleiding", "kern" en "slot" op de goede plekken in de kantlijn.
Onderstreep daarna de woorden die terugkomen in de inleiding, de kern en het slot.
Geef daarna antwoord op de Denkbubbelvragen in je schrift.

1. Hoe helpt de inleiding jou om de tekst beter te begrijpen?
2. Welke zin verbindt de inleiding met de kern?
3. Waarom heeft de schrijver juist dit slot gekozen, denk je?
4. Welk deel van de tekst is het belangrijkst?

Opdracht: Leef je mee?

Instructie leerkracht:
De kinderen stellen elkaar Denkbubbelvragen waardoor ze aangespoord worden mee te leven met Plastic Soup Surfer en te vertellen wat zij voelen bij een verhaal. Eén iemand stelt eerst alle vragen en de ander beantwoord deze. Degene die de vragen stelt vraagt door met behulp van de voorbeeldvragen. Daarna wisselen de kinderen van rol.

Instructie leerling:
Stel de Denkbubbelvragen aan je klasgenoot:

Wat vind jij van de plastic soep?
Wat vind jij van de actie van de Plastic Soup Surfer?
Zou jij ook Plastic Soup Surfer willen worden? Waarom wel/niet?

Wat denk je dat Plastic Soup Surfer leuk vindt aan zijn leven?
Wat vindt hij minder leuk om te doen? Waarom doet hij dat dan toch?

Vraag hierbij ook door. Stel bijvoorbeeld vragen als:

- Hoe weet je dat?
- Waar lees je dat?
- Waarom?
- Kun je een voorbeeld geven?

Opdracht: Welk woord?

Instructie leerkracht:
Zet op het bord de volgende woorden: *de stroming, onzeker, de oceaan, surfen, de rotzooi, het statiegeld, het koraal, het milieu, de microplastics*. De kinderen bedenken elk drie zinnen met één van deze woorden, maar zetten in plaats van dit woord een streepje neer. Een ander kind bedenkt welk woord er op dit streepje moet komen te staan.

Instructie leerling:
Bedenk drie zinnen met in elke zin een ander woord dat op het bord staat. Schrijf deze op in je schrift, maar laat in plaats van het woord een gat in de zin staan.
Wissel daarna met iemand van schrift en vul elkaars zinnen in.

3 Contextronde

Advies: Kies één of meerdere van de volgende opdrachten of laat de kinderen de evaluatietoets maken. De evaluatietoets is te vinden na ronde 4.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: Toneeldialoog

Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen.

Instructie leerkracht:
Verdeel de onderwerpen uit het verhaal over Plastic Soup Man over tweetallen in de klas. Over dit onderwerp schrijven de kinderen een toneeldialoog. Ze geven eerst antwoord op de Denkbubbelvragen.

De onderwerpen zijn als volgt:

- Plastic Soup Surfer komt erachter dat hij geen biologieleraar meer wil zijn.
- Plastic Soup Surfer fietst naar Marokko.
- Plastic Soup Surfer maakt zijn eigen surfboard.
- Plastic Soup Surfer overtuigt mensen dat er minder afvalplastic moet komen.
- Plastic Soup Surfer traint om te kunnen surfen.
- Plastic Soup Surfer is in het water gevallen.
- Plastic Soup Surfer surft naar Engeland.

Instructie leerling:
Je schrijft in tweetallen een toneeldialoog. Een dialoog is een scène waarin twee mensen met elkaar in gesprek gaan. Jullie krijgen een onderwerp waar de dialoog over moet gaan. Beantwoord eerst de Denkbubbelvragen.

Met wie gaat Plastic Soup Surfer in gesprek?

Wat zou diegene van Plastic Soup Surfer vinden?

Waar en wanneer komen ze elkaar tegen?

Wat zou er kunnen gebeuren tussen deze twee mensen?

Wie speelt Plastic Soup Surfer? Wie speelt de andere rol?

Schrijf nu jullie dialoog. Beide personages komen zeven tot tien keer aan het woord. Zorg ervoor dat de dialoog er netjes uitziet, zodat een ander tweetal het ook zou kunnen spelen. Als je klaar bent kun je de dialoog gaan oefenen.

Verdiepingsopdracht: Vervolg

Instructie leerkracht:
De kinderen schrijven een vervolg op hun dialoog.

Instructie leerling:
Je schrijft een vervolg op je dialoog. Geef eerst antwoord op de Denkbubbelvragen.

Wat is er in de vorige dialoog gebeurd?

Wat gebeurt er in déze dialoog?

Speelt de dialoog zich op dezelfde plek af?

Schrijf nu jullie tweede dialoog. Zorg ervoor dat ook deze er netjes uitziet, zodat iemand anders deze zou kunnen spelen. Als je klaar bent kun je de vorige en deze scène achter elkaar oefenen.

Opdracht: Vragen bedenken

Instructie leerkracht:
De kinderen bedenken in tweetallen een Denkbubbelvraag bij de tekst. Zorg ervoor dat de kinderen begrijpen hoe ze de hulpzinnen hierbij kunnen gebruiken. Vertel dat de kinderen vragen mogen bedenken waarvan het antwoord niet in de tekst staat, maar waarover nog nagedacht moet worden.

Als de kinderen een vraag hebben bedacht en hebben opgeschreven op een post-it, plakken ze deze op een deur of raam. Als alle tweetallen minstens één post-it hebben opgeplakt, pak je steeds één post-it van de deur. Bespreek eerst klassikaal bij welk van de drie Denkbubbels de vraag hoort. Check daarna of deze vraag inderdaad aan de drie eisen voldoet door deze klassikaal te beantwoorden.

Instructie leerling:
Werk in tweetallen. Bedenk bij één van de volgende drie Denkbubbels een vraag. Het antwoord mag niet letterlijk in de tekst staan. Schrijf de vraag in je schrift. Je kunt de hulpzin gebruiken en de vraag zelf afmaken.

Hoe zou … zich voelen als …?
Wat zou jij doen als je … was?

Wat heeft … met jou te maken?
Heb jij ook wel eens dat …?
Wat vind jij van …?

Welke oplossing zou jij bedenken voor …?

Controleer als je klaar bent of de vraag aan de eisen voldoet:

- Kun je over de vraag doorpraten?
- Moet je nadenken over de vraag?
- Kan je de vraag beantwoorden met meer dan ja of nee?

Als dit het geval is, heb je een goede vraag bedacht! Pas de vraag anders nog een beetje aan. Schrijf deze daarna op een post-it. De juf / meester vertelt straks wat jullie met de post-its gaan doen.

Klaar? Bedenk nog een vraag op dezelfde manier.

Verdiepingsopdracht: Interviewvragen bedenken

Instructie leerkracht:
De kinderen bedenken Denkbubbelvragen die ze aan Plastic Soup Surfer zouden willen stellen. Zorg ervoor dat de kinderen begrijpen hoe ze de hulpzinnen hierbij kunnen gebruiken. Vertel dat de kinderen vragen mogen bedenken waarvan het antwoord niet in de tekst staat, maar waarover nog nagedacht moet worden.

Instructie leerling:
Bedenk bij elke Denkbubbel hieronder één vraag die je aan Plastic Soup Surfer zou willen stellen. Gebruik eventueel de hulpzinnen. Maak vragen waardoor je een antwoord krijgt dat nog niet in de tekst staat.

Is … een feit of een mening?
Hoe weet je of het klopt dat …?

Wat heeft … met jou te maken?
Heb jij ook wel eens dat …?
Wat vind jij van …?

Welke oplossing zou jij bedenken voor …?

4 Reflectieronde: evaluatie van de doelen

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Opdracht: Dialoog opvoeren

Instructie leerkracht:
De kinderen laten hun dialoog zien aan een ander tweetal of aan de hele klas. Daarna beantwoorden de toeschouwers de Denkbubbelvraag.

Instructie leerling:
Laat je dialoog zien. De andere kinderen beantwoorden daarna de Denkbubbelvraag.

Wat vond je van de dialoog?
Wat zou jij anders doen?
Wat zou jij hetzelfde doen?

Opdracht: Zin bedenken

Instructie leerkracht:
Zet op het bord de volgende woorden: *de stroming, onzeker, de oceaan, surfen, de rotzooi, het statiegeld, het koraal, het milieu, de microplastics.* De kinderen kiezen allemaal één woord uit dat ze eerst nog niet kenden en nu wel. Daarmee schrijven ze een zin. Vraag vervolgens bij elk woord wie er een zin mee heeft geschreven en laat één kind die zin voorlezen.

Instructie leerling:

Welk van deze woorden kende je eerst niet en nu wel?

Bedenk een zin met dat woord. Schrijf die op je wisbordje.

Evaluatietoets D – schrijven – groep 5/6

Opdracht: Dagboekfragment van Plastic Soup Surfer

Je gaat een dagboekfragment uit het perspectief van de Plastic Soup Surfer schrijven.

1. Lees de tekst *Plastic Soup Surfer* nog een keer.
2. Geef in je schrift / op je wisbordje antwoord op de Denkbubbelvragen.
3. Bekijk de checklist.
4. Schrijf een dagboekfragment. Gebruik de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een… dagboekfragment?*

Denkbubbelvragen

Over welke dag uit het leven van *Plastic Soup Surfer* is het interessant om een dagboekfragment te schrijven?

Wat gebeurt er op die dag?

Hoe zou *Plastic Soup Surfer* die dag beleven?

Checklist

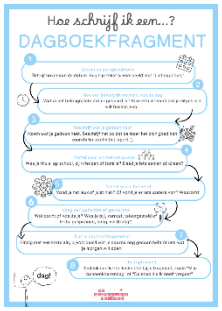
Als je het doel hebt behaald mag je een krul zetten in het vakje.

Ben je klaar? Laat iemand anders jouw toets controleren.

	Doel	Eigen controle	Controle van ander
1	Ik heb de datum en aanspreekvorm geschreven.		
2	Ik heb een belangrijk moment van de dag gekozen.		
3	Ik heb beschreven wat ik gedaan heb.		
4	Ik heb beschreven met wie en waar ik was.		
5	Ik heb verteld hoe ik het vond.		
6	Ik heb een gedachte en gevoel toegevoegd.		
7	Ik heb het dagboekfragment afgesloten.		
8	Ik heb een passende titel bij het fragment geschreven.		
9	Ik heb vanuit het perspectief van Merijn Tinga geschreven.		
10	Ik heb tijdens het schrijven gelet op de opmaak en ik heb leesbaar geschreven.		
11	Ik heb minimaal *een half A4'tje* geschreven.		

Opmerking voor de leerkracht <u>(weghalen bij leerlingen):</u>
Differentieer tijdens deze opdracht. Pas de schuingedrukte woorden aan naar eigen inzicht. Bekijk welke taaldoelen je hebt aangeboden in de voorgaande lessen en voeg eventueel deze doelen extra toe aan de criteria. Voeg eventueel ook een spellingsdoel of grammaticadoel toe dat aansluit bij de spellingscategorie die op dit moment aangeleerd wordt naast het onderzoekend lezen.

Schrijfkaart

10. Het scheepvaartmuseum

Informatieve tekst – Informatiefolder

Sluit aan bij atelier geschiedenis

Hoofddoelen	
Onderzoekend lezen	Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.
	Ik kan van een gelezen tekst onderscheid maken tussen hoofd- en bijzaken.
Schrijven	Ik gebruik een titel en tekstkopjes als ik een verhaal schrijf.

Lesdoelen		1	2	3	4
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan goed meedoen met een gesprek in de klas.	X			X
	Ik kan in een gesprek een goede luisterhouding aannemen.	X	X		X
	Ik kan de juiste informatie halen uit een gesproken instructie.		X		
	Ik kan duidelijk onder woorden brengen wat ik bedoel.	X	X		X
Woordenschat	Ik begrijp nieuwe woorden.		X		
	Ik kan nieuwe woorden toepassen in de juiste context.		X	X	
Onderzoekend lezen	Ik weet dat de titel bovenaan het verhaal staat en iets over de tekst zegt.	X			
	Ik kan een mening vormen over een tekst.			X	
	Ik kan mijn mening verwoorden over een boek of tekst.			X	
	Ik voorspel waar de tekst over gaat door te kijken naar de kaft, de plaatjes, de titel en tussenkopjes.	X			
	Ik kan een stukje terug- of vooruitlezen (dit gebeurt al door het herhaald lezen).	X	X		
	Ik kan informatie opzoeken uit bijvoorbeeld een woordenboek of online zoekmachine.		X		
	Ik kan aantekeningen maken bij een verhaal en dit overzichtelijk weergeven.	X	X		
	Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.	X	X	X	
	Ik kan van een gelezen tekst onderscheid maken tussen hoofd- en bijzaken.	X	X	X	
Schrijven	Ik kan een informatiefolder of e-mail schrijven			X	
	Ik kan een plattegrond maken.			X	
	Ik gebruik een titel en tekstkopjes als ik een verhaal schrijf.	X		X	
	Ik kan alinea's maken in een tekst die ik schrijf.			X	
Studie-vaardigheden	Ik kan een routebeschrijving maken en volgen.		X		

Leestekst

Informatiebrochure groepsbezoeken Scheepvaartmuseum:
https://www.hetscheepvaartmuseum.nl/sites/default/files/2022-05/Factsheet%20Groepen%20-%20Het%20Scheepvaartmuseum.pdf

Woordenschat	
WAK groep 5	De scheepvaart, de walvis, de tentoonstelling, de geschiedenis, de eeuw, de activiteiten, de mogelijkheden, de ruimte, de ontvangst, aanschuiven, vegetarisch, levensgroot, eenvoudig, diverse, volledig, meest, het uur
WAK groep 6	De collectie, de samenleving, de rondleiding, het museumbezoek, de verbeelding, interactief, de toegang, de consumptie, het product, de hoofdingang, de nadruk, online
Overig	De streekproducten, de eetcultuur, de scheepsmodellen, het toegangsbewijs, vooraanstaand, maritiem, de navigatie-instrumenten, de workshop, de schippershut, de kombuis, de museumgids, exclusief, maximum, culinair, het arrangement, de admiraliteitskamer

Materialen bij de les

- Bijlage bij de les

1A Introductie

Voorspel waar de tekst over gaat en activeer de voorkennis. Bespreek de tekstsoort en het doel van de tekst met de kinderen.

Opdracht: Afbeeldingen en tussenkopjes.

Instructie leerkracht:
De kinderen bekijken de afbeeldingen en de tussenkopjes. Ze voorspellen wat er in elk stukje beschreven wordt.

Instructie leerling:
Bekijk de afbeeldingen en tussenkopjes. Beantwoord de Denkbubbelvragen.

Waar denk je dat de tekst over gaat?
Waar gaat elk stukje over?
Waaraan zie je dat?
Zou je de tekst van het begin tot eind moeten lezen of kan je ook een klein stukje lezen?

1B Betekenisronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst klassikaal hardop

Opdracht: Tekstsoort (IEP/LIB)

Instructie leerkracht:
De kinderen houden kleine groepsgesprekjes. Ze verdelen de taken. Eén kind bewaakt de tijd. Eén kind schrijft de antwoorden op de Denkbubbelvragen kort op. Bespreek daarna klassikaal de antwoorden.

Instructie leerling:
Houd een gesprek over de tekst in je groepje. Gebruik de Denkbubbelvragen en beantwoord ze samen. Verdeel de taken. Eén iemand stelt de vragen. Eén iemand bewaakt de tijd. Neem maximaal 1 minuut de tijd per vraag. Eén iemand schrijft kort jullie antwoorden op.

Wat voor soort tekst zou dit zijn? Voor wie zou de tekst bedoeld zijn?
Wat wil de schrijver dat je weet of kunt doen na het lezen van de tekst?
Is de tekst bedoeld om je te vermaken, iets uit te leggen, je te overtuigen of je informatie te geven? Welke kenmerken van de tekst laten dat zien?
Waar is een plattegrond voor bedoeld?
Waarom is de tekst in verschillende stukjes verdeeld?

Hoe kun je snel ontdekken waar de informatie over de kosten staat?
Waar op de plattegrond zou je beginnen met kijken als je voor het eerst naar het museum gaat?
Welke verschillende ruimtes zijn er in het museum?
Voor wie is een plattegrond handig?

Opdracht: Hoofd- en bijzaken (IEP/LIB)

Instructie leerkracht:
De kinderen maken de hoofdzaken in de tekst blauw, de bijzaken geel en de onbekende woorden groen.

Geef instructie op het verschil tussen hoofd- en bijzaken.
Hoofdzaken zijn de belangrijkste stukken informatie, ideeën of feiten. Je herkent ze aan de titel, tussenkopjes en de kernzinnen van de alinea's. De kernzin is meestal de eerste, tweede of laatste zin van de alinea.
Bijzaken bieden extra informatie om de hoofdzaken duidelijk of leuker te maken.

Instructie leerling:
Zoek de hoofdzaken, bijzaken en onbekende woorden in de tekst. Maak de hoofdzaken in de tekst blauw, de bijzaken geel en de onbekende woorden groen.

Opdracht: Samenvatten (IEP/LIB)

Instructie leerkracht:
Verdeel de alinea's in groepjes over de kinderen. De kinderen vatten de alinea die zij toegewezen hebben samen. Daarna vertellen zij aan elkaar waar de alinea over gaat.

Instructie leerling:
Lees de alinea die je gekregen hebt.

Beschrijf in één zin waar de alinea over gaat.

Vertel aan je groepje jouw antwoord.

2 Detailronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: Routebeschrijving (IEP/LIB)

Instructie leerkracht:
De kinderen bekijken de plattegrond op de laatste pagina. Ze maken een routebeschrijving. Ze schrijven elke stap van de route die gevolgd moet worden op. Daarna laten ze een ander kind de routebeschrijving volgen op de plattegrond.

Instructie leerling:
Bekijk de plattegrond op de laatste pagina. Maak een routebeschrijving. Denk na over de Denkbubbelvraag.

Welke aanwijzingen zijn er nodig om mijn route te kunnen volgen?

Schrijf je routebeschrijving in stapjes op. Gebruik de aanwijzingen die je bij de Denkbubbelvraag bedacht hebt. *Bijvoorbeeld:*
1. Ga bij de Kattenburgerstraat door de hoofdingang naar binnen.

Laat een klasgenoot de routebeschrijving met zijn/haar vinger volgen op de plattegrond.

Opdracht: Informatie opzoeken (IEP/LIB)

Instructie leerkracht:
De kinderen beantwoorden vragen waarbij ze informatie opzoeken in de tekst. Ze maken gebruik van de overzichten voor *tarieven* en *arrangementen* bij het vinden van hun antwoorden. Ze zoeken eerst zelf het antwoord en bespreken dan hun antwoord met hun maatje.

Antwoorden:
1. €75,00
2. Met een museumjaarkaart
3. €4,25
4. 11.00
5. Kattenburgerplein 1, 1018 KK Amsterdam
6. €8,50 + €8,50 + €17,50 + €75,00 = €109,50

Instructie leerling:
Beantwoord de vragen. Onderstreep steeds het antwoord op de Denkbubbelvraag in de tekst. Zoek eerst het antwoord zelf op. Bespreek dan het antwoord met je maatje.

Waar in de tekst vind je het antwoord?

1. Ik wil een rondleiding krijgen. Hoeveel moet ik voor de gids betalen?
2. Waarmee krijg je vrij toegang tot het museum?
3. Hoeveel kost een limonade met muffin of brownie?
4. Tot hoe laat kan ik in de schoolvakantie een arrangement boeken?
5. Op welk adres is het Scheepvaartmuseum?
6. Ik wil met 2 kinderen en een volwassene een rondleiding. Wat moet ik betalen?
7. Bedenk zelf een vraag.

Opdracht: Woordenschat (IEP/LIB)

Instructie leerkracht:
De kinderen bekijken de onbekende woorden die zij in ronde 1 groen gemaakt hebben. Ze onderzoeken of ze de betekenis uit de context kunnen halen. Anders zoeken ze de betekenis op in een woordenboek. Als de kinderen de betekenis weten schrijven ze een eigen zin met het woord.

Instructie leerling:
Bekijk de onbekende woorden die je in ronde 1 groen gemaakt hebt.

Weet je de betekenis door naar de zin voor en de zin na het woord te kijken?

Als je de betekenis niet uit de context kan halen dan zoek je de betekenis op.
Schrijf een eigen zin met het woord.

3 Contextronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: Bezoek aan het Scheepvaartmuseum

Instructie leerkracht:
De kinderen plannen een bezoek aan het Scheepvaartmuseum met een klas van school. Ze gebruiken hiervoor de website van het Scheepvaartmuseum https://www.hetscheepvaartmuseum.nl/bezoek/onderwijs/bo. Ze onderzoeken wat de verschillende programma's aanbieden. Daarna kiezen ze een leeftijdscategorie: kleuters, onderbouw, middenbouw of bovenbouw. Ze kiezen naar welk programma ze met deze klas toe willen. Ze schrijven ook op hoeveel de kosten hiervoor zijn. Ze onderbouwen hun keuze met ten minste 2 argumenten. Daarna geven ze ook nog een tweede en/of derde optie die ze zouden aanraden.

Instructie leerling:
Plan een schoolreisje naar het Scheepvaartmuseum. Bekijk eerst de informatie via de link: https://www.hetscheepvaartmuseum.nl/bezoek/onderwijs/bo. Je kiest voor welke klas je het schoolreisje organiseert en wat de kinderen gaan doen. Volg de stappen en beantwoord de Denkbubbelvragen.

Stap 1:

Voor welke leeftijd wil jij het schoolreisje organiseren? Kleuters, groep 3 en 4, groep 5 en 6 of groep 7 en 8?

Stap 2:

Welke programma's zijn geschikt voor de gekozen leeftijd?

Lees de informatie over deze programma's door op de titels te klikken.

Stap 3:

Welk programma zou je kiezen? Waarom past dit programma goed bij de leeftijd?

Wat zullen de kinderen leuk vinden aan dit programma?

Hoeveel kost dit programma?

Schrijf in 5 zinnen op welk programma je kiest, hoe duur het is en wat twee redenen zijn om dit schoolreisje te doen.

Stap 4:
Stel dat jouw eerste keuze niet mogelijk is.

Welk programma zou je als tweede en derde keuze kiezen? Waarom passen deze programma's goed bij de leeftijd?

Wat zullen de kinderen leuk vinden aan deze programma's?

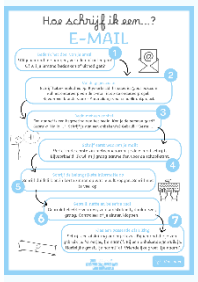

Hoeveel kosten deze programma's?

Schrijf in zeven zinnen jouw tweede en derde keuze op.

Verdiepingsopdracht: E-mail aan de directeur

Instructie leerkracht:

De kinderen verwerken de informatie uit de opdracht *bezoek aan het scheepvaartmuseum* en hun keuze in een e-mail aan directie. Ze gebruiken de schrijfkaart *Hoe schrijf je een…? E-mail*. In de e-mail beschrijven ze waarom ze met school het scheepvaartmuseum willen bezoeken en welk programma ze willen volgen. In de mail noemen de kinderen de leeftijd van de klas, de kosten en twee argumenten waarom dit programma het leukste is.

Instructie leerling:

Schrijf een e-mail aan de directeur met een voorstel voor het schoolreisje. Gebruik de informatie uit de opdracht *Bezoek aan het scheepvaartmuseum*. Zet in je e-mail de antwoorden op de Denkbubbelvragen.

Voor welke leeftijd is het schoolreisje? Wat zijn de kosten voor het schoolreisje?

Welk programma zou je kiezen? Waarom past dit programma goed bij de leeftijd?

Wat zijn twee redenen waarom dit programma het beste is om te doen? Wat is je tweede of derde keuze?

Gebruik de schrijfkaart *Hoe schrijf je een …? E-mail* bij het schrijven van je e-mail.

Opdracht: Informatiefolder

Instructie leerkracht:
Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen.

De kinderen bekijken de verschillende programma's voor basisscholen via de link: https://www.hetscheepvaartmuseum.nl/bezoek/onderwijs/bo. De kinderen lezen de informatie over de programma's door op de titel van de programma's in de tabel te klikken. Ze maken daarna zelf een informatiefolder. In de folder kan je meer lezen over de inhoud van de programma's en wordt de informatie uit de tabel verwerkt.

Tip: gebruik voor deze opdracht eventueel een programma als Canva of Word om aan digitale vaardigheden te werken.

Instructie leerling:
Lees de informatie over de verschillende programma's voor basisscholen https://www.hetscheepvaartmuseum.nl/bezoek/onderwijs/bo. Klik op de titels in de tabel om de informatie over elk programma te lezen.
Maak een eigen informatiefolder over de programma's voor basisscholen bij het Scheepvaartmuseum. Geef in de informatiefolder bij elk programma korte informatie. Verwerk ook de tijdsduur, de kosten en de leeftijdsgroep in de informatiefolder. Denk bij het maken van je informatiefolder na over de Denkbubbelvragen.

Hoe maak je de informatiefolder netjes op? Welke afbeeldingen voeg je toe? Welke tussenkopjes geef je de stukjes tekst?

Suggesties meertaligheid
De kinderen schrijven woorden die zij niet kennen op in hun thuistaal. Daarna vertalen ze deze naar het Nederlands. Ze laten het woord in hun thuistaal en in het Nederlands met een kleurtje in de tekst staan.

Verdiepingsopdracht: Plattegrond tekenen

Instructie leerkracht:
De kinderen bekijken de interactieve schoolplaat van het VOC-schip bij het Scheepvaartmuseum: https://content.schooltv.nl/micrio/voc/index.html. Ze maken een plattegrond van het VOC-schip. Ze tekenen de verschillende verdiepingen en geven per verdieping aan welke ruimtes er op die verdieping zijn.

Instructie leerling:
Bekijk de interactieve schoolplaat van het VOC-schip bij het Scheepvaartmuseum: https://content.schooltv.nl/micrio/voc/index.html. Teken een plattegrond van het VOC-schip.

Wat is er op elke verdieping te zien? Welke ruimtes zijn er op elke verdieping? Komen alle details op de plattegrond?

Hoe laat je met simpele tekeningen zien wat de plattegrond van het schip is?

Is het voor de bezoekers duidelijk waar de ingangen zijn? Is het voor bezoekers duidelijk welke ruimtes er op elke verdieping zijn? Kan een bezoeker de plattegrond goed lezen?

4 Reflectieronde: evaluatie van de doelen

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Opdracht: Schoolreisje pitchen

Instructie leerkracht:
De kinderen vertellen in groepjes aan elkaar voor welk programma zij gekozen hebben. Daarna kiezen ze met elkaar welk programma hen het leukste lijkt.

Instructie leerling:
Vertel in je groepje voor welk programma je gekozen hebt.

Waarom is dit programma het leukste programma?

Daarna bespreek je met elkaar welk programma jullie het leukste lijkt.

Woordenschatopdracht: Wat hoort erbij?

Instructie leerkracht:
Noem een categorie. De kinderen schrijven zo veel mogelijk woorden uit de tekst op die zij in deze categorie vinden vallen.
Noem de volgende categorieën: museum, schepen, restaurant, het programma

Instructie leerling:
De juf of meester noemt een categorie. Schrijf zo veel mogelijk woorden uit de tekst op die bij deze categorie horen.

11. Het scheepsjournaal van kapitein Abdi

Amuserende tekst - Dagboekfragment / reisverslag

Sluit aan bij atelier geschiedenis

Hoofddoelen	
Taalbegrippen	Ik weet wat een symbool of pictogram is.
	Ik weet dat sommige woorden meerdere betekenissen hebben (bijv. bank, zebra).
Schrijven	Ik kan een scheepsjournaal of weetjestekst schrijven.

Lesdoelen		1	2	3	4
Taalbegrippen	Ik weet wat een symbool of pictogram is.	X		X	X
	Ik weet dat sommige woorden meerdere betekenissen hebben (bijv. bank, zebra).		X		X
Mondelinge taalvaardigheid	Ik kan gesprekken voeren om informatie en meningen uit te wisselen.	X	X		
Woordenschat	Ik begrijp nieuwe woorden		X		
	Ik kan nieuwe woorden toepassen in de juiste context.		X		X
	Ik kan een moeilijk woord uitleggen in eigen woorden.		X		
Onderzoekend lezen	Ik weet dat de titel bovenaan het verhaal staat en iets over de tekst zegt.	X			
	Ik kan de gebeurtenissen uit een verhaal in de goede volgorde zetten.	X	X		
	Ik weet wat de tijdsvolgorde is van de gebeurtenissen in een verhaal en herken de woorden die dit aangeven (eerste, laatste, vorige).		X		
	Ik leef mee met personages uit een boek of tekst.			X	
	Ik kan informatie ordenen (bijvoorbeeld met signaalwoorden en verwijswoorden) voor een beter begrip van de tekst.		X		
	Ik geef de tekst betekenis door er een beeld bij te vormen in mijn hoofd.	X			
	Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.			X	
	Ik kan van een gelezen tekst onderscheid maken tussen hoofd- en bijzaken.			X	
Schrijven	Ik kan een scheepsjournaal of weetjestekst schrijven.			X	
	Ik gebruik een titel en tekstkopjes als ik schrijf			X	
	Ik kan de spellingsregels toepassen			X	
Studie-vaardigheden	Ik kan een plek opzoeken in de atlas.		X		

Leestekst

Het scheepsjournaal van kapitein Abdi

Wie waren de Feniciërs?
Ongeveer 3000 jaar geleden woonden de Feniciërs aan de kust van de Middellandse Zee, in het land dat nu Libanon heet. Ze waren beroemde zeevaarders en handelaren. Met hun houten schepen voeren ze over de hele zee. Ze verkochten cederhout, wijn en dure paarse stof.

Een alfabet zonder klinkers
De Feniciërs bedachten een van de eerste alfabetten. Het had 22 letters, maar er zat iets bijzonders aan: er waren geen klinkers. Ze schreven alleen de medeklinkers op. De lezer moest zelf raden welke klinkers erbij hoorden. Later namen de Grieken dit alfabet over en voegden er klinkers aan toe. Ons eigen alfabet komt daarvan!

Hoe lees je dit journaal?
Het journaal hieronder is in het Nederlands geschreven, maar op de Fenicische manier: zonder de klinkers a, e, i, o, u en y. Lees het hardop en probeer de klinkers er zelf bij te bedenken. Lukt het niet? Onderaan staat de vertaling.

Het Fenicisch alfabet:

Schpsjrnl vn kptn bd

Dg 1 – Vrtrk t Trs
Vndg vrtrkkn wj t d hvn vn Trs. Mjn schp ht D Snll Dlfjn. Wj hbbn cdrht, wjn n prs stf n brd. D prs stf s hl dr. Twntg rrs n tn zldn vrn mt mj m.

Dg 2 – Strm p z
D wnd s strk n d glvn zjn hg. Ht wtr splt vr ht dk. Wj hln ht zl nr bndn. k bd tt d gdn m ns t bschrmn.

Dg 3 – nkmst p Cprs
D strm s vrbj. Wj kmn n n d hvn vn Ktn. Hr rln wj wjn vr kpr. D hndlr s blj n wj k.

Dg 10 – Dlfjnn nst ht schp
Vndg zwmmn dlfjnn nst ns schp. Dt s n gd tkn, zggn d zldn. Wj tn brd n gdrgd vs. D wtrvtn zjn hlf lg.

Dg 20 – nkmst n Crthg
ndljk zn wj lnd. Dt s Crthg, n nw std n ht wstn. Wj vrkpn d prs stf vr vl zlvr. Mrgn vrn wj trg nr hs.
Kptn bd

De vertaling: Scheepsjournaal van kapitein Abdi

Dag 1 – Vertrek uit Tyrus
Vandaag vertrekken wij uit de haven van Tyrus. Mijn schip heet De Snelle Dolfijn. Wij hebben cederhout, wijn en paarse stof aan boord. De paarse stof is heel duur. Twintig roeiers en tien zeelieden varen met mij mee.

Dag 2 – Storm op zee
De wind is sterk en de golven zijn hoog. Het water spoelt over het dek. Wij halen het zeil naar beneden. Ik bid tot de goden om ons te beschermen.

Dag 3 – Aankomst op Cyprus
De storm is voorbij. Wij komen aan in de haven van Kition. Hier ruilen wij wijn voor koper. De handelaar is blij en wij ook.

Dag 10 – Dolfijnen naast het schip
Vandaag zwemmen dolfijnen naast ons schip. Dat is een goed teken, zeggen de zeelieden. Wij eten brood en gedroogde vis. De watervaten zijn half leeg.

Dag 20 – Aankomst in Carthago
Eindelijk zien wij land. Dit is Carthago, een nieuwe stad in het westen. Wij verkopen de paarse stof voor veel zilver. Morgen varen wij terug naar huis.

Woordenschat	
WAK groep 5	de handel, het westen, de atlas
WAK groep 6	het koper
Overig	de Feniciërs, de zeevaarders, het cederhout, de vertaling

Materialen bij de les

- Bijlage bij de les

1A Introductie

Voorspel waar de tekst over gaat en activeer de voorkennis. Bespreek de tekstsoort en het doel van de tekst met de kinderen.

Opdracht: Schpsjrnl vn kptn bd

Instructie leerkracht:
Schrijf "Schpsjrnl vn kptn bd" op het bord en zeg er niets bij. De kinderen gaan in duo's proberen de titel te ontcijferen en beantwoorden de Denkbubbelvragen.

Instructie leerling:
Ontcijfer in tweetallen de titel van de tekst en beantwoord de Denkbubbelvragen:

Waar denk je dat de tekst over gaat?

Wat heb je nodig om de titel te kunnen ontcijferen?

1B Betekenisronde

Advies: Voer deze ronde alle opdrachten uit.

Lees nu het informatieve gedeelte van de tekst klassikaal hardop

Opdracht: Vertalers aan het werk!

Instructie leerkracht:
Na het lezen van het informatieve deel gaan de kinderen het klinkerloze journaal in tweetallen duolezen. Leerling A leest een dag hardop en vult de klinkers zelf in. Leerling B dekt de vertaling af en kijkt pas bij twijfel. Na elke dag wisselen ze van rol.

Instructie leerling:
Lees om de beurt een dag hardop en vul zelf de klinkers in. Kijk pas naar de vertaling als jullie er echt niet uitkomen.

Suggesties meertaligheid
Vraag of er kinderen zijn die Arabisch of Hebreeuws kunnen lezen. In die schriften worden klinkers vaak ook niet opgeschreven. Beide schriften stammen af van het Fenicische alfabet.

Opdracht: Eén symbool voor elke dag

Instructie leerkracht:
De kinderen gaan elke dag van het journaal samenvatten in één symbool (dual coding). Samen vormen de vijf symbolen de hele reis. Daarna vertellen ze aan hun buurman de reis na met alleen hun symbolen. Vertel erbij: veel Fenicische letters waren vroeger ook plaatjes. De eerste letter (alef) was bijvoorbeeld de kop van een os.

Instructie leerling:
Maak een symbool bij elke dag van het journaal: vijf symbolen in totaal. Vertel de reis na aan je klasgenoot met alleen jouw symbolen.

Welk symbool past het best bij de dag en waarom?

2 Detailronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: Op zoek naar woorden

Instructie leerkracht:
De kinderen gaan op zoek naar de woorden koper, stof en teken in de tekst. Bij elk woord bedenken ze een tweede betekenis (koper = metaal of klant; stof = textiel of vuil; teken = voorteken of letterteken of een parasiet of vervoeging van het werkwoord tekenen (ik teken)). Ze maken per woord een kaartje met twee betekenissen en een tekening. De kinderen beantwoorden ook de Denkbubbelvraag.

Instructie leerling:
Zoek de woorden koper, stof en teken in de tekst. Wat betekenen de woorden in deze tekst? Kunnen deze woorden in een andere tekst ook iets anders betekenen? Bedenk bij elk woord nog een andere betekenis. Beantwoord de Denkbubbelvraag en maak voor elk woord een kaartje.

Hoe weet je welke betekenis van *koper* in de tekst hoort?

Suggesties meertaligheid
Vraag aan kinderen met een andere thuistaal of de woorden koper, stof en teken in hun thuistaal ook twee betekenissen hebben.

Opdracht: De route van De Snelle Dolfijn

Instructie leerkracht:
De kinderen gaan de route van kapitein Abdi tekenen op een kaart van de Middellandse Zee 📎. Leg uit dat de steden en landen nu andere namen hebben:

- Tyrus ligt nu in Libanon. De stad heet nu Tyre of Sour.
- Kition ligt op Cyprus en heet nu Larnaca.
- Carthago lag bij Tunis, in het huidige Tunesië.

Bij elke stop schrijven ze de dag en wat er gebeurde. Daarna markeren ze in de tekst de tijdwoorden: vandaag, later, eindelijk, morgen.

Extra: zoek de Middelandse zee op in de atlas.

Instructie leerling:
Maak de route van het schip op de kaart. Schrijf bij elke stop de dag en wat er gebeurde. Kleur de tijdwoorden in de tekst en beantwoord de Denkbubbelvraag.

In welke richting vaart het schip: naar het oosten of het westen? Hoe weet je dat?

Opdracht: Medeklinkerpuzzel

Instructie leerkracht:
Schrijf klinkerloze woorden uit de tekst op het bord: zl, kpr, hvn, bd. De kinderen gaan in duo's zoveel mogelijk woorden bedenken die het kunnen zijn (zl = zeil, zaal, ziel, zool; kpr = koper, kaper). Daarna zoeken ze op welk woord in de tekst bedoeld wordt en hoe de zin je helpt kiezen. Tot slot schrijven ze zelf een klinkerloze zin voor een ander duo.

Instructie leerling:
Bedenk zoveel mogelijk woorden bij de medeklinkers. Welk woord past in de tekst? Maak een klinkerloze zin voor een ander duo. Bespreek in tweetallen ook de Denkbubbelvraag.

Hoe helpt de rest van de zin je om het goede woord te vinden?

3 Contextronde

Advies: Kies voor deze ronde één of meerdere van de volgende opdrachten.

Lees nu de tekst met een technisch lezen werkvorm

Opdracht: De terugreis

Instructie leerkracht:
Koppel spellingscategorie(ën) die de kinderen deze week behandelen aan deze schrijfopdracht en check of kinderen deze categorie beheersen.

De kinderen gaan twee nieuwe dagen van het journaal schrijven voor de terugreis naar Tyrus. Ze kiezen of ze schrijven als kapitein Abdi of als een van de twintig roeiers. Wie wil, maakt er ook een klinkerloze versie van. De kinderen gebruiken de schrijfkaart: *Hoe schrijf ik een… Scheepsjournaal*. (Deze schrijfkaart komt ook terug in de atelierles over scheepswrakken als optie. Check of deze opdracht daar al wordt gedaan en kies anders één van de volgende opdrachten).

Instructie leerling:
Schrijf twee nieuwe dagen voor het journaal. Kies: ben je kapitein Abdi of een roeier? Gebruik de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een… Scheepsjournaal*. Geef in het scheepsjournaal antwoord op de Denkbubbelvragen.

Hoe voelt een roeier zich na twintig dagen roeien?

Wat zou jij meenemen van Carthago naar huis?

Opdracht: Geheimschrift

Instructie leerkracht:
Vertel dat Fenicische letters oorspronkelijk plaatjes waren (alef = os, bet = huis). Laat de kinderen nadenken over de Denkbubbelvragen. De kinderen gaan voor minstens tien letters een eigen symbool ontwerpen. Elk symbool hoort bij een woord dat met die letter begint. Met hun alfabet schrijven ze een geheime boodschap aan een klasgenoot, die hem ontcijfert.

Instructie leerling:
Denk eerst na over de Denkbubbelvragen. Maak een eigen alfabet van symbolen voor minstens tien letters. Schrijf een geheime boodschap en laat een klasgenoot hem ontcijferen.

Wat maakt een symbool goed of juist moeilijk?

Welk symbool past het best bij welke letter?

Welke symbolen zie jij elke dag om je heen?

Verdiepingsopdracht: Hoe ontstaat het alfabet?

Instructie leerkracht:
De kinderen kijken het Schooltv-filmpje https://schooltv.nl/video-item/hoe-is-het-alfabet-ontstaan-van-de-egyptische-symbolen-tot-griekse-letters (1:42 min). Ze leren dat letters begonnen als tekeningetjes, maar steeds eenvoudiger werden, zodat je ze sneller kon schrijven.
Daarna pakken de kinderen hun eigen alfabet uit Geheimschrift erbij. Ze kiezen drie symbolen en versimpelen die in drie stappen: van tekening, naar eenvoudiger tekening, naar een letter die je in één of twee lijnen schrijft. Tot slot schrijven ze hun geheime boodschap opnieuw met de versimpelde letters.

Instructie leerling:
Bekijk het filmpje https://schooltv.nl/video-item/hoe-is-het-alfabet-ontstaan-van-de-egyptische-symbolen-tot-griekse-letters. Kies drie symbolen uit je eigen alfabet. Maak ze in drie stappen steeds eenvoudiger, tot je ze snel kunt schrijven. Schrijf je boodschap opnieuw. Kan je klasgenoot hem nog lezen?

WAARDE BEPALING

Je versimpelde letter is sneller te schrijven, maar is hij ook nog makkelijk te herkennen? Wat is belangrijker? En waarom?

4 Reflectieronde: evaluatie van de doelen

Advies: Voer deze ronde alle opdrachten uit.

Opdracht: Symbool

Instructie leerkracht:
De kinderen tekenen een symbool over de les. Met dit symbool laten de kinderen zien wat ze van de les vonden. Daarna maken de kinderen een letter van dit symbool.

Instructie leerling:
Denk na over de Denkbubbelvragen. Teken een symbool dat laat zien wat jij van de les vond. Leg het uit aan een klasgenoot. Maak van je symbool een letter die je snel kunt schrijven.

WAARDE BEPALING

Wat was voor jou het belangrijkste van deze les en waarom kies je juist dit symbool om dat te laten zien?

Suggesties meertaligheid
Kinderen mogen onder hun symbool in hun thuistaal één woord schrijven dat zegt wat hun symbool betekent.

Opdracht: Welke betekenis bedoel ik?

Instructie leerkracht:
Lees de zinnen hieronder voor. De kinderen laten met een gebaar zien welke betekenis van het woord bedoeld wordt:
Hand omhoog: de betekenis uit het scheepsjournaal.
Hand op tafel: de andere betekenis.

1. De kapitein ruilt wijn voor koper. (hand omhoog: metaal)
2. De koper betaalt met zilver. (hand op tafel: klant)
3. De paarse stof is heel duur. (hand omhoog: textiel)
4. Op de kast ligt een dikke laag stof. (hand op tafel: vuil)
5. Dolfijnen zijn een goed teken. (hand omhoog: voorteken)
6. De A is een teken uit het alfabet. (hand op tafel: letterteken)

Sluit af met een duim: omhoog betekent "ik herken nu makkelijk welke betekenis bedoeld wordt", opzij betekent "soms nog lastig", omlaag betekent "ik vind het nog moeilijk". Vraag een paar kinderen welk woord ze het lastigst vonden en waarom.

Instructie leerling:
Luister naar de zin. Welke betekenis wordt bedoeld? Laat het zien met je hand. Geef jezelf daarna een duim.

Welk woord vond jij het lastigst en wat hielp jou om de goede betekenis te kiezen?

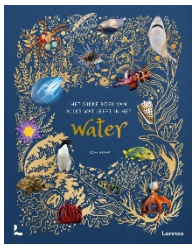
Woordenschatopdracht: Welk woord?

Instructie leerkracht:
Roep telkens één kind naar voren. Het kind schrijft een moeilijk woord uit de tekst zonder klinkers op het bord. De rest van de klas gaat raden welk woord er staat. Als het woord geraden is, moeten de kinderen zeggen wat het woord betekent.

Instructie leerling:
Raad het woord zonder klinkers. Wat betekent dit woord?

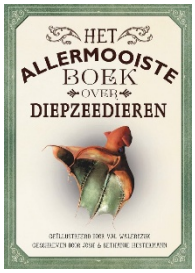
Boeksuggesties

Informatieve boeken

Het dikke boek van alles wat leeft in het water, *Sam Hume*
Ontdek alles over dieren en planten rond en onder water.
Van de kleinste plas tot de diepste oceaan.

- Fascinerende weetjes
- Uitzonderlijk gedetailleerd
- Adembenemende illustraties en prachtige foto's

Het allermooiste boek over diepzeedieren, *Bethanie Hestermann*
'Het allermooiste boek over diepzeedieren' is een groot educatief kijk- en bladerboek boordevol interessante informatie en leuke feitjes voor kinderen vanaf 8 jaar. In de diepste delen van de oceaan leven de vreemdste en meest unieke dieren van onze planeet. Bekijk ze in 'Het allermooiste boek over diepzeedieren' van heel dichtbij en ontmoet deze buitengewone en raadselachtige wezens die kilometers onder het wateroppervlak leven: een vis met een doorzichtige kop, een haai met een uitschuifbare kaak of een inktvis die zich binnenstebuiten kan keren.

Het allermooiste boek over haaien, *Barbara Taylor*
In dit prachtige deel van de populaire non-fictiereeks 'Het allermooiste boek' staan haaien in alle soorten en maten centraal - van groot en stoer tot klein en stiekem best een beetje schattig. Van bekende zeemonsters als de grote witte haai tot minder bekende haaien zoals de stierhaai, en van de grote walvishaai tot de lenige zwartpunthaai: allemaal zwemmen ze in dit boek voorbij.

Het kleine maar grote boek over oceanen, *Tracey Turner*
Zou je graag meer willen weten over alles wat er in de geweldige oceanen te vinden is? Duik in dit kleine maar grote boek over oceanen en je ontdekt een 400 jaar oude haai, een dier met ogen zo groot als eetborden, een vis die bijna even snel is als een cheeta en nog veel meer onderwaterwonderen.

Een slijmzoen voor je oma, *Matthijs Meeuwsen*
Maak kennis met vreemde zeedieren, zoals de klapmuts, het krabbezakje en de koekjeshaai. Met gekleurde illustraties. Vanaf ca. 9 jaar.

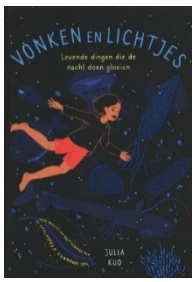
Duik mee in de diepzee, *Tim Flannery*
Leer alles over de diepzee: welke dieren en planten er leven, hoe donker het er is en hoe diep die diepzee nou eigenlijk is. Met gekleurde illustraties. Vanaf 9 jaar.

Grazen onder water, *Consstanze Guhr*
In dit boek leer je alles over het leven onder water. Je ontdekt fantastische wezens zoals zeepaardjes, zeesterren en vissen met lantaarntjes. Met illustraties in kleur. Vanaf ca. 9 jaar.

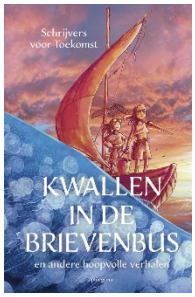

Reis naar de diepzee, *Dr. Dominic Walliman*
Pak je zwemkleding en duikuitrusting en dompel je samen met professor Astrokat en zijn slimme vrienden onder in de wonderlijke onderwaterwereld! Waar komt al het water op onze planeet vandaan? Wat is een koraalrif? Kunnen we rondlopen op de bodem van de oceaan? Oceaanbewoners leven in een onmetelijk uitgestrekt gebied, van kelpbossen en koraalriffen, de zeebodem, tot diepzeebronnen. Sommige dieren blijven liever dicht bij het oppervlak, andere verstoppen zich in de duistere diepten van de oceaan. Dit bruisende leefgebied zit vol uniek, boeiend leven. Eigenlijk is het de laatste plek op aarde waar nog heel veel over te ontdekken valt: van gigantische walvissen tot onderwatervulkanen.

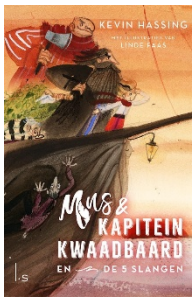

Vonken en lichtjes, *Julia Kuo*
Sommige levende wezens geven licht in de duisternis. Zij beschikken over bioluminescentie. Kom te weten welke organismen dit zijn, en hoe zij dit doen. Met gekleurde illustraties. Voorlezen vanaf ca. 5 jaar . Zelf lezen vanaf ca. 9 jaar.

Fictieve boeken

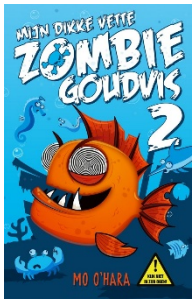
Kwallen in de brievenbus, *Schrijvers voor de toekomst*
Kwallen in de brievenbus is een gevarieerde verhalenbundel over klimaatverandering, geschreven door bekende kinderboekenschrijvers, voor lezers van ongeveer 10-12 jaar.
15 grappige, spannende, ontroerende en inspirerende verhalen over het redden van een diersoort, een actie tegen fast fashion, drones die het weer kunnen regelen en nog veel meer.

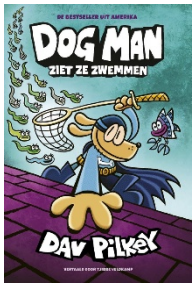
Mus en Kapitein Kwaadbaard, *Kevin Hassing*
Mus is wees en woont in Zeeburgerdam. Op een dag wordt het havenstadje opgeschrikt door plunderende piraten. Hun leider, Ramon, maakte ooit deel uit van een beruchte bende: De 5 Slangen. Mus weet gelukkig op tijd te ontsnappen en gaat hulp halen. Met alleen een bedeltje en de vage aanwijzing van een vrouw om kapitein Kwaadbaard te zoeken, gaat ze op weg. Kwaadbaard was vroeger ook lid van De 5 Slangen en is de enige die Ramon kan verjagen. Maar Kwaadbaard vinden is één ding, hem overtuigen om het zwaard weer op te pakken is een tweede. Gelukkig heeft Mus een belangrijke troef achter de hand…

Van spookschip tot zeeheks, *Clair Cock-Starkey*
Duik in waterverhalen van over de hele wereld. Ontmoet zeedraken, wiermonsters, piraten en ander gespuis, en de helden die hen wisten te verslaan of juist in een kist op de zeebodem werden opgesloten… Eén ding is zeker: onder water is het nooit saai!

Mijn dikke vette zombiegoudvis 2, *Mo O'hara*
Frankie is een dikke vette zombiegoudvis met hypnotiserende krachten en een geheel eigen wil. Wanneer zijn eigenaar Tom hem meeneemt op een vakantie naar de kust, komt Frankie oog in oog te staan met een superzombie-aal. Heeft hij nu eindelijk zijn gelijke ontmoet?

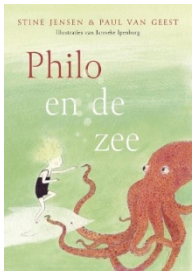
Dogman ziet ze zwemmen, *Dav Pilkey*
Als een gestoorde fee de macht krijgt over 22 telekinetische kikkervisjes, loopt de stad groot gevaar. Dog Man en zijn vrienden moeten alles op alles zetten om iedereen te redden.
Gewapend met visnetten gaan de Supermaatjes de strijd aan. Maar dan komt er ook nog een gruwelijk boom-monster opdagen… Gelukkig komt er vinnige hulp uit onverwachte hoek. Want Flippie de vis is terug!

Zo zonde van de zee, *Geronimo Stilton*
De familie Stilton komt erachter dat de zee enorm vervuild is en bedenkt een plan om het afval op te ruimen. Met gekleurde illustraties. Vanaf ca. 8 jaar.

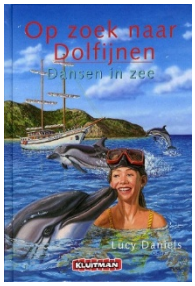
De zee hield het lang geheim, *Wouter Klootwijk*
De vader van Luuk en Kaat is mosselvisser. Als Luuk en Kaat hun theefles in de zee hangen en vergeten op te halen na het spelen op de kade, zien ze maanden later dat ze iets heel bijzonders hebben ontdekt. Met kleurenillustraties. Vanaf ca. 7 jaar.

Philo en de zee, *Stine Jensen en Paul van Geest*
Philo ontmoet Liora de dolfijn, die haar meeneemt naar de diepte van de zee. Daar ontdekt ze de wonderen van de zee en de bijzondere verhalen van de zeedieren. Met kleurenillustraties. Vanaf ca. 8 jaar.

Verdwaald op zee, *Haye van der Heyden*
Joris is ergens op vakantie waar geen Nederlandse kinderen zijn, behalve een meisje. Nikki blijkt best stoer te zijn en dat komt goed uit tijdens een boottocht op zee. Vanaf ca. 9 jaar.

Dansen in zee, *Jaap-Wim van der Horst*
Tijdens de zeereis van Egypte naar Italië ontdekt Jody een gewonde dolfijn die verstrikt is geraakt in het net van een visser. Vanaf ca. 10 jaar.

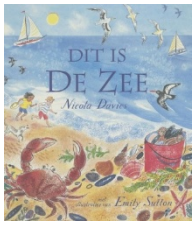

Dolfi, Wolfi en de schat in zee, *J.F. van der Poel*
Mirja en Andy komen duikers op het spoor die een kostbare schat gevonden hebben. Vanaf ca. 10 jaar.

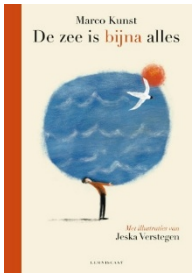

Het lied van de walvis, *Nicola Davies*
Bultruggen luisteren naar elkaar en leren elkaar liederen. Ze rijgen geluiden aan elkaar als kralensnoeren die zich door de oceanen verspreiden. Niemand weet precies wat de bultruggen zingen – maar door hun lied weten ze elkaar over enorme afstanden te vinden. Dit schitterende boek volgt het lied van een bultrug door de wereldzeeën.

Gedichten

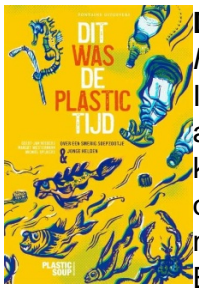
Dit is de zee, *Nicola Davies*
Allerlei aspecten van de zee worden bezongen in korte poëtische teksten. Lees over vliegende vissen, storm, een zandkasteel en parelvissers. Met sfeervolle illustraties in heldere kleuren. Vanaf ca. 7 t/m 10 jaar.

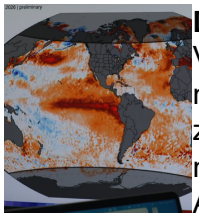
De zee is bijna alles, *Marco Kunst*
Bundel van eenentwintig gedichten over belevenissen en gedachtenspinsels om en bij het water en de zee. Met kleurenillustraties. Vanaf ca. 9 jaar.

Tekstsuggesties

Informatieve teksten

Dit was de plastic tijd, *Geert-Jan Roebers, Stichting Plastic Soup Foundation*
In dit boek wordt vanuit de toekomst teruggeblikt naar de 'plastictijd'. Niet alleen de positieve maar ook de 'vervelende' eigenschappen van plastic komen aan bod, ook hoe plastic wordt gemaakt en wordt gedumpt. We lezen over recyclage, de plasticsoep, het gebruik van plastic draagtassen, maatregelen om het plastic te verminderen en acties van jonge helden in Europa en Azië.

De zee is warmer dan normaal: 'Voor sommige diersoorten té warm'
Voor veel mensen is het met dit zonnige weer de perfecte stranddag. Maar niet alleen óp het strand is het erg warm. Volgens wetenschappers is het zeewater in de Noordzee is voor deze tijd van het jaar een stuk warmer dan normaal.
Artikel: https://jeugdjournaal.nl/artikel/2626861-de-zee-is-warmer-dan-normaal-voor-sommige-diersoorten-te-warm

Amuserende of ontspannende teksten

De meest eenzame walvis ter wereld, *Kim Crabeels*
Lilja's papa bestudeert de zee. Wanneer hij over de zeebodem dwaalt in zijn duikboot, woont Lilja helemaal alleen in de vuurtoren. Iedere keer wanneer papa thuiskomt is Lilja superblij en luistert ze naar de verhalen over de vissen en ontdekkingen die haar vader doet.
https://www.rijketeksten.org/zoek-rijke-tekst/liljas-zeeverhalen

Liedsuggesties

Aardrijkskunde

Plastic soep - Kinderen voor Kinderen	https://www.youtube.com/watch?v=OOhN8mMUr5s
Plastic soep – Eigenwijs liedbundel	https://www.youtube.com/watch?v=otzosELGvSE
Plastic - Typhoon	https://schooltv.nl/video-item/plastic-liedje-van-typhoon
Five Oceans song (Engels)	https://www.youtube.com/watch?v=X6BE4VcYngQ
Aangespoeld	https://schooltv.nl/video-item/aangespoeld-een-liedje-over-hoe-een-bruinvis-zich-voelt
Dans de water wave	https://www.youtube.com/watch?v=YdGU7IqRXDI
Oceaan	https://schooltv.nl/video-item/oceaan-liedje-over-de-diepte-van-de-oceaan

Biologie

Oceaan - Boom Boom Clap	https://www.youtube.com/watch?v=f3y-DwII2-I
Leve het nijlpaard	Eigenwijs liedbundel
Bigi kaiman	Eigenwijs liedbundel
Help de walvis - Kinderen voor Kinderen	https://schooltv.nl/video-item/kinderen-voor-kinderen-help-de-walvis

Geschiedenis

Wellerman (Sea Shanty)	https://www.youtube.com/watch?v=bNQSMTNSnUw https://www.youtube.com/watch?v=xprN9abBYjY (body percussie)
The Shanty man	https://www.youtube.com/watch?v=kD9vZb7qsIo
Sea Shanty medley – Home free	https://www.youtube.com/watch?v=P134ob5c-zs
Drunken sailor	Eigenwijs liedbundel
Het piratenlied	Eigenwijs liedbundel
My bonny	Eigenwijs liedbundel

Techniek

Yellow Submarine – The Beatles	https://www.youtube.com/watch?v=m2uTFF_3MaA
Vuurtoren	https://www.liedjeskist.nl/liedjes_a-z/v-liedjes/vuurtoren.htm
A boat to cross the ferry	Eigenwijs liedbundel

Overig

I wish I were a fish	https://www.youtube.com/watch?v=VNd4BOoS-hs
Diep in de zee – Kleine zeemeermin	https://www.youtube.com/watch?v=635cp87B2F0
Als een vis in het water	https://www.youtube.com/watch?v=n1FFIrK30IA
Pour passer le Rhône	Eigenwijs liedbundel

Tabel tekstsoorten en werkvormen

Hoofddoelen **Hoofddoelen**	Taalbegrippen	Mondelinge taalvaardigheid	Woordenschat	Onderzoekend lezen	Schrijven	Studievaardigheden
Uitgewerkte les 1: Informatieve tekst – Zeeën en oceanen		Wat weet je al over oceanen? Feit of ervaring uitwisselen Lijstjes uitwisselen met klasgenoot. Geef feedback aan een klasgenoot		Orden informatie: maak een lijstje met oceaanweetjes.	Schrijf een rijmend gedicht vanuit de oceaan. Verbeter je gedicht.	
Uitgewerkte les 2: Informatieve tekst - Atlantis		Bespreek wat er op de afbeelding te zien is. Speel een interview met een Atlantisbewoner. Luister naar een podcast.	Speel pannetje-pannetje	Samenvatten met behulp van de schrijfkaart *Hoe schrijf ik een…? Samenvatting* Koppel afbeeldingen aan personages uit de tekst en beeld hun emoties uit.	Schrijf een samenvatting. Schrijf en teken een strip. Vergelijk informatie uit de podcast en schrijf dit op een double bubble map. Schrijf een ansichtkaart. Schrijf een toekomstig nieuwsbericht.	Zoek in een atlas waar Atlantis zou kunnen liggen.

Uitgewerkte les 3: Amuserende en ontspannende tekst - De man met de zeegroene ogen	Bespreek wat figuurlijke gebruikte zinnen betekenen. Figuurlijke zinnen speuren. Ren je rot.	Voer toneelstukjes op.	Omschrijf de woorden.	Verzin een verhaal bij de plaatjes. Zet de gebeurtenissen in de goede volgorde.	Teken de betekenis van figuurlijke en letterlijke zinnen. Schrijf een korte toneeldialoog. Beschrijf jezelf met figuurlijk taalgebruik. Maak een beeldspraakboot.	
Uitgewerkte les 4: Informatieve tekst – Beestige duo's		Doe een tekendictee. Bespreek de kenmerken van dieren. Bespreek wat symbiose is. Vat elkaars antwoord samen.	Zoek de betekenis van woorden in het woordenboek. Speel tik-tak boem.	Leg de tekst op volgorde. Zoek de signaalwoorden en verbanden. Beantwoord meerkeuzevragen.	Teken en schrijf een stripverhaal. Schrijf een fantasieverhaal.	Zoek de betekenis van woorden in het woordenboek.
Uitgewerkte les 5: Thematekst-Het gevaarlijke lampje van diepzeehengelvissen		Stop het fragment en vertel wat je gehoord hebt. Maak een podcast.	Maak woordkaartjes. Doe een mix en ruil met woorden.	Beantwoord dobbelvragen. Maak een mindmap. Vul een placemat in. Beschrijf diepzeeweetjes. Doe een rondschrijfopdracht met feitjes.	Schrijf een recensie. Maak een podcast.	

Uitgewerkte les 6: Informatieve tekst – Waar zijn de vissen in de Waddenzee gebleven?	Bespreek voorbeelden van letterlijk en figuurlijk taalgebruik.	Beantwoord in tweetallen de Denkbubbelvragen. Maak een Kindernieuwsuur over de tekst. Maak creatieve verbindingen tussen voorwerpen en de tekst.	Raad het woord na een omschrijving van een klasgenoot.	Maak een tekening over de tekst. Vul een multi flow-map in. Beantwoord LIB/IEP vragen over de tekst.	Schrijf een actieplan om de vissen te helpen. Maak een Waddenzeejournaal.	
Uitgewerkte les 7: Informatieve tekst – Badeendje maakte wereldreis			Doe de werkvorm *WonderWoorden*, waarbij je een paar themawoorden helemaal uitpluist.	Schrijf vier zinnen met een signaalwoord en een behandeld themawoord.	Schrijf een kort verhaal met de behandelde themawoorden. Gebruik signaalwoorden.	
Uitgewerkte les 8: Amuserende tekst - Lampje		Bespreek wat de titel met het thema te maken heeft. Vul een placemat in. Zoek iemand met een tekst die op die van jou lijkt.	Markeer woorden die met het thema te maken hebben. Maak een naamgedicht bij *Lampje* met woorden uit de tekst.	Beantwoord vragen over de tekst. Teken de emoties van de hoofdpersoon naast elke alinea. Teken ook de emotie die de tekst bij jou oproept.	Schrijf het hoofdstuk opnieuw met hoe jij zou reageren. Schrijf een vervolg op de tekst.	
Uitgewerkte les 9: Informatieve tekst – Plastic soep surfer		Beantwoord in tweetallen Denkbubbelvragen. Stel elkaar zelfbedachte Denkbubbelvragen.	Bedenk een zin met een woordenschat woord, maar zet op de plek van dat woord een streepje. Vul bij iemand anders de woorden in op de streepjes.	Bedenk welke vraag in de alinea is beantwoord. Verzin zelf denkbubbelvragen.	Schrijf een toneeldialoog.	

		Voer een toneeldialoog op.	Schrijf een zin met een woord dat je eerst nog niet kende.	Geef aan wat de inleiding, kern en slot zijn.		
Uitgewerkte les 10: Informatiefolder – Het Scheepvaartmuseum		Bespreek de tekstsoort Volg de aanwijzingen van de routebeschrijving. Pitch jouw schoolreisje.	Zoek de betekenis van woorden uit de context. Schrijf zo veel mogelijk woorden bij de categorie op.	Voorspel de tekst aan de hand van afbeeldingen en tussenkopjes. Markeer de hoofd- en bijzaken. Vat een alinea samen. Zoek informatie op in de tekst.	Plan een bezoek aan het scheepvaartmuseum. Maak een informatiefolder.	
Uitgewerkte les 11: Amuserende tekst- Het scheepsjournaal van kapitein Abdi	Zoek de woorden met een dubbele betekenis in de tekst.		Woorden maken met andere medeklinkers. Welke betekenis past bij welk woord? Omschrijf een WAK-woord.	Voorspel de tekst aan de hand van de titel. Vertaal het scheepsjournaal. Dual coding. Maak een reflectiesymbool	Schrijf een scheepsjournaal over de terugreis. Maak je eigen alfabet.	Zoek de route van kapitein Abdi op de kaart. Onderzoek het ontstaan van het alfabet.

Werkvormen technisch lezen

Het belang van technisch lezen
Om technisch lezen tot leven te laten komen in de klas, hebben wij verschillende werkvormen op een rijtje gezet. Deze helpen kinderen het plezier in lezen te ontdekken en actief te lezen.

Inspiratielijst

Voorlezen
Lees voor uit een prentenboek of verhaal.

Duolezen
De kinderen lezen in tweetallen.

Tutorlezen
Laat een sterke lezer met een zwakke lezer lezen. Zij lezen als duo de tekst.

Koorlezen
Lees samen met de klas hardop.

(Letter)bingo
Speel bingo met eenvoudige letters en woorden: wanneer de kinderen deze letter of dit specifieke woord in de tekst tegenkomen, steken ze hun hand op/hun tong uit/gaan ze staan/draaien ze een rondje etc.

Leeskring
De kinderen zitten in de kring. Laat elk kind steeds een stukje voorlezen. Spreek een woord/gebaar af waarop de kinderen weten dat de volgende aan de beurt is. Moeilijker maken? De kinderen in de kring op komen op willekeurige volgorde aan de beurt, waardoor ze steeds hun aandacht erbij moeten blijven houden.

Vreemde stem
De kinderen lezen met een gekke stem. Dit kan individueel, maar is natuurlijk veel leuker in een tweetal of klein groepje!

Leesestafette
Laat kinderen om de beurt een zin of stukje tekst lezen. Wanneer een nieuwe naam genoemd wordt, is de volgende aan de beurt om te lezen.

Mandjeslezen
Deel verschillende mandjes met verschillende leesopdrachten uit. Zo kan het mandje bijvoorbeeld strips, informatieboeken, prentenboeken, sprookjes, gedichten bevatten van een bepaald thema.

Leescircuit
Kies voor verschillende leesspelletjes of verschillende teksten per groepje. De kinderen rouleren.

Leesfeest
De kinderen kiezen zelf een (veilige) plek in de klas. Zittend of liggend onder tafel, naast de kast, op de stoel van de juf, op de stoel van je buur, naast een vriend/vriendin. Heeft iedereen een plek gevonden? Timer aan en lezen maar!

Discolezen
Zet een muziekje aan. De kinderen mogen dansen achter hun stoel, zolang de muziek klinkt. Stopt de muziek? Dan lezen de kinderen een stukje tekst.

Theaterlezen
De kinderen verplaatsen zich in de verschillende personages van een verhaal. De kinderen krijgen een bepaalde rol en lezen de tekst in deze rol. Dit kan klassikaal, maar ook in groepjes.

Mix en ruil
Deze vorm is perfect voor lezen met woordkaartjes: kaartjes met aan de ene kant bijvoorbeeld een afbeelding en de andere kant één of meerdere woorden. De kinderen vormen dan willekeurige tweetallen. Hun maatje leest het woord en controleren met behulp van het plaatje of er goed gelezen is. Daarna wisselen ze van rol en leest de ander. Hebben ze beiden gelezen, dan wisselen ze van kaartje en gaan ze op zoek naar een nieuw maatje.

Papegaailezen (oude zin, nieuwe zin)
De kinderen lezen om de beurt twee zinnen hardop voor. De eerste zin is telkens een herhaling van de laatst gelezen zin door de vorige leerling. De tweede zin is een nieuwe zin.

Voorleesstoel
Laat na het (vrij of zelfstandig) lezen enkele kinderen een stukje voorlezen op de voorleesstoel. Dit kan een bureaustoel zijn of een andere leuke, bijzondere stoel. Stimuleer de kinderen te letten op intonatie, tempo, volume, het kijken naar het publiek enz.

Racelezen
Zet een timer (bijvoorbeeld 1 minuut). De kinderen lezen de tekst. Wanneer de timer gaat, houden zij hun vinger bij waar ze geëindigd zijn. Eventueel kunnen zij daarna hun eigen record proberen te verbeteren door nog een ronde te doen.

Leesspeurtocht
Verstop verschillende stukjes tekst door de klas. De kinderen zoeken de teksten en lezen de teksten wanneer ze deze hebben gevonden.

Leeswandeling
Hang verschillende stukjes tekst op door de klas. De kinderen lezen de teksten wanneer ze hier voorbijlopen.

Verbeterlezen
Lees een stukje tekst voor, de kinderen lezen mee. Maak af en toe een foutje (maak van het woordje ‘hond’ bijvoorbeeld ‘mama’) en laat kinderen hun hand opsteken/staan/een geluidje maken op het moment dat zij een foutje herkennen. Lees daarna de zin met het goede woord samen. Zo leren kinderen dat fouten maken niet erg is en fouten te herstellen zijn.

Letterdobbelen
Rol met een dobbelsteen met letters en laat kinderen een woord zoeken in de tekst met die bepaalde letter. Of laat kinderen de tekst lezen tot ze deze letter tegenkomen.

De letter van…
De kinderen gaan in de tekst op zoek naar een specifieke letter. Bijvoorbeeld de ‘m’. Hoeveel woorden vinden de kinderen met deze letter?

Woorden joggen
De kinderen joggen op hun plaats en lezen verschillende woorden, bijvoorbeeld van

YouTube: (https://www.youtube.com/watch?v=fnSE_P5IMvY&list=PLdfJ-WvAMPTfRRNOzwnmcYbdjrZ21DzDA&index=2)

Woorden meppen
Leg letterkaartjes neer en pak vliegenmeppers. Iemand noemt een letter, de kinderen met vliegenmeppers meppen de betreffende letter. Wie is het snelst?

Doelenblad Technisch lezen groep 5/6

Noteer in deze tabel in welke les je technisch lezen doelen behandelt en de namen van de leerlingen die uitvallen op het technisch lezen doel dat je in de les aanbiedt.

Technisch lezen doelen	Datum + tekst	Naam
Ik kan teksten vloeiend lezen, zonder dat ik lang hoef na te denken over de woorden.		
Ik kan een (verhaal)gedicht goed voordragen.		
Ik gebruik leestekens zoals een komma of punt op de goede manier bij het voorlezen.		
Ik kan groepen woorden die bij elkaar horen herkennen en op de goede manier voorlezen.		.
Ik kan een tekst in het juiste tempo en op een goede toon voorlezen.		
Ik kan bij het voorlezen rekening houden met het leesdoel en met mijn publiek.		

8 werkvormen per ronde

Ronde 1: Betekenisronde

- Er liggen afbeeldingen over het verhaal in de kring. De leerkracht of een kind geeft een omschrijving bij een van de afbeeldingen. Wijs aan welke afbeelding bij de omschrijving hoort.
- Maak zinnen af over het verhaal. Bijv. De jongen ging...
- De leerkracht stopt ergens in het verhaal met lezen. Voorspel hoe het verhaal verder zou kunnen gaan. De leerkracht leest vervolgens de rest van het verhaal voor.
- Dobbel met een dobbelsteen waarop de woorden “wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe” staan. De leerkracht stelt een vraag die met dit woord begint.
- Speel met poppetjes, diertjes en andere attributen het verhaal na.
- Beantwoord vragen over de tekst met petje op/petje af, staan/zitten, 1 been, etc.
- Reconstrueer het verhaal door afbeeldingen van personen of voorwerpen uit het verhaal op volgorde te leggen. Vertel daarna aan de hand van de afbeeldingen het verhaal.
- Maak een tekening van een voorwerp uit het verhaal.

Ronde 2: Detailronde

- De leerkracht geeft een woord uit het verhaal. Maak daar een eigen zin bij.
- Herken je het woord uit het verhaal? Ga staan als het woord bij het verhaal hoort.
- De leerkracht neemt een persoon of voorwerp uit het verhaal in gedachten. Stel vragen om erachter te komen wie of wat het is.
- Onthoud de woorden in de juiste volgorde.
- Benoem het eerste of laatste woord van een reeks.
- Benoem welke zin langer/korter is.
- Orden in verschillende categorieën. Bedenk bij elke categorie nog een extra woord.
- Laat de leerlingen de hoofdpersoon tekenen. Hoe denken ze dat …. eruit ziet?

Ronde 3: Contextronde

- Zoek overeenkomsten en verschillen tussen twee teksten.
- Teken jezelf als persoon in het verhaal.
- Verzin een limerick over de tekst of het onderwerp van de tekst.
- Bedenk een lied of rap over de tekst en alles wat je kunt vinden over dit onderwerp.
- Schrijf een eigen fantasie vervolg bij een verhaal.
- Schrijf een e-mail, kaart, brief of Whatsapp bericht aan een persoon uit de tekst.
- Interview een persoon uit de tekst en schrijf op wat hij/zij zou antwoorden.
- Verzin met de groep een fantasieverhaal over het onderwerp van de tekst, waarbij iedereen steeds een zin schrijft en hiermee het verhaal aanvult.

Ronde 4: Reflectieronde

Controleer of het doel van de les behaald is a.d.h.v. reflectiewerkvormen, zoals:

- Ren je rot
  De kinderen bedenken allerlei quizvragen met vier antwoordmogelijkheden. Stop alle vragen in een pot. Teken op het schoolplein of in de aula vier vakken op de grond.

Lees een vraag uit de pot voor. De kinderen luisteren naar de vraag en rennen naar het juiste vak. Staan ze verkeerd dan zijn ze af.

- Raad het begrip
  Beschrijf een themawoord aan een andere leerling. De ander raadt welk woord jij hebt omschreven.
- Rijtjes
  Bedenk zoveel mogelijk woorden die te maken hebben met de les/het onderwerp. Je kunt ze deze woorden ook in groepjes laten categoriseren.
- De Bom
  De leerlingen spelen het spel 'de bom'. Daarbij is één leerling de bom die kan ontploffen, deze leerling zit met zijn rug naar de klas toe. De rest van de groep gaat staan en gooit over met een bal. Zegt 'de bom' BOEM dan is deze leerling af. De leerling geeft antwoord op een inhoudelijke vraag die is gesteld door de leerkracht en gaat zitten.
- Waar of niet.
  Noem een stelling over het voorgelezen verhaal. Is het waar dan gaan de kinderen staan is het niet waar dan gaan de kinderen springen. Wissel de bewegingen af.
- Teken wat je hebt geleerd
  Laat in een tekening zien waar de tekst van vandaag over ging.
- Beantwoord de vraag
  De kinderen lopen door de klas. Als de leerkracht in zijn handen klapt of de muziek stopt, vormen de leerlingen tweetallen. Ze beantwoorden de vraag die de leerkracht stelt.
- Reflectiebeweging (Gebaseerd op het spel “ik ga op reis en ik neem mee..”)
  Reflecteer op vanmiddag door 1 feit te noemen dat je geleerd hebt. Bedenk hierbij een beweging. De leerling na jou herhaalt jouw feit en voegt er een nieuw feit aan toe. Enz.